

ΤΟ «ΠΙΑΖΑΡΙ»
ΚΑΙ Η
ΜΑΥΡΗ ΑΘΗΝΑ

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 500

Η ΛΕΥΚΑΔΑ ΗΤΑΝ Η ΟΜΗΡΙΚΗ ΙΘΑΚΗ

Ποιοί κατασκεύασαν ἐκ τοῦ μηδενὸς
τοὺς «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων;

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 'Αθήνα
Τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης-Έκδοτης
- Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
'Αχιλλέως-Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία- 'Ατελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & Σία ΕΠΕ»
Μάγερ 11, 'Αθήνα, τηλ. 5221792.
Έκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Καλλιδρόμου 10
Μπουρνάζι, τηλ. 5726819

- Τιμή αντίτυπου: 500 δρχ.
- 'Ετήσια συνδρομή: 5.000 δρχ.
- 'Οργανισμών κ.λπ.: 7.000 δρχ.
- Φοιτητών: 3.500 δρχ.
- 'Εξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ.

• Οί συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα 'Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τα χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.

Όλες οί συνεργασίες και τὰ
ταχυδρομικά έμβάσματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, 'Αθήνα.

Παρακαλούνται οί συνδρομητές
ποδ αλλάζουν διεύθυνση, νὰ τὸ
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 6820:

Τὸ «παζάρι» καὶ ἡ 'Αθηνά...

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 6821:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΤΣΙΑΔΡΑΜΗΣ, ΠΙΝΔΑΡΟΣ
ΓΚΙΛΛΑΣ, ΔΗΜ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΠΑ-
ΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Π. ΧΑΤΖΗ-ΓΩΑΝΝΟΥ,
Μ. ΔΑΝΙΚΑΣ.

ΣΕΛΙΣ 6833:

'Η «κοινή» φυσιολογία τοῦ κ. Ζέλεφ
Κ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6836:

'Η τεολογία τῆς ἀνθρώπινης ἐνέργειας
Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6837:

ΑΧΕΛΩΟΣ - ΙΘΑΚΗ - ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ
Η.Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6857:

*Ποιοί κατασκεύασαν ἐκ τοῦ μηδενὸς
τοὺς «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων;*
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΥΣΣΟΥΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 6870:

2.500 χρόνια δημοκρατίας
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6878:

Τὰ σκισμένα βιβλία
ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΡΙΓΚΟΥΡΗ
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ:

Βαγγέλης Πασσιᾶς, Παντελῆς Βυσσούλης.
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:
ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 6831 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 6855 • ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΧΩ-
ΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ: σελ. 6867 • ΕΘΝΙΚΑ:
σελ. 6873 • ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ: σελ.
6871 • ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 6874 • Η ΚΙΝΗ-
ΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 6878.

Τὸ «παζάρι» καὶ ἡ Ἀθηνᾶ...

Ἐμφανίζεται κάποιος καὶ σοῦ δηλώνει, ὅτι τὸ οἰκόπεδό σου εἶναι δικό του. Ἐκπλήσσεσαι, ἀπορρίπτεις τὴ δῆλωσή του, ἐπικαλεῖσαι τοὺς τίτλους σου, ἀλλ' ὁ διεκδικητὴς ἐπιμένει. Κατασκευάζει ἐπιχειρήματα, σὲ πιέζει κι ἐγείρει ἀγωγή ἐναντίον σου, τὴν χάνει, βρίσκει ψευδομάρτυρες, ἐφεσιβάλλει. Ἐνῶ συνεχίζεται ἡ διαμάχη γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ οἰκοπέδου σου, σοῦ προτείνει συμβιβασμὸ ἀρκούμενος π.χ. στὴ διεκδίκηση τοῦ 50%, ἄρνεῖσαι, οἱ ἀξιώσεις τοῦ ἀγνώστου, συνεχίζονται, ταλαιπωρεῖσαι... Κάποτε ὁ ἀπίθανος διεκδικητὴς προτείνει «λογικώτερο συμβιβασμό», π.χ. «ἀρκεῖται» στὸ 10-15%, ἐσὺ ταλαιπωρημένος, κουρασμένος, καταξοδεμένος ἐνδίδεις — καὶ «συμβιβάζεσαι».

Αὐτὸ λέγεται στὴ γλῶσσα τῆς λαϊκῆς θυμοσοφίας «έβραϊκό παζάρι»: Ξεκινώντας ἀπὸ τὸ μηδὲν ὅ,τι κι ἂν πάρης ἀποτελεῖ κέρδος.

Ἐμφανίζονται «κάποιοι» καὶ διακηρύττουν μ' ὅλα τὰ μέσα δημοσιότητα ὅτι «ἡ Ἀθηνᾶ ἦταν μαύρη». Οἱ Ἕλληνες ἐκπλήττονται, γελοῦν, ἀγανακτοῦν, ἀλλὰ στὸ τέλος ἀρχίζουν τὸν διάλογο, προβάλλοντας τοὺς ἱστορικοὺς τοὺς τίτλους καὶ τὴν πληθώρα τῶν ἀποδείξεων ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἦταν Ἑλληνίδα ἡγεμονίδα, κόρη τοῦ Διὸς καὶ δὲν εἶχε καμμία σχέση μὲ τοὺς καννίβαλους τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ «κάποιοι» «ἀνταπαντοῦν», ἐπιμένουν, προβάλλουν τοὺς ψευδομάρτυρές τους (ἀπὸ τέτοιους εἶναι γεμάτη ἡ Οἰκουμένη) καὶ τὰ «ἐπιχειρήματά» τους (μπορεῖς νὰ λὲς ὅ,τι θέλῃς, σ' ἓναν κόσμον ποὺ διατελεῖ ἐν πλήρει πνευματικῇ ἀφασίᾳ) καὶ ἤδη «τὸ νερὸ ἔχει μπῆ στὸ αὐλάκι» γιὰ τοὺς «κάποιους» ἐκείνους...

Ποιὸ εἶναι τὸ λάθος τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ οἰκοπέδου ἢ τοῦ Ἕλληνα (πρόκειται γιὰ ἐντελῶς παράλληλες περιπτώσεις); Οἱ εὐρόντες ἀμειφθήσονται...

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Σκέψεις για την καταγωγή του γράμματος Α

Κύριε διευθυντά,

Ὡς γνωστόν, σχετικῶς μὲ τὴν καταγωγή τῶν γραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου ἐπισήμως ἀκόμη ὑποστηρίζεται, ὅτι αὐτὰ εἶναι «Σημιτικά», παρὰ τὴν ἀντίθετη ἀποψη ἀρκετῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων μελετητῶν καὶ παρὰ τὰ ἀναφερόμενα στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ γραμματεία σχετικὰ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ καταγωγή των (Διόδωρος, Διονύσιος, Ἀπολλόδωρος καὶ πολλοὶ ἄλλοι).

Ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀναφέρω μία παρατήρησι, ἡ ὁποία συνηγορεῖ κατὰ τὴν γνώμη μου ὑπὲρ τῆς ἐλληνικότητος τοῦ γράμματος Ἀλφα. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς παρατηρήσεως αὐτῆς ἐρευνᾶται: α) ἡ καταγωγή καὶ ἡ ἐλληνικότης τῆς ὀνομασίας τοῦ γράμματος Ἀλφα, β) ἡ προέλευσις τοῦ Α, ὡς συμβόλου, ἐκ τοῦ συμβολιζομένου, τὸ ὁποῖον ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος Α, γ) ἡ ταῦτισις τοῦ συμβόλου Α μὲ τὸν Ἑλληνικὸ χῶρο, δ) ἡ σχέσις συμβόλου καὶ φωνητικῆς ἀξίας, ε) ἡ ὑπαρξίς ἀναλόγου συμβόλου στὴν προαλφαβητικὴ Ἑλληνικὴ γραφή, Ϝ) ἡ αἰτιολόγησις τῆς θέσεώς του ὡς πρώτου γράμματος τοῦ Ἀλφαβήτου 1) ἀπὸ πλευρᾶς μαθηματικῆς κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀρίθμησιν, 2) ἀπὸ πλευρᾶς φωνητικῆς καὶ ὀνοματολογικῆς καὶ τέλος 3) ἀπὸ πλευρᾶς ὀντολογικῆς.

Ἐὰν τὸ γράμμα Α εἶναι ἐλληνικῆς καταγωγῆς καὶ ὄχι δάνειον, δεδομένης τῆς ἀμέσου σχέσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ (γλῶσσα, τέχνη, συνήθειες, ἔθιμα κ.τ.λπ.) μὲ τὸ περιβάλλον του, θὰ πρέπει οἱ ἀνωτέρω ἐρευνώμενες περιπτώσεις, α ἕως Ϝ2, ὡς ἔχουσαι κοινὴν ἀναφορὰν (περιβάλλον - πολιτισμὸς) νὰ ἔχουν καὶ ἀνάλογη σχέσιν.

Ἡ ἄποψις ἡ ὁποία ὑποστηρίζεται ἐδῶ εἶναι, ὅτι τὸ Α εἶναι σχηματοποιημένη παράστασις τῶν τριγωνικῶν χιονισμένων κορυφῶν τῶν βουνῶν.

α: Καταγωγή καὶ ἐλληνικότης τῆς ὀνομασίας τοῦ γράμματος Ἀλφα.

Ἐκκινώντας ἐκ τοῦ ὀνόματος παρατηροῦμε τὰ ἑξῆς:

Στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι καθόλου σπάνιες λέξεις ποὺ ἀρχίζουν μὲ τὰ συμπλέγματα αλφ-, αλβ-, αλπ-, αλ-, π.χ. *ἀλφ-ός*, *ἀλφ-ισίβοιος*, *Ἀλφ-ειός*, *ἀλφ-άνω*, *ἄλφ-ιτα*, *ἀλφ-ή*, *ἄλφ-ημα*, *ἀλφ-ιταμοιβός*, *ἄλβ-ος*, *ἄλβ-ᾶτοι*, *Ἀλβ-ανία*, *Ἀλβ-ίων*, *Ἀλπ-ος*, *Ἀλπ-α*, *Ἀλπ-ια*, *ἄλ-ς* κ.τ.λπ.

Ἀλφός στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ ἐσήμαινε «*ὑπόλευκος λέπρα προσώπου...*» καὶ λευκός (καὶ στὰ λατινικά *albus*, *alba* σημαίνει λευκός). Ὁμοίως *ἄλβος* σημαίνει λευκός στὰ ἀρχαῖα ἐλληνικά. Οἱ ἄλβᾶτοι ἦσαν οἱ ἐνδεδυμένοι μὲ λευκά κ.τ.λπ. Στὴν Κρῆτη ὑπάρχει τὸ χωριὸ *Ἀλφάς*. Τοῦτο ἔλαβε τὸ ὄνομά του προφανῶς ἐκ τοῦ ἐξορυσσομένου ὑπολεύκου πετρώματος, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται γιὰ διάφορα τεχνουργήματα.

α.1: Ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πινακίδων τῆς Κρητομυκηναϊκῆς γραμμικῆς γραφῆς Β, τὸ Φ, θεωρούμενο μεταγενέστερη ἐξέλιξις, δὲν ὑπῆρχε ἀντικαθιστώμενο ὑπὸ τῶν Π, Β. Στὴν ἐλληνικὴ εἶναι συνηθέστατη ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Φ ὑπὸ τοῦ Π, π.χ. *φτερόν-περόν* κ.τ.λπ. Τοποθετώντας στὴν θέσιν τοῦ Φ τὸ ἐπόμενο χειλικὸ Π παράγομε ἐκ τοῦ «Ἀλφα» τὴν λέξιν «Ἀλπα».

Μὲ τὸ ὄνομα *Ἀλπα* (ὁ κάτοικος Ἀλπηνός) στὴν ἀρχαιότητα ἀνευρίσκομε πόλι «... τοῦ στενοῦ τῶν *Θερμοπυλῶν*, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτιζεν ἡ ἀπόκρημνος *Οἶ-*

τη...». "Όμως τό «*Άλπα*» μᾶς μεταφέρει κατευθεῖαν στίς "Άλπεις. «*Ἡ λέξις "Άλπεις προέρχεται ἐκ τοῦ Κελτικοῦ alp ἢ alb καὶ ἐσήμαινε κατ' ἀρχάς ὑψηλὸν ὄρος [...]. Οἱ περίοικοι τῶν "Άλπεων καλοῦσι καὶ σήμερον "Άλπεις τὰς ὄρεινὰς βοσκὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι προσιταὶ μόνον τὸ θέρος, καθ' ὅσον κατὰ τὰς λοιπὰς ἐποχὰς καλύπτονται ὑπὸ τῶν χιόνων*». (Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια Π. Δρανδάκη, τόμος Δ', σελὶς 66). Ὅμοίως στήν Ἰρλανδική *alp* σημαίνει ὄρος.

α.2: Τοποθετώντας στήν θέσιν τοῦ Φ τὸ Β ἔχομε τὴ λέξι *"Άλβα*. Σχετικῶς μὲ τὸ *"Άλβα* εὐρίσκομε: *"Άλβιον*: Ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐπιστρέφοντος (τοῦ Ἡρακλέους) μὲ τὰς δαμάλεις τοῦ Γηρυόνου. Ἐκ τοῦ *"Άλβα* προκύπτει ἡ *"Άλβανία*, δηλ. λευκὴ καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὄρεινὴ χώρα. Ἐκτὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὑπάρχει καὶ Ἀσιατικὴ Ἀλβανία, μὲ τὸν σημαντικώτερο ποταμὸ ὀνομαζόμενον *"Άλβανόν*, ἐκβάλλοντα παρὰ τὰ σημερινὰ *"Άλβανα*. Ὁ Διόνυσος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς καὶ ὁ Ἰουστίνος μεταδίδουν παράδοσιν, καθ' ἣν ἡ Ἀσιατικὴ Ἀλβανία ἀπωκίσθη ὑπὸ κατοίκων τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Ἀλβας, οἵτινες μετηνάστευσαν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ἡρακλέους. Ὅμοίως ὑπάρχει *"Άλβανόν* ὄρος καὶ *"Άλβανίς* λίμνη ἐπὶ τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους στήν Ἰταλία, καθὼς καὶ πόλις *"Άλβα Λόγγα* (*Alba Longa*) παρὰ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην, κτισμένη ὑπὸ τοῦ Ἀσκανείου υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, ἐκεῖ ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν εὗρεν λευκὴν σὺν (γουρούνα). Παρομοίως ὑπάρχει καὶ ἄλλη Ἰταλικὴ πόλις ἐκτισμένη ἐπὶ θέσεως ὕψους 47 ποδῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *"Άλβα Φουκεντία* (*Alba Fucentina*).

Κατὰ Στράβωνα, *"Άλβια* εἶναι ἡ συνέχεια τῶν ἐν Δαλματία *"Άλπεων*. Ὁ Στράβων ἀναφέρει, ὅτι τὸ «προτασσόμενον *"Άλβιον*, εἴτε κεχωρισμένως εἴτε συγχωνευμένως πρὸς τὸ ἐπακολουθοῦν ὄνομα, χαρακτηρίζει τὸ ἐγγὺς τῶν πόλεων πρὸς τὰς ὑπωρεῖας τῶν *"Άλπεων* (τὰ γὰρ *"Άλπια* καλεῖσθαι πρότερον *"Άλβια* καθάπερ καὶ *"Άλπιόνια*)*».

α.3: Ἐκ τοῦ *"Άλβα* μὲ ἀντικατάστασιν τοῦ Λ ἀπὸ τοῦ Ρ προκύπτει *"Άρβα* καὶ *"Άρβη* καὶ *"Άρβιον*. Ὁ Πῶλ Φῶρ* ἀναφέρει, ὅτι «... *"Άλβη* καὶ *"Άρβιον*... σημαίνουν βουνό». Τὴν δὲ τοποθεσίαν τῆς Μινωικῆς Ἀλβης, μὲ κάποια πιθανότητα, τοποθετεῖ πλησίον τῆς σημερινῆς Κρητικῆς πόλεως Ἀρβης, ὅπου λίγο μακρύτερά της ὑπάρχει ἐπὶ ὑψώματος ἱερὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρβίου Διός. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων ἐλατρεῦετο ὁ Δίας. «*Διὰ τοῦτο πᾶσαι αἱ κορυφαὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὄρεων, ἀπὸ Μακεδονίας μέχρι Κρήτης, ἔφερον ἔχνη ἀρχηγόνου λατρείας τοῦ Διός. Ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ὄρεων λατρείας τοῦ ἔφερε τὰ ἐπιθετα... Παρνήθιος... Κιθαιρώνιος...*» κ.τ.λπ. *"Άρβιος* Ζεὺς ἐπομένως δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ὄρεινὸ Δία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαπιστώνεται ἡ ὑπαρξὶς καὶ ἡ σχέσις πολλῶν πρὸς τὸν *"Άλφα* παρεμφερῶν λέξεων, π.χ. *"Άλπα*, *"Άλπια*, *"Άρβιον*, *"Άλβια*, *"Άλβην*, μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ὄρους.

α.4: Στὴν κρητομυκηναϊκὴ γραμμικὴ γραφὴ Β μαρτυρεῖται ἡ λέξις *wo-wo**: *Φόρ-Φος* = ὄρος, δηλ. *ΦόρΦος* > *ὄρΦος* > *ὄρβος* > ὄρος. Ὁ τύπος *ὄρβος* ἐπιβεβαιώνει τὸν τύπον *"Άρβιον* (βλέπε ἀνωτέρω). Ὁ ἀρχαῖος τύπος «*ὄρβος*» τοῦ ὄρους ἔχει διασωθῇ μέχρι σήμερα στὸ ὄνομα τοῦ Μακεδονικοῦ ὄρους *"Όρβηλος*. Τὸ ὄρος τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ Στράβων, τὴν δὲ περὶ αὐτὸ χώραν ὀνομάζει *"Όρβηλίαν*. Ἀλλὰ στήν ἀρχαία ἑλληνικὴ ὑπάρχει ὁ τύπος *"Όλβια*, ὁ ὁποῖος εἶναι «*ἀρχαιότερος τύπος (ἀντὶ "Άλπια) τοῦ "Άλπεις*». Ἡ σχέσις τοῦ *"Όλβιος* πρὸς τὸ Κρητομυκηναϊκὸν *ὄρβος* > ὄλβος > καὶ ἐξ αὐτοῦ *"Όλβιος* εἶναι προφανής.

Πιθανῶς πρὸς τὸ *"Όρβος* > *"Όλβος* πλησιάζει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὑψηλοτέρου Ἑλληνικοῦ βουνοῦ, δηλ. τοῦ *"Όλύμπου*, ἀσαφοῦς, κατὰ τοὺς «εἰδικούς», ἐτυμολογίας. Ἀλλὰ *"Όλυμποι* ὑπάρχουν καὶ σὲ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος (Λέσβος, Κύ-

προς, Μικρά Ἀσία). Ἴσως ἐκ μιμήσεως τοῦ ὀνόματος *Ὀλυμπος*, ἀλλὰ τὸ πιθανώτερον: διότι *Ὀλβος* σημαίνει βουνό*.

β: Ἡ προέλευσις τοῦ Α ὡς συμβόλου ἐκ τοῦ συμβολιζομένου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερὴ ἡ σχέσις τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος Ἀλφα καὶ τὸ σχῆμα του μὲ φυσικὸν ὕψωμα, δηλαδὴ τὸ βουνό (βέβαια ἔχουν εὑρεθῇ οἱ παρεμφερεῖς τύποι *Ἀρβιον*, *Ἀλπα*, *Ἀλπια* καὶ ὄχι ἀκριβῶς *Ἀλφα*). Ἀλλωστε τὸ τριγωνικὸ σχῆμα τοῦ γράμματος Α μὲ τὴν ὀριζόντια γραμμὴ θυμίζει ἐντονα τὶς τριγωνικὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ὅπου τὸ λευκὸ χρῶμα τῶν χιόνων ποὺ καλύπτουν τὴν Ἀλπικὴ (Ἀλπική) ζώνη διαχωρίζεται σαφῶς στὴ μέση (μὲ μία ὀριζόντια γραμμὴ) ἀπὸ τὴν κατώτερη ὀρεινὴ. Σὰν παρέκβασις ἀναφέρεται ἡ φωνητικὴ σχέσις τοῦ Ἀλφα καὶ τῆς λέξεως *λόφος*, ἀφοῦ ἡ τελευταία περιέχει καὶ τὰ δύο σύμφωνα (Λ καὶ Φ). Μπορεῖ νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἀπὸ τὸ Λ, ἀρκτικὸ τῆς λέξεως *λόφος*, ἐλλεῖπει ἡ μικρὴ ὀριζόντια γραμμὴ. Πράγματι ἀπὸ τοὺς λόφους, τριγωνικοῦ κατὰ τὰ ἄλλα σχήματος, ἐλλεῖπουν οἱ δύο ζῶνες, ὀρεινὴ καὶ ἀλπικὴ. Ἀρα στὴν παράστασι τοῦ Λ-όφου δὲν χρειάζεται ἀπλῶς ἡ ὀριζόντια γραμμὴ (ἡ ὁποία ἐλλεῖπει στὸ Λ, ἀλλὰ ὑπάρχει στὸ Α).

γ: Ἡ ταύτισις τοῦ συμβόλου Α μὲ τὸν Ἑλληνικὸ χῶρο.

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ὁ Ἑλλαδικὸς χῶρος εἶναι κυρίως ὀρεινός, δηλ. ἀλπικός, ἀποτελούμενος ἀπὸ βουνὰ τριγωνικῶν κορυφῶν, ἀρκετὰ ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶναι κατάλοιπα ἡφαιστειακῶν κόνων. Ἀλλὰ καὶ ὁ νησιωτικὸς χῶρος μὲ τὰ κατάλοιπα τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων τῆς βυθισμένης Αἰγίδος ἀποτελεῖται, ὥς μοῦ ἐπιτραπῇ, ἀπὸ «Ἀλφα-βουνά». Τὸ ἐντονο λοιπὸν ἀνάγλυφο τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου εἶναι δυνατόν νὰ ἐνέπνευσε τὴν παράστασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ περιβάλλοντος μὲ ἓνα σχηματοποιημένο Α, ἀφοῦ τὸ περιβάλλον αὐτό, ὅπως εἶναι φυσικόν, διεμόρφωσε τοὺς κατοίκους τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου καί, ὅπως διαφαίνεται, πέρασε στὴν γραφὴ των, ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ ἦταν ἀρχικά, παρὰ μίμησις καὶ ἀποτύπωσις τῆς ἰδίας τῆς φύσεως.

δ: Ἡ σχέσις συμβόλου καὶ φωνητικῆς ἀξίας.

Ὅπως ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, τὸν φθόγγον «α» παριστᾷ τὸ φωνῆεν Α. Παρατηροῦμε ὅτι τὸ Α τῆς προθέσεως ἀνά ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Ἀ-νάβασιν, Ἀ-νύψωσιν: Α-ναβαίνοντάς τὰ βουνά, Α-νυψώνεσαι καὶ κυττώντας τα κυτᾶς πρὸς τὰ Ἀνω. Ὁμοίως οἱ λέξεις: Α-νδερὸν (σημαίνει Ἀ-νάχωμα), Α-ἱξ(γίδα, ἡ ὁποία ζῇ σὲ ὀρεινὴς περιοχὴς) ἀρχίζουν ἀπὸ Α. Οἱ δύο μεγαλύτερες ὀροσειρὲς τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης Ἀπέννινα καὶ Αἶμος ἀρχίζουν ἀπὸ Α. Παρομοίως καὶ διάφορα ἑλληνικὰ βουνὰ ἀρχίζουν ἀπὸ Α, π.χ. Αἶνος κ.τ.λπ. Περιέργως καὶ τὸ βιβλικὸ Ἀραράτ τοῦ κατακλυσμοῦ.

ε: Ἡ ὑπαρξὶς ἀναλόγου συμβόλου στὴν προαλφαβητικὴ Ἑλληνικὴ γραφὴ.

Ἀπὸ πλευρᾶς ἀρχαιολογικῆς καὶ γλωσσολογικῆς ἔχει διαπιστωθῇ στὶς πινακίδες τῆς Κρητομυκηναϊκῆς γραμμικῆς γραφῆς Β ἡ ὑπαρξὶς τοῦ συμβόλου μὲ τὴν ἴδια φωνητικὴ ἀξία. Γιὰ τὴν σχέσιν τοῦ μὲ τὸ Α περιτεύουν τὰ σχόλια.

Ζ: Ἡ αἰτιολόγησις τῆς θέσεώς του ὡς πρώτου γράμματος τοῦ Ἀλφαβήτου.

Ι: Ἀπὸ πλευρᾶς μαθηματικῆς, ἀποδεικνύεται, ὅτι, ἂν ἀντικαταστήσωμε τὰ

γράμματα με αριθμούς κατά το 'Ελληνικό σύστημα λεξαριθμήσεως, ἔχομε ΑΛΦΑ = 1. Πράγματι:

$$ΑΛΦΑ > Α+Λ+Φ+Α = 1+30+500+1 = 532 > 5+3+2 = 10 > 1+0 = 1.$$

Άρα Α = ΑΛΦΑ = 1. Όρθως ἐπομένως ἐτοποθετήθη πρώτο γράμμα στο 'Αλφάβητο.

2. **Άπο πλευρᾶς φωνητικῆς:** 'Ο πρώτος φθόγγος πού ἐκφέρει ὁ ἄνθρωπος ὅταν γεννᾶται, εἶναι τὸ «ἄ!». Λογικὸ ἐπομένως εἶναι νὰ τοποθετηθῇ πρώτο στο σύστημα τῶν φωνητικῶν ἀξιῶν τοῦ 'Αλφαβήτου.

3. **Άπο πλευρᾶς ὄντολογικῆς:** Τὸ 'Ελληνικὸ 'Αλφάβητο ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ τὰ φωνήεντα Α καὶ Ω. Ἐὰν τὸ Ω (= Ο+Ο) παριστᾷ τὸν ἄπειρο (∞) ἢ τὸν εὐρύτερο χῶρο, ὑπὸ τὴν μορφήν ἑνὸς διηρημένου "Ο-μικρον (τὸ ὁποῖο Ο παριστᾷ τὸν περιορισμένο χῶρο), τὸ "Αλφα παριστᾷ κατὰ τὴν παροῦσαν ἄποψιν τὸ βουνό, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζει τὸ 'Ελληνικὸ περιβάλλον, τὸν ἄμεσο χῶρο, τὸ δὲ ἄμεσο περιβάλλον εἶναι ἡ 'Αρχὴ κάθε πολιτισμοῦ, καὶ συνεπῶς ἀνήκει στο Α ἢ πρώτη θέσις.

Βοηθήματα:

1. Η. Τσατσόμοιρος, «*Ἱστορία γενέσεως τῆς 'Ελληνικῆς Γλώσσας*», ἔκδ. «Δαυλός», Ἀθῆναι 1991.
2. Πῶλ Φῶρ, «*Ἡ καθημερινὴ ζωὴ στὴν Κρήτη τὴν Μινωικὴ ἐποχὴ*».
3. Κ. Πλεῦρης, «*Τὸ 'Ελληνικὸν 'Αλφάβητον*».
4. Ἰωάννης Κ. Προμπονάς, «*Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Μυκηναϊκὴν Φιλολογίαν*».
5. Νικ. Α. Μασουρίδης, «*Ἀποκρυπτογράφαις τῆς Γραμμικῆς Β, Μέθοδος καὶ Ἐφαρμογαί τῆς*».
6. Henry G. Liddell - Robert Scott, «*Μέγα Λεξικὸν τῆς 'Ελληνικῆς Γλώσσας*».
7. Δορμπαράκης, «*Ἐπίτομον Λεξικὸν τῆς 'Ελληνικῆς Γλώσσας*».
8. Μεγάλῃ 'Ελληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια Π. Δρανδάκη.

Παρατήρησις: 'Ο ἀστερίσκος (*) στο κείμενο ἀναφέρεται σὲ προσωπικὲς ἀπόψεις τοῦ γράφοντος.

Μετὰ τιμῆς

Βασ. Κατσιαδράμης

Πολιτικὸς Μηχανικὸς Ε.Μ.Π.

Φειδιππίδου 53

115 27 Ἀθῆναι

Ἕνα πολύτιμο βιβλίον γιὰ τὴν μακεδονικὴ διάλεκτο τῆς 'Ελληνικῆς

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Εἰς τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ὑφίσταται (μόνον ἓνα) βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «*Συμβολαὶ εἰς τὴν διγλωσσίαν τῶν Μακεδόνων*» ἐκ συγκρίσεως τῆς Σλαβοφάνους Μακεδονικῆς γλώσσας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν. Συγγραφεὺς δὲ ὁ Κ.Ι. Τσούλκας πρώην γυμνασιάρχης ἐν Μοναστηρίῳ 1907. Τὸ σύγγραμμά του τὸ ὠλοκλήρωσε, ἀφοῦ ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἀπὸ τὸ 1903-1907 ἐδίδαξε εἰς τὰ ἐκεῖ Ἑλληνικὰ

Ἐκπαιδευτήρια. Ἐκεῖ ἐδημοσίευσε ἐπίσης ἄρθρα γιὰ τὸν ἀγῶνα τῶν Μακεδόνων κατὰ τῶν Σλάβων στὸν «Ταχυδρόμον» τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ στὸν «Χρόνον» τοῦ Καΐρου.

Τὸ σύγγραμμά του αὐτὸ ἀποτελεῖται ἐκ 416 σελίδων, ἐκ τῶν ὁποίων 65 εἶναι πρόλογος — Γραμματικὴ — ἐπίλογος καὶ 351 σελίδες λεξιλόγιον συγκριτικὸν μὲ 14.040 περίπου λέξεις, ἐκ τῶν ὁποίων 1600 σύνθετες ἐκ προθέσεων, 3760 λέξεις Ὀμηρικῆς

διαλέκτου ως και παράγωγα ρήματα μετά προθέσεων και τέλος Ἑκκλησιαστικό λεξιλόγιο, ως και 1280 λέξεις τσακωνικές.

Τὸ σύγγραμμα εἶναι σπάνιο καὶ προσωπικῶς μετὰ τοῦ κ. Παντελῆ Βυσσούλη, ἱατροῦ καρδιολόγου, τὸ φωτοτυπήσαμε· καὶ ἐνα ἀντίτυπον ἐστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Βυσσούλη εἰς δημοσιογράφον καταγόμενον ἐκ Φλωρίνης καὶ διαμένοντα εἰς Τορόντο τοῦ Καναδά, ὅπου δροῦν Σλαβομακεδονικαὶ Ὁργανώσεις εἰς βάρος τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας μας. Εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Καραμανλῆν ἀπέστειλα ἐπιστολὴν καὶ ὑπέβαλα τὴν πρότασίν μου, ὡς καὶ ἐκ καταγωγῆς Μακεδόνα, νὰ φροντίσῃ καὶ ἐκτυπωθῇ εἰς χιλιάδες ἀντιτύπων, διὰ νὰ πλουτισθοῦν αἱ βιβλιοθήκαι Σχολείων, Γυμνασίων, Λυκείων, Πανεπιστημίων κ.τ.λ., ἡ δὲ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, αἱ Φιλοσοφικαὶ Σχολαὶ τῶν Πανεπιστημίων μας τὸ μελετήσουν καὶ ἐφοδιασθοῦν ἐπίσης αἱ Πρεσβεῖαι μας.

Ἀλλὰ ἐπὶ ὀκτάμηνον οὐδεμιᾶς ἀπαντή-

σεως ἔλαχον. Ὅταν ἀνέλαβε Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὁ κ. Χρ. Σαρτζετάκης, τοῦ ἔγραψα τὰ ἴδια καὶ ἐντὸς ἐβδομάδος ἔτυχον ἀπαντήσεως, ἧς ἀντίγραφον ἐν φωτοτυπία σᾶς ἀποστέλλω συνημμένως.

Ἐάν λάβωμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἡ Ρωσικὴ γλῶσσα ἔχει 6.600 λέξεις Ἑλληνικές, γιατί δὲν μελετοῦμε αὐτὸ τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐπιστημονικὸ (γλωσσολογικὸ) στοιχεῖο, πλούσιο εἰς ὁμηρικὰς λέξεις;

Ὡς Ἑλλήν ἀξιωματικὸς (ἐν ἀποστρατεία) μὲ 39 χρόνια συντάξιμα θλίβομαι γιὰ τὴν ἀδιαφορίαν ποὺ ἔχει καταλάβει τοὺς διανοομένους, καθ' ἣν στιγμὴν δεχόμεθα ἀεροσκάφος ἐκ Σκοπίων διὰ τῆς γραμμῆς Σόφια-Ἀθῆναι. Πρέπει νὰ ἀρχίσει ἕνας ἔντονος διπλωματικὸς ἀγῶνας, διότι κινδυνεύει ὁ πνεύμων τῆς Ἑλλάδος, ἡ Μακεδονία μας.

Μὲ ἰδιαίτερη ἐκτίμηση

Πίνδαρος Γκίλλας

Ταξίαρχος (Τ/Θ) ἑ.ἀ.:

Ἑλ. Βενιζέλου 47 Ζωγράφου-Ἀθῆναι Τ.Κ.157-73

Ἡ γένεσις τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας-Γραφῆς

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ ἀλφάβητο ὑπῆρξε «σημειτικὴς» ἐμπνεύσεως ἀποδίδεται στοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες, στὴν πολιτιστικὴ ἐξέλιξη τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἕνα χάσμα μεταξὺ 12ου καὶ 8ου π.Χ. αἰῶνος. Αὐτὸ τὸ χάσμα μνήμης ἐπέτρεψε στοὺς νεώτερους νὰ πιθανολογήσουν, καὶ ἀργότερα νὰ πιστέψουν, ὅτι τὸ ἀλφάβητο προῆλθε ἐξ Ἀνατολῶν. Πῶς ὅμως θὰ μπορούσε νὰ συνարτηθῇ τὸ συγκεκριμένον ἀλφάβητο μὲ τὴν σημειτικὴ γλῶσσα; Ἡ συνάρτησι ἀντίθετα τοῦ ἀλφαβήτου αὐτοῦ μὲ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι σαφὴς καὶ τὸ ἐξαίρετο πόνημα τοῦ Η. Τσατσόμοιρου «*Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*» μᾶς δίδει ἀφορμὴ νὰ ἐρμηνεύσωμε τὸν συμβολισμό τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου μὲ βάσιν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Εἶναι ἔτσι προφανές, ὅτι τὸ γράμμα Τ συμβολίζει τὸ σφυρί, διὰ τοῦ ὁποίου «τ-ύπτει» κανεὶς καὶ προκαλεῖ τὸν ἡχητικὸ αὐτὸ θόρυβο. Τὸ γράμμα Δ εἰ-

κονίζει τὸ τριγωνικὸ ἐργαλεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος προκαλεῖ «δ-οῦπον», ἐνῶ τὸ Κ δείχνει παρόμοιον ἐργαλεῖο νὰ κρούει θύραν — ὁ Τσατσόμοιρος ἀναφέρει τὴν διαφορὰ τοῦ ἤχου ἐπὶ τοῦ χλωροῦ ξύλου (δοῦπ) καὶ τοῦ ξηροῦ (κάγκ). Τὸ γράμμα Γ παριστᾷ ἐπίσης τὸ γωνιώδες ἐργαλεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο κανεὶς χαράσσει (προκαλῶντας αὐτὸν τὸν ἤχο), ὅπως π.χ. εἶναι ὁ «γ-ύης» (ἄροτρο), ποὺ χαράσσει τὴν γῆ. Τὸ γράμμα Λ ἔχει τὴν μορφή τοῦ μυτεροῦ λίθου («*λάς*» στὴν πανάρχαια ἑλληνικὴ ρίζα), τὸ δὲ Ρ, ἡχητικὰ συνηρητημένον μὲ τὴν «ροή», εἰκονίζει τὸ ρέον ὕγρὸ ἀπὸ στρογγυλὸ ἀγγεῖο. Τὸ Μ, συνηρητημένον μὲ τὴν μητρότητα («*μᾶ*» δωριστί), συμβολίζει τὰ πόδια τικτούσης γυναίκας. Τὸ Π, ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὴν «*πνοή*» τοῦ ἀνέμου, τὴν προκαλοῦσα τὸν «*πλοῦν*», παριστάνεται μὲ τὸ τετράγωνον ἱστίον πλοίου, σὲ ἀντίθεσιν μὲ τὸ Φ (ἐκ τοῦ «*φ-υ-σῶ*»), ποὺ συμβολίζεται μὲ φουσκωμένον ἱστίον ἐπὶ καταρτιοῦ (ἰσχυρὸς ἄνεμος). Ὁμοίως τὸ Β, ἀντιληπτὸ ἀπὸ τὴν «*βοή*» τοῦ

«βοριά», εικονίζεται με δύο αναπεπταμένες σημαίες. Τὸ Ξ, με ἤχο γνωστὸ ἀπὸ τὸ «ξά-σιμο» τῶν ἐρίων («ξ-αῖνω»), ἔχει τὴν μορφή τοῦ χτενιοῦ. Τὰ συριστικά γράμματα καὶ Ζ παριστάνουν εἴτε τὴν παλινδρομικὴ κίνησι τοῦ «σ-εισμοῦ» (Τσατσόμοιρος) εἴτε τὸ «σ-υρίζον» φίδι («Ἀργοναυτ.» 988). Τὸ γράμμα Χ ἴσως δείχνει πράγματι τὴν κλεψύδρα, με τὴν ὁποία μετροῦσαν τὸν «χρόνο», τὸ Ψ εἶναι φωτογραφικὴ ἀπεικόνισι τοῦ «ψ-αύοντος» χεριοῦ, ἐνῶ τὸ Ν (στὴν ἀρχική του μορφή, με κάθετες εὐθεῖες) παρίστανε τὶς βαθμίδες «ν-αοῦ» (ν-αίω = κατοικῶ).

“Ὅσον ἀφορᾷ στὰ φωνήεντα (οἱ «Σημίτες» δὲν χρησιμοποιοῦσαν φωνήεντα), εἶναι βέβαιο ὅτι τὸ Υ *ἐκφράζει διὰ τοῦ σχήματος τὸ πανάρχαιο ζωγράφημα, τὸ ὁποῖο ὑπεδήλωνε τὴν κλειστή κοιλότητα, ἐντὸς τῆς ὁποίας φυσικῶς ἢ ἐντέχνως ἦταν δυνατόν νὰ συγκεντρωθῇ τὸ ὕδωρ ἢ γενικῶς τὰ ὕγρα*» (Τσατσόμοιρος). Τὰ ἄλλα φωνήεντα εἰκονίζουν τὸ ἀνθρώπινο στόμα, πὺ τὰ προφέρει. Εἶναι προφανές ὅτι τὸ Ο παρίστῃ τὸ στρογγυλὸ στόμα (στὴν ἀρχὴ εἶχε καὶ μία τελεία στὴν μέση, σύμβολο τῆς ἄκρης τῆς γλώσσας), τὸ Ι τὸ εὐθὺ στόμα, πὺ προφέρει αὐτὸν τὸν ἤχο (σὲ ὄρθια θέσι, γιὰ τὴν εὐχέρεια τῆς γραφῆς), ἐνῶ τὸ Η (πὺ ἀρχικὰ γραφόταν) εἰκόνιζε τὰ χεῖλη με τὴν γραμμὴ τῶν δοντιῶν, πὺ προφέρουν τὸν φθόγγον αὐτὸ (ἀνάμεσα στὸ ι καὶ στὸ ε). Τὸ γράμμα Ε (ἀρχικὰ γραφόταν) δείχνει σὲ πλαγία ὄψι τὸ στόμα

με τὴν γλώσσα, πὺ τὸ προφέρει, ἐνῶ τὸ Α (στὴν πρώτη του μορφή ἦταν πλαγιαστὸ) δείχνει ἐπίσης σὲ πλαγία ὄψι τὸ πολὺ ἀνοικτὸ στόμα, πὺ ἐκφέρει αὐτὸν τὸν φθόγγον. Εἶναι ἔτσι εὐεξήγητη ἡ παρεξήγησι τῶν Φοινίκων, πὺ φαντάσθηκαν τὸ Α ἀνάποδα, σὰν βόδι με κέρατα, καὶ τὸ ὀνόμασαν «ἄλεφ». Κανένα ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου δὲν σημαίνει ἢ δὲν εἰκονίζει τίποτε στὴν σημιτικὴ γλώσσα, ἐνῶ ὅλα συναρτῶνται στενά με τὴν προφορὰ τοῦς στὴν ἐλληνικὴ γλώσσα ἢ με ἔννοιες τῆς γλώσσας μας. Παίρνοντας οἱ Σημίτες (διὰ τῶν Φοινίκων) τὰ ἐλληνικὰ φωνητικὰ γράμματα, πῆραν μαζὶ καὶ τὴν ἀρχικὴ δεξιόστροφο γραφὴ τῶν Ἑλλήνων, στὴν ὁποία καὶ μέχρι σήμερα παρέμειναν, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες προχώρησαν, ὡς γνωστόν, ἀργότερα στὴν «βουστροφηδόν» καὶ κατόπιν στὴν ἀριστερόστροφο γραφὴ.

Ἔστω λοιπὸν κι ἂν ἔχη κανεὶς ἐπιφυλάξεις γιὰ τὸ σύνολο τῆς θεωρίας Τσατσόμοιρου (με τὶς ἀπόψεις γιὰ τὴν ἔντεχνη «κωδικοποίησι» τῶν λέξεων), ἡ ἐνορατικὴ διείσδυσι τοῦ στίς ἐλληνικὲς γλωσσικὲς ρίζες, με τὶς ὁποῖες συνδέονται τὰ διάφορα γράμματα, μᾶς δίδει τὴν δυνατότητα νὰ ἀντιληφθοῦμε σήμερα, πῶς ἐξεπῆγασε καὶ ἡ συμβολικὴ τοῦς ἀπεικόνισι.

Φιλικὰ

Δημήτριος Δημόπουλος

Πλαστῆρα 77

17121 Ν. Σμύρνη

Στὸ ρύπο καὶ τὴν κατάθλιψη, τὴν γκρίνια καὶ τὴν ἄρνηση...

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Σὰν Ἕλληνας κάνε κάτι μέσα ἀπὸ τὸ ἐντυπὸ σου. Φώναξε βοήθεια. Πνιγόμαστε λεπτὸ πρὸς λεπτὸ ἀπὸ τὴν ἀσφυξία τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν ἀερίων.

Πιστεύω, ὅτι δὲν ὑπάρχει βυτίο τόσο μεγάλο, ὥστε νὰ χωρέσει τὸν ὄγκο τῶν ἀκαθαρσιῶν, πὺ ἔχει συσσωρευτεῖ στὸ περιβάλλον. Πιστεύω, ὅτι εἴμαστε στὴν ἐποχὴ ἀνάγκης τοῦ 1820. Πρέπει νὰ ζητήσου-

με βοήθεια ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνες, ὥστε νὰ συνδράμουν, ὅπου καὶ νὰ βρίσκονται, νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ ξυπνήσουμε. «Ἐκεῖνοι» διαθέτουν κάτι πολὺτιμο, πὺ ἐμεῖς ἐδῶ στερούμαστε. Στερούμαστε τοῦ «τίσι», τοῦ ἐπεξεργαστῆ σκέψης. Δὲν μᾶς τὸ ἔβαλαν στὴν ἐποχὴ τῆς θεμελιώδους ἐκπαίδευσης. Διότι μᾶς θέλουν ἀκολουθητάς, χειροκροτητάς, βαστάζοντας πλαστικὲς σημαίες. Μᾶς θέλουν προϊόντα ἐνὸς ἄθλιου μάρκετινγκ. Ὁχι, δὲν εἶναι παιδιὰ μιᾶς ἐποχῆς ἐμφυλίου πολέμου. Εἶναι παιδιὰ μιᾶς

στείρας εποχής. Είναι «διαβασμένοι» από μαύρες σελίδες της ιστορίας μας. Οί άνθρωποι είναι **λάθος**.

Είναι παιδιά πόλωσης, αμάθειας και εμπάθειας. Είναι παιδιά μιᾶς παράλογης κατάστασης. Καπνίζουν «Μάρλμπορο», έχουν πρότυπο τὸν Ρίτσαρντ Γκέρ, φοροῦν τζήν, πίνουν κόκα κόλα, φωνάζουν νὰ φύγουμε ἀπὸ τὴν ΕΟΚ ἢ τὰ πολιτικά τους πάθη, ὀδηγώντας «Μερσεντές». Είναι οἱ λεγόμενοι «γάτοι». Είναι πράγματι, ἀφοῦ κατορθώνουν καὶ ἐπιβιώνουν σὲ βάρος μας. Ἀλλὰ εἴπαμε, δὲν ἔχουμε τὸν ἐπεξεργαστή, γιὰ νὰ ἀξιολογήσει τὰ στοιχεῖα ποὺ δεχόμαστε. Είναι «γάτοι». Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ παραδεχτοῦμε...

Τὶ νὰ κάνουμε ἐμεῖς; Ἐγὼ σὰν καλλιτέχνης φωνάζω καὶ ζητάω βοήθεια ἀπὸ παντοῦ. Ὅπου σταθῶ καὶ ὅπου βρεθῶ φωνάζω. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν βασιλιᾶ Κωνσταντῖνο ζητήσα βοήθεια. Πιστεύω, ὅτι τὸ κοινὸ τοῦ «Δαυλοῦ» εἶναι ἱκανὸ καὶ ἔχει τὸ «τσίπ» γιὰ ἐπεξεργασία. Συνεχίστε νὰ ἐνημερώνετε μὲ σθένος τοὺς Ἕλληνες μὲ πληροφορίες, ποὺ σκόπιμα καὶ μὲ περίσσια ἐπιμέλεια παρέλειψαν νὰ δώσουν.

Μόνον ἡ παιδεία εἶναι τὸ μεγάλο ὄπλο, γιὰ νὰ πολεμήσουμε, ὥστε νὰ ὑπάρξῃ μιὰ καλύτερη Ἑλλάδα, ἱκανὴ νὰ ἀντιμετωπί-

σει τοὺς ἱκανοὺς μας ἑταίρους, ποὺ σήμερα εἶναι 12, ἀλλὰ αὔριο θὰ εἶναι 17. Μὴ σταματᾶς, κ. Λάμπρου. Συνέχισε, τὸ '93 εἶναι αὔριο. Ἡ Εὐρώπη εἶναι στὴν πόρτα μας. Ἐμεῖς τί ἄλλο μπορούμε νὰ εἴμαστε ἀπὸ ἀνίκανοι θεατὲς μιᾶς ἐξέλιξης, ποὺ σὲ 10 χρόνια θὰ δώσει τέτοια ἀποτελέσματα, ὅμοια ἐνὸς χρυσοῦ αἰῶνα, ὅπως ὁ δικὸς μας 2500 χρόνια πρὶν.

Ἐμεῖς; Ἐμεῖς τί θάμαστε; Προϊόντα ἀποτυχημένα καὶ ἱκανὰ μόνο γιὰ τὸν καθαρισμὸ ἐνὸς ἀποχωρητηρίου ἐνὸς μέσου εὐρωπαϊοῦ. Χωμένοι στὸ ρῦπο καὶ τὴν κατάθλιψη, στὴ φτώχεια καὶ στὴ μιζέρια, στὴ γκρίνια καὶ τὴν ἄρνηση, πλόνια ἄθλιων καπηλευτῶν ἰδεῶν, θεατὲς μιᾶς ἀλαζονίας τῶν ἐξουσιαστῶν, ποὺ ὅμοια δὲν ἔχει ἀκόμα καταγραφτεῖ σὲ κανένα βιβλίο. Συνέχισε νὰ πληροφορεῖς μὲ ἀλήθειες τὴ ψεύτικη ζωὴ μας. Μὴ σταματᾶς. Ἀξίζουμε γιὰ κάτι πολὺ καλύτερο. Ἀλλὰ τὸ κυριότερο, εἴμαστε Ἕλληνες. Μὲ μιὰ γλῶσσα, ποὺ δὲν μιλιέται μόνο στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ σὲ ὅλο τὸ γαλαξία μας. Μὲ ἱστορία, ποὺ οἱ γραμμὲς της εἶναι γεμάτες εὐφορία καὶ δόξα. Αὐτὸ ἀρκεῖ. Τὰ λέει ὅλα.

Μὲ ἐκτίμηση
Γιῶργος Παπακωνσταντίνου
Κολωνάκι, Ἀθήνα

Οἱ «ἄλλοι» «τέτοιοι» εἶναι, «τέτοια» κάνουν· ἐσύ, Ἕλληνα, σκέφτηκες ποτὲ τὶς εὐθύνες σου;

Κύριε διευθυντά,

Οἱ γεωλόγοι σήμερα θεωροῦν σὰν πρῶτο στερεὸ ἔδαφος, ποὺ ἐνεφανίσθη ὅταν ὁ πλανήτης μας βρισκόταν στὸ στάδιο τῆς δημιουργίας, αὐτὸν ἐδῶ τὸν πολυπαθὴ μας χῶρο. Ἐδῶ, ὡς ἐκ τούτου, θὰ πρέπει ν' ἀναζητήσουμε τὴν κοιτίδα τοῦ ἐλλόγου ἀνθρώπου καὶ ὅχι ἐκεῖ ὅπου θέλουν «κάποιοι» νὰ μᾶς τὴν παρουσιάσουν. Στὸν Περδίκκα τῆς Πτολεμαίδος εὐρίσκεται ὁ σκελετὸς ἐνὸς γιγαντιαίου μαστόδοντος τοῦ εἰδους «Παλαιοντόξοντον Ἀντίκου», εἶναι ἄριστα διατηρημένους καὶ γύρω του εὐρίσκονται τὰ λίθινα καὶ ὀστεῖνα ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα ποὺ χρησιμοποίησαν οἱ κυνηγοί, γιὰ νὰ τὸν φονεύσουν καὶ νὰ τὸν τεμαχίσουν. Πέριξ τῶν εὐρημάτων ἔχει κτισθῇ ἓνα κατάλληλο κτίσμα, ὥστε νὰ παραμείνουν τὰ πάντα ὅπως ἀκριβῶς τ' ἀνεκάλυψε ὁ κ. Ἄρης Πουλιανός. Ἡ ἡλικία τῶν εὐρημάτων προσδιορίστηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Καρολίνας τῶν Η.Π.Α. (καθηγητὴς Νέρμ) μεταξύ

→

→ 2.300.000 και 3.200.000 ἐτῶν... Σὲ ἄλλες περιοχές, ἐντὸς σπηλαίων —Πετράλωνα Χαλκιδικῆς, Φράχθι Ἑρμιονίδος κ.λπ. — τὰ εὐρήματα κυμαίνονται μεταξύ 200.000 ἐτῶν καὶ 1.000.000 ἐτῶν.

Μὴν ἐκπλαγῆτε, λοιπόν, ἂν ὁ ἐβραϊκῆς καταγωγῆς καθηγητῆς κύριος Μάρτιν Μπερνάλ, πρωτεργάτης τοῦ βιβλίου *«Μαύρη Ἀθηνᾶ»* καὶ οἱ 105 ὁμοεθνεῖς του συνεργάτες στὸν ἐπόμενο τόμο τους ἰσχυριστοῦν, ὅτι τὰ τουριστικά γραφεῖα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς διοργάνωναν γιὰ τοὺς εὐκατάστατους καὶ ἀναζητοῦντας δυνατὲς συγκινήσεις ἀρχαίους «μαύρους» προγόνους τους ... σαφάρι ἐλεφάντων στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο.

Οἱ κύριοι αὐτοὶ γνωρίζουν ἀκόμα, ὅτι στὴν προσπάθειά τους νὰ κατασκευάσουν μιὰ «προϊστορία» ποὺ θὰ τοὺς ἐνεφάνιζε «πρώτους», ἀντέγραψαν καὶ παρεποίησαν τὴν Ἑλληνικὴ Σοφία, γι' αὐτὸ ἔκτοτε προσπαθοῦν νὰ τὴν ἐξαφανίσουν ἀπὸ προσώπου γῆς, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχουν ἀποδεικτικά στοιχεῖα γιὰ νὰ τοὺς διαψεύδουν. Οἱ ταγοὶ τους ὅμως δὲν διέθεταν τὸ κατάλληλο πνευματικὸ ὑπόβαθρο, ὥστε νὰ κατανοήσουν τὴν βαθύτερη οὐσία τῆς Ἑλληνικῆς γνώσεως, στὴν ὁποία ἀναφέρεται ἐπὶ παραδείγματι ὅτι πρῶτα ἐδημιουργήθη ἡ *Γέα* καὶ κατόπιν ἡ *Χθονία* (ὅπου *Γέα* = ἡ στερεὰ ὕλη τῶν οὐρανίων σωμάτων, *Χθονία* δὲ = ὁ πλανήτης μας), ἢ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Παρμενίδη «ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἰλῦος καὶ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου»· συνδυάσατε ἀκόμα τό: «ὁ ἄνθρωπος προέρχεται ἐξ ἁλλοειδῶν ζώων» τοῦ Ἀναξιμάνδρου μαζί μὲ τὸ ὅτι «προέρχεται ἐκ τῶν ἰχθύων» τοῦ Ἐμπεδοκλέους καὶ συγκρίνατέ το μὲ τὴν *«Γένεσιν»**. Γνωρίζουν ἀκόμα οἱ συντάξαντες τὴν *«Μαύρη Ἀθηνᾶ»*, ὅτι, ἐνῶ παγκοσμίως οἱ μυθολογίες ἀναφέρουν ἕναν κατακλυσμὸ —τοῦ Νῶε στὴν παροῦσα περίπτωσι—, ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὸν τοῦ Δευκαλίωνος, ἢ Ἑλληνικὴ Μυθολογία (ὅρα παγκόσμιος κωδικοποιημένη ἱστορία) ἀναφέρει ἄλλον ἕνα παλαιότατο καὶ καταστρεπτικώτατο κατακλυσμὸ, ἐκείνον τοῦ Ὠγύγου. Ἡ μυθολογία—ἱστορία μας διαθέτει πολὺ παλαιότερες μνῆμες ἀπ' ὅ,τι αἱ τῶν ἄλλων λαῶν.

Παρὰ τὶς φυσικὲς καταστροφὲς τὶς ὁποῖες ὑπέστη ὁ χῶρος καὶ τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων, οἱ ἐκάστοτε διασωζόμενοι διατηροῦσαν λόγῳ τῆς ὑπάρξεως προφορικοῦ καὶ γραπτῷ λόγῳ μέρος τῶν γνώσεων (ὅρα τὸ μοναδικὸ παγκοσμίως ἔργο τοῦ κ. Η.Λ. Τσατσόμοιρου *«Ἱστορία Γένεσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας»*). Πάντως φαίνεται ὅτι κάποια ἀνωτέρα δύναμις μεριμνᾷ γιὰ τὴν διάσωση τοῦ φωτός. Ὑπενθυμίζω, ὅτι, ὅταν οἱ γνωστοὶ σκοταδισταὶ ἐδίωξαν καὶ κατέστρεψαν ὅ,τι εἶχε σχέση μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν σοφία της, ὠδήγησαν τὸν κόσμον στὰ μαύρα χρόνια τοῦ Μεσαίωνος, χωρὶς ὅμως νὰ καταφέρουν καὶ πάλι νὰ ὁλοκληρώσουν τοὺς σκοποὺς των, διότι, ὅταν ἐπανεμφανίσθηκαν τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, σὲ ἀντίγραφα βέβαια, τὸ φῶς τους ἐξεδίωξε τὰ σκότη κι ἔφερε τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως. Παλαιότερα, ὅταν ἡ Αἰγίς κατεποντίσθη περὶ τὸ 9.000 π.Χ. καὶ κατεστράφη σχεδὸν ὁλοσχερῶς ἄλλος ἕνας Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ἦσαν οἱ ἱερεῖς τῆς Σάιδος οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν πρόθυμα τὶς ἀπώλεσθεῖσες ἱστορικὲς πληροφορίες στὸν Σόλωνα, ἀπὸ τὰ γραπτὰ ἀρχεῖα τους. Ἐθεώρησαν, ὅτι ἀνταπέδιδον μέρος τοῦ χρέους ποὺ ὤφειλον πρὸς τοὺς προγόνους μας, διότι ὄχι μόνον ἐκείνοι εἶχον προσφέρει στοὺς Αἰγυπτίους τὰ φῶτα τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τοὺς ἐδῶρισαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τοὺς Ἀτλάντιους κατακτητὰς, χωρὶς νὰ ζητήσουν κανένα ἀντάλλαγμα [...].

Σεβόμενος ὅμως τὸν πολῦτιμον χῶρον τοῦ «Δαυλοῦ» θέτω ἕνα ἐρώτημα: Οἱ ζηλωταὶ τῆς *«Μαύρης Ἀθηνᾶς»* γνωρίζουν τὰ προαναφερθέντα: ἐσὺ Ἑλληνα, τὰ γνωρίζεις; γνωρίζεις ἔστω μέρος αὐτῶν; ἢ τουλάχιστον ἐρευνᾷς πρὸς αὐτὴν τὴν κα-

→

τεύθουνσιν; "Αν ή απάντησις είναι όχι, τότε φέρεις ένα μεγάλο μέρος, αν όχι τὸ σύνολον, τῆς εὐθύνης γιὰ τὸ σημεῖο ποὺ εὐρίσκεται ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπόλοιπος κόσμος, διότι:

1ον. Ὁ μὴ γνωρίζων εἶναι εὐάλωτος στοὺς οἰουσδήποτε «Δοκτορικοὺς» δογματισμούς, σὲ ἐντέχνως διαμορφωμένες εἰδήσεις, πληροφορίες κ.λπ. ἢ σὲ βιβλία ὅπως τὸ "*Black Athena*". Κάθε ἐλληνικὴ λέξις ἀντιπροσωπεύει μίαν ἰδέα τὸ λεξιλόγιο τῆς πλουσιότερης γλώσσας στὸν κόσμο, τῆς Ἑλληνικῆς, παραμένει σὲ ἐλάχιστα βιβλία παλαιὰ καὶ ἐξειδικευμένα, ὁ δὲ Νεοέλληνας ἔφθασε νὰ χρησιμοποιῇ τὸ πολὺ 2 ἕως 3000 λέξεις — χωρὶς νὰ ἐξετάσουμε τὴν ποιότητά τους**. Φέρεις τεράστια εὐθύνη, Ἑλληνα, διότι οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ποὺ προσέφεραν τὰ φῶτα στὸν κόσμο ὅλον, χωρὶς νὰ ζητήσουν κανένα ἀντάλλαγμα, οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ποὺ ἔλεγαν «πᾶς μὴ Ἑλληνας βάρβαρος», καλοῦνται σήμερον νὰ «ἀνέλθουν» στὸ ἐπίπεδο τῶν κακῶν μαθητῶν τους (γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀποκαλέσω βαρβάρους) πληρώνοντας βαριά τιμήματα.

2ον. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἔχει τὴν δυνατότητα ἀνάλογα μὲ τὸ πλῆθος τῶν ὁρθῶν πληροφοριῶν τίς ὁποῖες διαθέτει, νὰ προγραμματίσῃ καὶ νὰ προβλέψῃ τὸ μέλλον. Ὅταν ὅμως οἱ πληροφορίες τοῦ εἶναι ψευδεῖς, παραποιημένες καὶ ἐλλιπεῖς, τότε τὸ μέλλον ὄχι μόνον τὸ προσωπικὸ ἀλλὰ καὶ τὸ γενικότερο διαγράφεται σκοτεινὸ ἢ καὶ τελείως μαῦρο ὅπως ἡ ὁμόχρωμη Ἀθηνᾶ. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ἀποπροσανατολισμένος, κυνηγᾷ τοὺς στόχους ποὺ τοῦ ἔχουν ὑποβάλει. Ἡ ἀπομάκρυνσίς του ἀπὸ τὴν φύση καὶ τὴν φύση του, ἡ προσπάθειά του μέσω τῆς προσφερόμενης τεχνοκρατικῆς γνώσεως νὰ βρῇ τὴν ἀλήθεια, τὸν ὁδηγεῖ στὸν ὄλεθρον, διότι ἡ γνώσις δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀλήθεια, εἶναι ἀπλῶς μιὰ συμφωνία μεταξὺ ἀνθρώπων. Ὅταν ὁ νοῦς θεωρήσῃ ὅτι γνωρίζει τὰ πάντα, παύει νὰ σκέπτεται μόνον ὅταν ἀπαρνηθῇ τοὺς δογματισμοὺς καὶ ὅλους τοὺς «ισμούς», σκέπτεται καὶ ἡ σκέψις κάνει τὸ ἄτομον νὰ κατανοῇ μόνον ἔτσι ἴσως προσεγγίσι κάποιαν γνώσιν.

3ον. Ἀν, Ἑλληνα, δὲν ἀναζητήσις τίς ρίζες σου καὶ ἀποκοπῇς ἀπ' αὐτέας, τότε εἶσαι σάν τὸ δένδρον ποὺ χωρὶς ρίζες δὲν βγάζει ἄνθος καὶ χωρὶς ἄνθος δὲν ὑπάρχει οὔτε καρπὸς οὔτε σπóρος. Χωρὶς σπóρον, πῶς θὰ ὑπάρξῃ ἀπόγονος; πῶς θὰ ὑπάρξῃ συνέχεια;

Θυμήσου, Ἑλληνα, ὅτι τὸ σκότος δὲν εἶναι αὐθυπόστατον, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τοῦ φωτός, γι' αὐτὸ ὁ μόνος τρόπος ἐπικρατήσεως τῆς μαύρης Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ σβήσιμο τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἀναλογίσου τέλος, ὅτι ἡ χρυσελεφάντινος Ἀθηνᾶ ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ στὴν καρδίαν καὶ στὸν νοῦν κάποιων Ἑλλήνων καὶ ὅτι σύμβολόν της, σύμβολο τῆς σοφίας, εἶναι ἡ γλαῦξ, ἡ κουκουβάγια, ἡ ὁποία φημίζεται κάθε ἄλλο παρὰ γιὰ τὴν σοφίαν της, διαθέτει ὅμως ἕνα προτέρημα ἔναντι τῶν ἄλλων ὄντων: **μπορεῖ καὶ βλέπει μέσα στὸ σκοτάδι**

Μετὰ τιμῆς

Παναγιώτης Χατζηϊωάννου

Γλυφάδα, Ἀθῆνα

* Ἡ σημερινὴ θεσις τῆς ἐπιστήμης τελικῶς διαφέρει ἀπὸ τὴν τοῦ Παρμενίδου στὸ ὅτι ἡ «σοῦπα» εἶναι... ἀραιότερη τῆς «λῆδος».

** Μπορεῖτε νὰ ἐξαγάγετε μόνοι σας τὰ συμπεράσματά σας.

Ἡ ἄρχουσα τάξη μας καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα

Ἀξιότιμε κ. διευθυντά,

Ἀλγεινὴ ἐντύπωση προκάλεσαν δύο πρόσφατα —σχετικά— περιστατικά, πού δείχνουν πανηγυρικά ὅτι ἡ λεγομένη ἄρχουσα τάξη τοῦ δύσμοιρου τόπου μας μεσάνυχτα ἔχει ἀπὸ στοιχειωδῶς ὀρθὰ ἑλληνικά. Φαινόμενο βεβαίως ἀνησυχητικό, πού δείχνει τὴν κατάντια τῆς λεγομένης ἀρχούσης τάξεως, ἡ ὁποία —λόγω ἀκριβῶς τῆς ὑψηλῆς τῆς θέσεως— ἐπιβάλλει πρότυπα καὶ παράγει μιμητές.

Ἔτσι πρὸ καιροῦ —καὶ πὺς συγκεκριμένα, τὸν Ἰούλιο —παρακολουθήσαμε συνέντευξη σὲ τηλεοπτικὸ σταθμὸ μιᾶς —τότε— πανίσχυρης ὑφυπουργοῦ μὲ γνωστὴ δημοσιογράφο. Ἄν θὰ μείνει στὴν ἱστορία ἡ συνέντευξη τούτη, δὲν εἶναι διότι ἐλέχθη κατὰ τὸ σοβαρὸ καὶ οὐσιαστικὸ —οἱ ἔθνοπατέρες καὶ ἔθνομητέρες δὲν μᾶς ἔχουν συνηθίσει σὲ τέτοιες πολυτέλειες—, ὅσο γιὰ τὰ θλιβερά κορακίστικα (δὲν τολμῶ νὰ πῶ ἑλληνικά) πού ἀκούστηκαν καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρές. Ἔτσι ἡ μὲν δημοσιογράφος —ἡ ὁποία σὲ ἄλλες ἐποχὲς προσπαθοῦσε ἐκ τηλοφίας νὰ μᾶς πείσει νὰ *ὀμιλοῦμε ἑλληνικά*— ἀρχισε μὲ τὴν φράση *«τελευταῖα γίνεταί ἕνα μπουὶ σὰ μίντια...»*, ἡ δὲ τότε ὑφυπουργὸς ἀντεπετέθη μὲ ἀκόμη φρικτωτέρα μιξοβάρβαρα τοῦ τύπου *«... δὲν πρόκειται γιὰ ἱματζ... σὲ ὁποιοδήποτε στάφ, φυσικὸ εἶναι νὰ ὑπάρχουν καὶ νέοι ἄνθρωποι... πάρτε τὰ ἑλληνικά μίντια... ἀλλὰ σὲ ὅλα ὑπάρχει ἕνα λίμιτ...»*.

Τὶ συμπέρασμα νὰ ἐξαγάγῃ κανεὶς ἀπὸ αὐτὰ τὰ θλιβερά ἀγγλοελληνικά; Ὅτι εἶναι ἄραγε δεῖγμα τοῦ ιδιώματος πού θὰ ὀμιλοῦν οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου αὐτοῦ τὸν 21ον αἰῶνα; Ὅτι ἀγράμματα καὶ ἀστοιχειώτα ὄντα —πού θέλουν μάλιστα νὰ θεωροῦν τοὺς ἐαυτοὺς τοὺς «ἐκλεκτοὺς» τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ— θέλουν νὰ μᾶς κάμουν νὰ πιστέ-

ψουμε πῶς «ἐλλείψει» ἀντιστοίχων ἑλληνικῶν λέξεων πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦμε ἀγγλοσαξωνικὲς τέτοιες δημιουργώντας ἔτσι, ἰδίως στὴ νέα γενιά, αἴσθημα ἐθνικῆς μειονεξίας; Ὅτι ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μιὰ δουλοπρεπὴ ἡγεσία, ἡ ὁποία ντρέπεται γιὰ τὴν γλῶσσα τῆς καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἔτοιμη νὰ λειτουργήσῃ καταλυτικὰ στὴν διάβρωση τοῦ γλωσσικοῦ αἰσθητηρίου τοῦ Ἑθνους μας; Ἡ μήπως ὅτι ἡ δημοκρατία μας ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἀναδεικνύει σὲ καιρίες θέσεις ἡμιμαθὴ ἀνθρωπάκια καὶ κομπορήμονες ἐξουσιαστές;

Τὸ δεύτερο περιστατικὸ ἀφορᾷ σ' αὐτὸ πού εἶπε ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων σὲ συνέντευξή του σὲ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ, ἐπίσης τὸν Ἰούλιο: ὅτι ἡ λέξη *τραγωδία* προέρχεται ἀπὸ τὸν *τράγο* καὶ τὴν *δδύνη*! Νᾶναι ἄραγε ἡ περίπτωσις τοῦ κ. δημάρχου μεμονωμένη ἢ μήπως ἐνδεικτικὴ τῆς δοκησιοφίας πού χαρακτηρίζει πολλοὺς ἀπὸ τοὺς νεοέλληνες; Συναισθάνεται ὁ κ. δήμαρχος, ὅτι στὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας τῶν ραδιο-τηλεοπτικῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως, αὐτὸς καὶ ποικίλοι ἄλλοι σὲ ὑψηλὲς θέσεις γίνονται αὐτομάτως καὶ παιδαγωγοὶ γιὰ ἑκατοντάδες χιλιάδες νέων πού ἔχουν τὴν ἀτυχία νὰ τοὺς ἀκούν;

Εἰλικρινὰ εἶναι νὰ ἀγανακτῇ κανεὶς μὲ τὰ λεγόμενα τῶν «ἡγετῶν» μας. Εἶναι μήπως αὐτοὶ οἱ λογῆς-λογῆς ἐξουσιαστές ἢ συνέπεια τῆς σάπιας σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς κοινωνίας μας ἢ εἶναι μήπως αὐτοὶ ἀκριβῶς οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ μας κατὰπτωση; Ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἐπανελθῶ ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ σας.

Μετὰ τιμῆς
Μιχαὴλ Δανίκας
 Μηχανολόγος
 Ἀθήνα

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Τὸ πρυτανεῖο καὶ ὁ θάνατος τῆς διανόησης

Μπορεῖτε ν' ἀπαντήσετε στὴν ὑποθετικὴ ἐρώτηση:

— "Ἄν ὁ Σωκράτης ...ἐμισθοδοτεῖτο ἀπὸ τὴν Ἐξουσία, τί θὰ εἶχε προσφέρει στὴν ἀνθρωπότητα;

Ἡ ἐρώτηση φαίνεται σίγουρα «ἐξεζητημένη», ἀλλ' ἂν λάβωμε ὑπ' ὄψιν μας τὸν σημερινὸ διανοούμενο, «ταγόν», κορυφαῖο τοῦ Πνεύματος, τῆς Παιδείας, τῆς Ἐρευνας, τῆς Ἐπιστήμης, μὲ μιὰ φράση τῆς Εὐθύνης γιὰ τὴν πορεία καὶ πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐρώτηση τῷ ὄντι «σπάζει κόκκαλα». Διότι πράγματι σήμερα ὅλες αὐτὲς οἱ κατηγορίες «ὑπευθύνων» ποὺ προανέφερα, ἂν δὲν μισθοδοτοῦνται ἄμεσα, ὅμως ἐξαρτῶνται καθ' οἷονδήποτε τρόπο καὶ «τρέφονται» ἔτσι κι ἄλλιως ἀπὸ τὴν Ἐξουσία.

Ἐκκρεμεῖ λοιπὸν μιὰ ζωτικῆς σημασίας ἀπάντηση στὴν ἐρώτησή μας. Τὸ κρίσιμο σημεῖο τοῦ ζητουμένου ἐντοπίζεται — κι εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό — στὴν ἀφετηρία ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινᾷ ὁ ταγός: Τί ἐπιδιώκει, νὰ δώσῃ ἢ νὰ πάρῃ;

Ἐδῶ ἀπαντοῦν τὰ γεγονότα: Ὁ Σωκράτης, δὲν πῆρε ποτὲ τίποτα κι ἀπὸ κανένα, οὔτε κὰν τὰ δικά του ἐκμεταλλευόταν, ἀφοῦ εἶχε ἐγκαταλείψει ἀκόμη καὶ τὴ διαχείριση τῆς κάποιας μικρῆς περιουσίας ποὺ διέθετε — μὲ ἀποτελεσματὸ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν δυσἀρέσκεια καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τῆς οἰκογένειάς του. Μόνον ἔδινε. Πρόθυμα πάντοτε, ὡς ἄμισθος καὶ γενναῖος πολεμιστὴς στὴν Χαλκιδικὴ ἢ τὴν Κόρινθο ἢ ἄμισθος βουλευτὴς τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας (δπου ἄλλωστε ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ δημόσια ἀζώματα ἦταν ἄμισθα). Καὶ βεβαίως ποτὲ δὲν ἀμείφθηκε καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς δράσεώς του ὡς διδάσκων, ὡς διανοούμενος, ὡς στοχαστοῦ. Τελειῶνω: Ὁ Σω-

κράτης μόνον ἔδινε, δὲν ἔπαιρνε ποτὲ τίποτα.

Οἱ σύγχρονοι «ταγοί», πνευματικοί, ἐκπαιδευτικοί, πολιτικοί, στρατιωτικοί κ.λπ., εἶναι ἀδιανόητο νὰ μὴν ἀμείβωνται. Δὲν ὑπάρχει κανένα λειτουργημα ἄμισθο. Καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ἐπαγγέλματος ἔχει καθ' ὁλοκληρίαν ἀλώσει, διαστρεβλώσει καὶ ἐξαφανίσει τὴν ἔννοια τοῦ λειτουργήματος (ποὺ στὴν ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα δὲν εἶχε καμμιά σχέση μὲ τὸ ἐπάγγελμα). Σήμερα ὅλοι οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου «τὰ παίρνουν» σίγουρα. Καὶ στὸ ἐρώτημα, ἂν αὐτὸς ποὺ ξεκινᾷ μὲ ἀφετηρία («νὰ τὰ πάρῃ», αὐτὸς δίνει, σὰς ἀφήνω νὰ ἀπαντήσετε σεῖς...

Ὅμως τὰ γεγονότα ποὺ συνιστοῦν τὴν περίπτωσιν τοῦ Σωκράτη ὁλοκληρῶνουν τὸ θέμα μας: Στὸν Σωκράτη ἡ Ἐξουσία ὄχι μόνον δὲν ἀνταπέδωσε ποτὲ τίποτα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξώντωσε βιολογικά. Δὲν ἦταν δυνατόν νὰ συμβοῦν τὰ πράγματα διαφορετικά: Ὁ Νικολὸ Μακιαβέλλι τὸ ἐξηγεῖ ἐπιγραμματικά: «Σ' ὅποιον δίνεις γίνεται ἐχθρὸς σου». Ὁ Σωκράτης, ποὺ μόνον ἔδωσε καὶ ποτὲ δὲν ζήτησε καὶ δὲν πῆρε, τὸ ἤξερε πολὺ καλὰ αὐτὸ καὶ τὸ διετύπωσε μὲ τὴν τελευταία καὶ κορυφαία ἐκφραση τῆς περιφημῆς «σωκρατικῆς εἰρωνίας». Ζήτησε πρὸ τῆς ἐξοντώσεώς του, ποὺ τὴν ἤξερε μὲ βεβαιότητα, τὴν «ἐν πρυτανείῳ σίτησιν»!

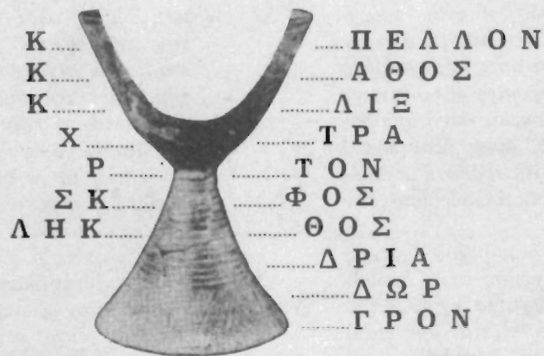
Εἶναι ἡ μεγαλύτερη γελοιοποίηση ποὺ κληροδότησε στοὺς «σιτιζομένους ἐν τῷ πρυτανείῳ» τῆς Ἐξουσίας μεταγενέστερους ψευδοταγούς. Τοὺς εἶπε δηλαδὴ, ὅτι ἡ σίτιση αὐτὴ ταιριάζει μόνον στοὺς νεκρούς...

Μετέωρος

Η.Λ. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ἀπὸ τὸν ἔλλοπα-θηρευτὴ
μέχρι τὴν Ἑποχὴ τοῦ Διὸς

Ἡ ἀποκωδικοποίησι
τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου

Φιλολογικὴ ἐπιμέλεια: ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ 1991

Τὸ σημαντικώτερο καὶ ριζοσπαστικώτερο ἔργο πού δημοσιεύθηκε ποτὲ
στὴ Νεώτερη Ἑλλάδα.

‘Η «κοινή» φυσιογνωμία τοῦ γείτονα κ. Ζέλεφ

Τὰ κρατικά καὶ ιδιωτικά («ἐλεύθερα») Μ.Μ.Ε. τῆς Ἑλλάδος ἀρχίσανε ἐδῶ καὶ καιρὸ νὰ «ἐνημερώνουνε» καὶ μάλιστα νὰ «διαφωτίζουνε» τοὺς ταλαίπωρους συνέλληνες σχετικά μὲ τὰ ἀνησυχητικά τεκταινόμενα βορείως τῶν συνόρων μας. Μέχρι ἐδῶ καὶ ἓνα, δυὸ χρόνια κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ Μ.Μ.Ε. δὲν ἀσχολήθηκε σοβαρὰ μὲ τοὺς γειτονικούς μας λαούς. Οἱ ἀπειροελάχιστες ἀναφορές τοὺς στὴν περιοχὴ ἦτανε ὁλοκληρωτικά ἀναμάσημα ἀναφορῶν τῶν ξένων εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων. Ἡ ζωὴ, οἱ χώρες, τὰ τραγούδια, ὁ πολιτισμός, οἱ βάρδοι, οἱ οἰκονομίες τῶν κρατῶν ποὺ ποτίζουνε τὰ ἴδια ποτάμια καὶ βρέχουνε οἱ ἴδιες θάλασσες ἦτανε «τέρρα ἰνκόγκνιτα» γιὰ ἐμᾶς. Ποιὸ ἐλληνόπαιδο δὲν γνῶριζε τοὺς πρωταγωνιστὲς τῆς «Δυναστείας», τὴν δράση τῶν ὁράτων τρομοκρατῶν, τοὺς «Σκληροὺς τοῦ Μαϊάμι», τοὺς σκληροὺς μας συνδικαλιστές, τοὺς φορεῖς τοῦ Αἵτζ; Καὶ ποιὸ γνῶριζε κάτι, ἐλάχιστο, γιὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν γειτόνων ποὺ ἀναπνέουνε δίπλα μας;

Τώρα, χάρις στὰ Μ.Μ.Ε., ἀνακαλύπτουμε αὐτοὺς τοὺς λαοὺς καὶ μάλιστα στὴν χειρότερή τους μορφή, ἐκείνη τοῦ ἐπικείμενου ἐχθροῦ! Ἀνήσυχοι ὑπουργοί, καθηγηταὶ πανεπιστημίων καὶ δημοσιογράφοι ἐμφανίζονται στὴν τηλεόραση καὶ ἀναζητοῦνε τοὺς τρόπους, ποὺ θὰ πείσουμε τοὺς ἐταίρους μας τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ τοὺς συμμάχους τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. γιὰ τὰ ἐθνικά μας δίκαια, ἐνῶ οἱ γηραιότεροι τῶν κεχηνότων τηλεθεατῶν αἰσθάνονται δικαιολογημένα, πῶς ἐπιστρέφουμε στὴν ἐποχὴ τοῦ 1912-13.

Καὶ ἐνῶ ἐμεῖς ἀναζητοῦμε τοὺς φίλους, μᾶς ἔρχονται ἐπανωτὲς οἱ «μνηχτὲς» ἀπὸ τὰ Μ.Μ.Ε. τῶν ἐταίρων καὶ συμμάχων, μὲ μορφή ἐνδελεχῶν ἐκθέσεων καὶ ἀναλύσεων κέντρων «ἱστορικῆς» μελέτης καὶ πολιτικῆς πρακτικῆς (Realpolitik). Γιὰ ἓνα εἶναι σίγουροι οἱ μακρυνοὶ σύμμαχοι καὶ ἐταῖροι: Γιὰ τὸ ὅτι ἐδῶ στὰ Βαλκάνια ζῇ ἓνα συνονθύλευμα ξένων μεταξύ τους λαῶν, ποὺ στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία φθάσανε ἐδῶ τὸν Μεσαίωνα (εἶναι πρόσφυγες, δηλαδή). Ἀναφέρονται πρωταρχικά στὶς διαφορετικὲς γλῶσσες καὶ θρησκείες τῆς περιοχῆς καὶ στὰ «ἀνθρώπινα δικαιώματα», ποὺ ἔχουνε οἱ ὁμάδες στὴν διατήρησή τῆς ἰδιαίτερῆς φυσιογνωμίας τους. Ἐννοοῦν τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχουν οἱ Βαλκάνιοι στὸ ἀλληλοφάγωμα καὶ (ξεχνώντας τὶς «τῶν οἰκων τους» ποικιλομορφίες) ποντάρουνε:

(Α) στὴν ἱστορικὴ ἀμάθεια τῶν ὑποβαθμισμένων καὶ ἐξηρημένων ἐπισημονικά, πολιτικά καὶ οἰκονομικά Βαλκανίων καὶ

(Β) στὰ οἰκονομοπολιτικά ὀφέλη, ποὺ θὰ ἀντλήσουνε ἀπὸ μιὰ κατακερματισμένη Βαλκανικὴ.

Καὶ ὡς πρὸς τὸ (Α): Πρὸ καιροῦ ἀκούσαμε τὸν (μέχρι πρότινος φιλέλληνα) Πρόεδρο τῆς Βουλγαρίας κ. Ζέλεφ, νὰ δηλώνει, πῶς θὰ ἀναγνωρίσει χωρὶς πολλὰ, πολλὰ τὴν «Μακεδονία» τῶν Σκοπίων (τοῦ κ. Γληγόριεφ). Προσωπικά διερωτῶμαι, ἂν ὁ κ. Ζέλεφ ἔχει προσέξει ποτὲ τὴν φυσιογνωμία του στὸν καθρέφτη ἢ ἂν ἔχει ἀτενίσει ἐρευνητικὰ τὴν ἀνεπανάληπτη φυσιογνωμία τοῦ φίλου του κ. Γληγόριεφ. Ἄν αὐτὸ τὸ εἶχε κάνει, θὰ διαπίστωνε τὸ πόσο ἡ

φυσιογνωμία του (καί πολλῶ μᾶλλον τοῦ κ. Γληγόριεφ) μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ «κοινή» καὶ «ἀγοραία», σὲ κάθε καφενεῖο τῆς Ἑλλάδας...

Τέτοιες ὅμως φυσιογνωμικὲς συγκρίσεις μεταξὺ τῶν ποικιλωνύμων κα-
τοίκων τῆς Βαλκανικῆς (ποὺ ὁδηγοῦν καὶ τὸν πλέον ἀνύποπτο σὲ σκέψεις γιὰ
πολλαπλὲς συγγένειες) θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐμβάλει πρὸ πολλοῦ σὲ μελέτη
τοῦ παρελθόντος τοῦ κ. Ζέλεφ (ποὺ εἶναι καὶ πανεπιστημιακὸς δάσκαλος).
Ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπολοίπων βαλκάνιων πολιτικῶν (Ἑλλήνων, Τούρκων, Ἀλ-
βανῶν, Βουλγάρων κ.λπ.) οἱ φυσιογνωμίες θὰ πρέπει νὰ τοὺς ἔχουνε βάλει σὲ
σκέψεις. Ἄν αὐτὸ δὲν ἀπασχόλησε τοὺς Βαλκάνιους πολιτικοὺς (παρὰ τὴν
καπατσοσύνην ποὺ τοὺς διακρίνει), θὰ πρέπει νὰ γίνεῖ τὸ ταχύτερο, οὕτως ὥ-
στε νὰ ἀρχίσουνε κάποτε νὰ ἐκφράζονται γιὰ τὰ κοινὰ γνωρίσματα ποὺ συνδέ-
ουνε τοὺς λαοὺς μας, περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ τοὺς χωρίζουν.

Μὲ ἄγχος ἄκουσα πρόσφατα στὴν τηλεόραση πολιτικοὺς καὶ δημοσιογρά-
φους, νὰ ἀναφέρουν, ὅτι «ἀπὸ τὰ 2 ἑκατομμύρια κατοίκους τῆς Σκοπιανῆς
Δημοκρατίας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 500-700 χιλιάδες εἶναι Ἀλβανοί, οἱ ὑπόλοιποι
εἶναι Σλαῦοι, ποὺ δὲν ἔχουνε τὸ δικαίωμα νὰ σφετερίζονται τὴν λέξη Μακεδό-
νες». (Εἶναι δηλαδὴ ἀπόγονοι ξένων, ποὺ ἐγκαταστάθηκαν στὴν περιοχὴ τὸν
Μεσαίωνα). Δὲν εἶπανε οὔτε κἂν «σλαυόφωνοι» οἱ διαπρεπεῖς ὁμιλητές... Δὲν
εἶναι τουλάχιστον κρίμα, φτασμένοι Ἕλληνες πολῖτες νὰ χαρίζουνε ἔτσι ἐπι-
πόλαια στὶς ξένες προπαγάνδες ἑκατομμύρια γειτόνων μας; Τὶ ἔπεισε, τόσο
ἐπιδερμικά, ἐπίσημους Ἕλληνες γιὰ τὴν προέλευση τῶν γειτόνων; Ἡ γλῶσ-
σα; Μὰ οἱ Νέγροι τῶν Η.Π.Α. μιλᾶνε ἅπταιστα τὴν Ἀγγλικὴ καὶ οἱ Ἰνδιάνοι
τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἅπταιστα τὴν Ἰσπανικὴ, χωρὶς νὰ ἔχουνε προγόνους Ἀγ-
γλοσάξωνες καὶ Ἰσπανοὺς. Δὲν δόθηκε ποτὲ λοιπὸν ἡ εὐκαιρία σὲ ἐπιφανεῖς
πολιτικοὺς καὶ πανεπιστημιακοὺς νὰ σκύψουν περισσότερο στὰ γνωρίσματα
τῶν γειτόνων μας; Γιατὶ π.χ. πρέπει οἱ σλαυόφωνοι νὰ ἔχουν προγόνους μα-
κρυνοὺς Ρώσσους καὶ οἱ Τουρκόφωνοι μακρυνοὺς Τουρκμένιους;

Καὶ μία σχετικὴ ἐρώτηση πρὸς τοὺς γείτονες Βουλγάρους: Ξεχνοῦν τὴν,
πρὸ ἐτῶν, προσπάθειά τους νὰ «ἐπαναφέρουν στὴν βουλγαρικὴ γλῶσσα τοὺς
πληθυσμοὺς τῆς Θράκης ποὺ εἶχαν ἀναγκασθῇ βίαια νὰ τουρκοφωνήσουν»;
καὶ δὲν τοὺς ἀπασχόλησε, ἂν καὶ οἱ πρόγονοί τους Θράκες ἀναγκάστηκαν ἀνά-
λογα νὰ σλαυοφωνήσουν!

Ἐδῶ εἶναι σκόπιμο νὰ ἀναφέρει κανεὶς, ὅτι δεκάδες σοβαροὶ Βαλκάνιοι ἐ-
ρευνητὲς ἔχουνε καταλήξει μὲ τὶς μελέτες τους στὸ συμπέρασμα γιὰ τὸ αὐτο-
χθον τῶν λαῶν τους. Αὐτὸ τους τὸ συμπέρασμα τὸ ἐκμυστηρεῦνται συχνὰ σὲ
φίλους τους ἐπιστήμονες γειτονικῶν χωρῶν μὲ πολὺ φόβο, γιατί δὲν τολμοῦν
(αὐτοὶ οἱ «καθυστερημένοι Βαλκάνιοι»), νὰ τὰ βάλουν μὲ τὶς καθιερωμένες
«ἱστορικὲς θέσεις» τῶν κέντρων ἐξουσιασμοῦ. Ὅμως οἱ χειροπιαστὲς ὁμοιό-
τητες τῶν γειτόνων κραυγάζουνε γιὰ συγγένειες χιλιετιῶν. Ἡ φυσιογνωμία
(γιὰ νὰ περιοριστοῦμε στὸ τυπικότερο ἀνθρωπολογικὸ γνῶρισμα), ἡ νοοτρο-
πία, οἱ νευρικὲς ἀντιδράσεις, τὰ πανάρχαια ἔθιμα τῆς οἰκογένειας, οἱ τεχνικὲς
τῶν γεωργοκτηνοτρόφων καὶ χειροτεχνῶν, οἱ ρυθμοί, οἱ μελωδίες, οἱ ἐνδυμα-
σίες, ἡ κουζίνα... Ἀλήθεια, μήπως ἀποκαλύφθηκαν ποτὲ ὄγκοι μεσαιωνικῶν

→
ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων μακρυνῶν φερτῶν πληθυσμῶν στὴν περιοχὴ μας;
Καὶ ποῦ εἶναι αὐτὰ τὰ εὐρήματα;

Καὶ τώρα ὡς πρὸς τὸ (Β) δηλαδὴ τοὺς συμμάχους μας: Ἄς εἴμαστε, οἱ Βαλκάνιοι, σίγουροι, πῶς οἱ φυσικοὶ μας σύμμαχοι βρίσκονται δίπλα μας καὶ πῶς ὁ «ξένος παράγων» καὶ τὰ φερέφωνά του οὐδέποτε θὰ ἀσχοληθοῦνε μὲ τὰ πανάρχαια κοινὰ μας γνωρίσματα, ποὺ ἀποδεικνύονται μὲ τὴν ἀρχαιολογική, ἀνθρωπολογική καὶ λαογραφική μελέτη τῶν αὐτοχθόνων λαῶν μας.

Μὲ κατάπληξη, τὸ 1958 νομίζω, εἶχα ἀντικρύσει τὴν ἀποψη, ποὺ ὁ στρατηγὸς ἐ.ἀ. Ξ. Λίβας εἶχε τολμήσει νὰ ἐκφράσει στὸ βιβλίο του *«Αἰγιῆς»*, ὅτι *«οἱ πόλεμοι τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Μ. Ἀσίας θὰ χαρακτηρισθοῦν κάποτε ἐμφύλιον»*. Καὶ ὅσο μελετοῦσα τὸ παρελθόν, μοῦ δινόταν κατ' ἐπανάληψη ἡ εὐκαιρία νὰ τὴν θαυμάσω. Τέτοιες διαπιστώσεις φυσικὰ κανέναν «ξένον παράγοντα» δὲν θὰ συνέφεραν. Αὐτὸ ποὺ πάντοτε θὰ προβάλλουσε οἱ «ἀνεπτυγμένοι φίλοι μας» θὰ εἶναι οἱ ἔχθρες τοῦ παρελθόντος καὶ οἱ «διαφορὲς λόγῳ γλωσσῶν καὶ θρησκειῶν». Στόχος τους φυσικὰ τὸ «διαίρει καὶ βασιλεύει». Ὅμως πρὸς Θεοῦ! Θὰ ἀφήσουμε πάλι νὰ μᾶς ταλανίσει ἡ ἐπιδερμικὴ «ἱστορικὴ γνώση» μὲ τοὺς σωβινιστικοὺς φανατισμούς, ποὺ οἱ ἡμιμαθεῖς, ἀρχοντοχωριάτικες καὶ φραγκοσπουδαγμένες ἀρχουσες τάξεις στὰ Βαλκάνια τοῦ περασμένου αἰῶνα υἱοθέτησαν; Κανένας ἐπίσημος Βαλκάνιος δὲν θὰ τολμήσει νὰ ἐρευνήσει, πῶς, πότε καὶ γιατί ἀλλάζανε θρησκείες καὶ γλῶσσες αὐτόχθονες πληθυσμοί; Κανεῖς δὲν θὰ διερωτηθῇ, γιατί ἡ Βυζαντινὴ διπλωματία χαρακτηρίζε τὰ Βαλκάνια *«Μικρὰ Εὐρώπη»*; Κανεῖς δὲν θὰ προβληματισθῇ, γιατί ὁ Ρήγας Φεραίος ἤθελε *«ἀδελφία»* τοὺς Βαλκανίους; Κανεῖς δὲν θὰ κραυγάζει γιὰ τὶς πανάρχαιες συγγένειες, ποὺ εἶναι τόσο ὀφθαλμοφανεῖς, τουλάχιστον ἀπὸ τὸν γεωγραφικὸ παράλληλο τῆς Σόφιας καὶ κάτω;

Θὰ ἀφήσουμε λοιπὸν καὶ πάλι νὰ διακριθοῦνε στὴν πολιτικὴ σκηνὴ τῶν κρατῶν μας (ὅπως στίς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας) «Ἑλληνοφάγοι», «Τουρκοφάγοι», «Ἀλβανοφάγοι», «Βουλγαροφάγοι» πολιτικοί; Θὰ συνεχίσουμε νὰ ἱκετεύουμε (χλευαζόμενοι) τὴν βοήθεια τοῦ μακρυνοῦ «συμμαχικοῦ παράγοντα», ἐνῶ οἱ φυσικοὶ μας σύμμαχοι θὰ εἶναι δίπλα μας (οἱ «ἐχθροί» μας); Καὶ θὰ ἀφήσουμε ἔτσι ἐπιπόλαια, νὰ καλυφθοῦνε στὴν Βαλκανικὴ οἱ ἥχοι τοῦ κλαρίνου, τοῦ σαντουριοῦ, τῆς γκάιντας καὶ τοῦ τύμπανου ἀπὸ μεγαλοστομίες δημαγωγῶν καὶ κροταλίσματα πολυβόλων;

Ἄλκέτας

Δὲν ὑπάρχει παρὸν καὶ μέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν δὲν ξέρῃ τὸ παρελθόν της. Ὁ «Δαυλὸς» ἀγωνίζεται νὰ τὸ ἀνασύρῃ κάτω ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ ψεύδους καὶ τῆς λησμονιᾶς καὶ νὰ τὸ ἀναστηλώσῃ. Ἀξίζει καὶ εἶναι συμφέρον τοῦ καθενός, Ἕλληνας ἢ μὴ, νὰ συμπαρασταθῇ στὸν σκληρὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ἀ.μ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Ἡ τελλολογία τῆς ἀνθρώπινης ἐνέργειας

Τὸ «τέλος» τῆς ἀνθρώπινης ἐνέργειας εἶναι, νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν εἰς τὸ νὰ φέρῃ σὲ πέρας τὸν προορισμὸν του· εἶναι δὲ προορισμὸς ἡ μεταβολὴ τοῦ «δυνάμει» ὄντος σὲ «ἐνέργεια» ὄν, ὅπου καὶ τερματίζεται ἡ «ἐντελέχεια» τοῦ ὄντος· κάθε ὀργανικὴ ὑπαρξὺς κινεῖται συνεχῶς, ὥστε νὰ μορφοποιηθῇ, προϊόντος τοῦ χρόνου· ἐπόμενον λοιπὸν εἶναι, ὅτι εἰς τὸν προορισμὸν τῆς ἀνθρώπινης ἐνέργειας μετέχει καὶ ἡ ἔννοια τοῦ «καθήκοντος», ἡ ὁποία εἶναι ἡ «κατὰ λόγον» πρᾶξι, κατὰ τὴν στωικὴ θεώρησι· ἡ «κατὰ λόγον» πρᾶξι ἀποβαίνει ἐντολὴ ἠθικῆς καὶ ἐπιτάσσει εἰς τὸν ἄνθρωπον, τί πρέπει νὰ πράττει, τὸσον ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅσο καὶ τῆς κοινωνίας γενικώτερον· ὅλα τὰ ἠθικὰ ἀξιώματα ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἔννοιᾳς τοῦ καθήκοντος καὶ ἀποτελοῦν διὰ μὲν τὸν πράττοντα «χρέος» πρὸς πρᾶξιν, τὰ δὲ πραχθησόμενα περιβάλλονται δι' ἠθικῆς τιнос ἢ νομικῆς ἐξουσίας καὶ ἐνέχουν γιὰ τὸν ἑαυτὸν τους τὴν ἔννοιαν τοῦ «δικαιώματος», τοὔτεστι ζητοῦν τὸν ὀφειλόμενον εἰς αὐτὰ σεβασμὸν καὶ προβάλλονται στοὺς ἕξω σὰν κανόνες καὶ φορεῖς τοῦ ἠθικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ «νομικοῦ» δικαίου, οἱ ὅποιοι κατοχυρώνουν ἐξουσιαστικῶς ἐκεῖνα καὶ τὰ ὁποία ἀπορρέουν ἐκ τιнос καθήκοντος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαφαίνεται, ὅτι οἱ ἔννοιες «χρέος» καὶ «δικαίωμα» ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον ἔννοιαν, διὰ τῆς ὁποίας παρέχεται τὸ «ὀφείλειν» καὶ τὸ «ἀπαιτεῖν».

Ἡ διάκρισις καὶ ἡ διαστολὴ τῶν ἀνωτέρω ἔννοιῶν εἰς ἠθικὰς καὶ νομικὰς εἶναι καταφανής, ἔστω καὶ ἂν πολλὰς φορὲς δίκαιον καὶ ἠθικὴ ταυτίζωνται. Τὸ ἠθικὸν «χρέος» ὑπάρχει «ἔσθωθεν», ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς ἀνάγκης ἢ βίας θεθείσης ὑπὸ τιнос αὐθεντίας πολιτικῆς, καὶ νόμου καλουμένου, ποὺ διατάσσει τὴν ἔννοιαν τοῦ «χρέους» νὰ τεθῇ εἰς «κίνησιν», τὸ δὲ ἐξ αἰτίας προκύπτει «δικαίωμα» ἀποτελεῖ βεβαίως «ἐξουσίαν» διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ «χρέους» ἐξ ἐπὶ ὧς ἰσχύοντος δικαίου, ὅχι ὁμοῦ καὶ ἐξ ἐπὶ ὧς ἠθικῆς. Ἡ ἔννοια τοῦ «χρέους» καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέον «δικαίωμα» ἀποβαίνει ἀντικείμενον ἠθικῆς μόνον, ὅταν ἡ μνημονευθεῖσα ἔννοια τοῦ «χρέους» δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἡ πλήρης ὁμολογία τῆς βουλήσεώς μας πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον, ποὺ ὀρίζει κατὰ Κάντιον «τὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν πραγμάτων πρέπει νὰ ἐπιδώκῃ εἰς τὴν ζωὴν του καὶ τί νὰ ἀποφεύγῃ»· ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐπιτελοῦνται ἄνευ ἐξωτερικῆς πίεσεως καὶ μόνον ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως, δηλ. ἀπὸ ἐσωτερικὴν ὑποχρέωσιν, δηλ. ἐκ καθήκοντος.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ προσθέσῃ, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκφρασις ἐνέχει ἄριστα τὴν ἔννοιαν πάσης ἠθικότητος, μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν «κατηγορηματικὴν προστακτικὴν» τοῦ Καντίου (Kategorische Imperativ), κατὰ τὴν ὁποίαν: «Πρᾶττε κατὰ τρόπον, ὥστε οἱ ἀρχές τῆς πράξεώς μας νὰ ἀποτελέσουν παράδειγμα καθολικῆς νομοθεσίας».

Γενικά, εἴτε ἡ ἔννοια τοῦ «χρέους» εἶναι ἠθικὴ εἴτε εἶναι νομικὴ, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀποβαίνῃ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ «δικαιώματος»· ἡ πολιτεία εἶναι πάντα ὁ φύλαξ καὶ ὁ φρουρὸς τῆς ἔννοιᾳς τοῦ «χρέους», ἃς κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς τὴν ἔννοιαν τοῦ «δικαιώματος», τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἐπιδίδῃ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τοὺς ἐκάστοτε ἐκτελεστάς τοῦ «χρέους»· τὸ «χρέος» ὑπάρχει ἔσθωθεν καὶ εἰς τὴν συνείδησιν, τὸ «δικαίωμα» κυρίως ἀπονέμεται ἔσθωθεν· τὸ «χρέος» ἐκτελεῖ καὶ τὸ «δικαίωμα» βραβεύει: Ἡ ἀπ' εὐθείας γένεσις τοῦ «δικαιώματος» ἐκ τοῦ «χρέους» ἐπιφέρει ἀναστατάσεις καὶ βιαιὰς καταστάσεις καὶ καταστρέφει γενικὰ τὴν οὐσίαν κάθε τάξεως καὶ ἠθικῆς.

Μὲ λίγα λόγια ὁ σκοπὸς τῆς κάθε ἀνθρώπινης ἐνέργειας εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ προσωπικοῦ μας καθήκοντος πάνω στὴν ἔννοιαν τῆς πάρα πάνω Καντιανῆς Προστακτικῆς, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποτελέσῃ τὸ «πρότυπον» τῆς κοινωνικῆς ομάδος καὶ νὰ συντελέσῃ γνωσιολογικὰ καὶ ἠθικὰ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς «κοινωνικοῦ εὐδαιμονισμοῦ», ποὺ τὴν ἀνάγκη ἔχει ἡ ἀνθρωπότητα τῆς σήμερον.

Η.Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ἘΑελῶος - Ἰθάκη - Ἀκαρνανία **Ἐρευνα γιὰ τὴν Ὀμηρικὴ χωρο-χρονολόγησι**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. Καὶ ἡ παροῦσα ἐργασία ἔθεσε ὡς μοναδικὸ τῆς σκοπὸ τὴν συμπλήρωσι ἢ ἀνάπτυξι μερικῶν ἱστορικῶν στοιχείων, προερχομένων ἐκ τῆς παναρχαίας ἐλληνικῆς γραμματείας, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν στὴν κατανόησι τῆς **χρονολογήσεως τῶν ἀρχαίων συμβάντων**, στοιχείων ποὺ παρουσιάσθηκαν ἀπὸ τὸν **Κ.Β. Κουτρουβέλη** καὶ ἰδιαιτέρως ἐκείνων ποὺ δημοσιεύθηκαν τὸ 1986 στὴ μελέτη του μὲ τὸν τίτλο «*Ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη τοῦ Ὀδυσσεύς*». Ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη, ὅπως ἀποδεικνύει ὁ συγγραφεὺς, ἔχει τεράστια ἱστορικὴ σημασία **ὡς πρὸς τὸ ποῖα εἶναι ἡ ὀριζόμενη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου νῆσος Ἰθάκη**, διότι διὰ τῶν μεταβολῶν ποὺ ὑπέστη ἡ τοπογραφικὴ εἰκόνα τῆς εὐρύτερης περιοχῆς, λόγω τῶν ἐπιχωματώσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων τῶν περὶ ὄρειων περιοχῶν, εἶναι ἀδύνατο σήμερα νὰ ἐρμηνεύσουμε τὰ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λεγόμενα καὶ τὸ χειρότερο δὲν στηρίζαμε ποτὲ σοβαρά, μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐργασίας τοῦ Κ.Β. Κουτρουβέλη, στίς ἐκ τῶν ἐπιχωματώσεων μορφολογικὲς μεταβολὲς τὴν χρονολόγησι τῶν πανάρχαιων κειμένων καὶ τῶν συμβάντων στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται.

2. Τὰ ἀναπτυσσόμενα στὴν παροῦσα μελέτη δίδονται στὰ κεφάλαια ποὺ ἀκολουθοῦν μὲ προσιτὸ τρόπο γιὰ ὅλους. Τὸ ταξίδι αὐτὸ τῆς ἐπιστροφῆς στὸν χρόνον προχωρεῖ πίσω ἀπὸ τὰ Τρωικά, πίσω ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος καταστροφή καὶ θέτει σὰν ἀρχὴ τῆς ἀφηγήσεως τὸν ποταμὸν Ἐαελῶον.

- **Πρῶτο Κεφάλαιο:** ὁ «Ἐαελῶος», ὁ ποταμὸς τῶν Ἑλλόπων.
- **Δεύτερο Κεφάλαιο:** Τὸ ἔργο τῆς «ἐκτροπῆς» τοῦ ἐνὸς «κέρατος» τοῦ δέλτα τοῦ ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος εἰσήρχετο στὴ χώρα τῶν Αἰτωλῶν, ἔργο (*ἄθλος*) ποὺ ἐξετέλεσε ὁ Ἡρακλῆς.
- **Τρίτο Κεφάλαιο:** Ἡ μορφολογία τῆς περὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐαελῶου περιοχῆς κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Τρωικῶν.
- **Τέταρτο Κεφάλαιο:** Ἡ ταυτότητα τῆς Ὀμηρικῆς Ἰθάκης (προσθήκη).
- **Πέμπτο Κεφάλαιο:** «Ἀκαρνανία».
- **Ἐπίλογος.**

«ΑΧΕΛΩΙΟΣ», ὁ ποταμὸς τῶν Ἑλλόπων

1. Ἐκ τῆς «Θεογονίας» ἀρχίζει ἡ ἀναζήτησι τῶν στοιχείων ἐκείνων, ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ σχηματίσουμε τὴν ὑπόθεσι ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ξεκινήσῃ ἡ ἔρευνα γιὰ τὸν Ἐαελῶον καὶ τὴν πρὸ τῶν ἐπιχωματώσεων μορφολογία τῆς περιοχῆς τῶν ἐκβολῶν του. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς περιγραφόμενης ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου τοπογραφίας καὶ τῆς σημερινῆς εἰκόνας εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαχθοῦν σημαντικὰ πορίσματα τόσο γιὰ τὴν ταυτότητα τῆς νήσου Ἰθάκης, ὅσο καὶ γιὰ τὴν χρονολόγησι τῶν Τρωικῶν.

Στην «Θεογονία» γίνεται μία ονομαστική παρουσίασι τῶν γνωστῶν στοὺς συγγραφεῖς της ποταμῶν, τῶν ἐχόντων ἀσφαλῶς ἄμεση σχέσι μὲ τὴν ἐξάπλωσι τόσο τῶν ἀνὰ τὸν πόντον καὶ τὸν Ὠκεανόν «ἐστιῶν» ὅσο καὶ τοῦ διὰ τῶν πλοίων ἐμπορίου. Μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων ποταμῶν, ποὺ ὅλοι ἐθεωροῦντο τέκνα τοῦ Ὠκεανοῦ (καὶ βεβαίως ὀρθότατα, διότι ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ὑψώνοντο τὰ νέφη καὶ διὰ τῶν νεφῶν μετεφέροντο οἱ ὄμβροι ποὺ ἔπιπταν ἐπὶ τῶν ὀρέων — καὶ ἐκ τῶν ὀρέων ξεκινούσε ἡ ῥοὴ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ὑδάτων πρὸς τὴν θάλασσα, γιὰ νὰ συνεχισθῇ αὐτὴ ἡ ἀνακύκλησι), εἶναι καὶ ὁ Ἀχ-ελ-ῶ-ιος. Ἄς δοῦμε ὁμῶς κατ' ἀρχὰς τὴν λέξιν Ἀχελῷος, καὶ κατόπιν θὰ προχωρήσω στὰ ἀναφερόμενα ὡς ἔργα ἐκτροπῆς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελῷου, τὴν περίοδο ποὺ βασίλευε στὴν Καλυδῶνα ὁ Οἰνέας, ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους.

2. Ἡ «Θεογονία» ὁμιλεῖ περὶ ποταμῶν (στίχ. 338-345) καὶ ἀφοῦ ἀριθμεῖ καὶ ὀνομάζει μερικοὺς ἐξ αὐτῶν, ἀναφέρει τέλος καὶ ἄλλους, ποὺ «καναχηδὰ» ῥέουν ἐπὶ τῶν τριῶν χιλιάδων νησιῶν, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται στὸν Ὠκεανόν· καὶ συμπληρῶνει ὅτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν τὰ γνωρίζουν οἱ κατοικοῦντες γύρω στὰ ποτάμια αὐτὰ («Δαυλός» τεῦχος 94/1989). Μεταξὺ τῶν ὀνομαζομένων ποταμῶν, ὅπως ἔλεγα, εἶναι καὶ ὁ Ἀχελῷος.

Ἡ «Θεογονία» ὀνομάζει τὸν Ἀχελῷον «ἀργυροδίνην», προσωνύμιο ἀσφαλῶς ποὺ προήλθε ἐκ τῶν ἀργυροχρῶμων (λευκῶν) δινῶν τῶν κυλιομένων (κατιόντων) ὑδάτων του. Σήμερα ἄλλωστε ὁ ποταμὸς ὀνομάζεται καὶ Ἀσπροπόταμος. Ὁ Ὅμηρος ὁμιλεῖ περὶ δύο ποταμῶν μὲ τὸ ὄνομα Ἀχελῷος· ὁ «κρείων Ἀχελῷος» (βλ. Φ 194) εἶναι ὁ ἴδιος μὲ αὐτὸν ποὺ ἀναφέρει καὶ ἡ «Θεογονία» καὶ ποὺ ξεκινᾷ «περὶ τὸ Ἑλ-ληνικὸν καὶ τὴν Δωδώνην τῆς Ἑλ-λοπίας», ὁ ὁποῖος μάλιστα κατὰ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος καταστροφή «πολλαχοῦ τὸ ρεῦμα μεταβέβληκεν» ('Αριστοτέλης, «Μετεωρολογικά» Α14) καὶ ὁ ἄλλος ('Ιλ. Ω 614-617) εἶναι αὐτὸς «ποὺ μέσα ἀπ' τοὺς βράχους τῆς ἔρημης ὁροσειρᾶς τοῦ Σιπύλου, ἐκεῖ ποὺ λέν' ὅτι οἱ θεοὶ παραμένουν στὶς κλίνες τῶν νυμφῶν, οἱ ὁποῖες καὶ ἀπ' τὶς δύο ὄχθες τὸν σύρουν (τὸν Ἀχελῷο) ἐκεῖ ποὺ σὰν πέτρα παραμένει ἡ Νιόβη τῶν θεῶν τὴν δυσαρέσκεια ἀποκρύπτουσα». Ἀχελῷος λοιπὸν καὶ αὐτὸς ποὺ ἐκ τῆς ὁροσειρᾶς τοῦ Σιπύλου τῆς Μ. Ἀσίας ρεεῖ πρὸς τὴ θάλασσα. Πόθεν ὁμῶς τὸ ὄνομα Ἀχελῷος καὶ γιατί ἐγίνε συνώνυμο τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, ὅπως οἱ μεταγενέστεροι χρόνοι τὸ ἀποδεικνύουν; Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειώσω, ὅτι κατὰ τοὺς μεταομηρικοὺς χρόνους καὶ σὲ ἄλλους ποταμοὺς ἐδόθη τὸ ὄνομα αὐτό, ἀλλὰ οὐδεμία ἀνάγκη ἀναφορᾶς σ' αὐτοὺς ὑπάρχει, ὅσον ἀφορᾷ στὴν σχέσι τοῦ ὀνόματος «Ἀχελῷος» μὲ τὸ ὕδωρ (τὸ πόσιμο), ὅπως ἀναφέρουν ὁ Ἡσύχιος, ὁ Ἔφορος, ὁ Εὐστάθιος, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης κ.ἄ. Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ὀνόματος θ' ἀποδειχθῇ, ὅτι πράγματι ἡ ὀνομασία τοῦ ποσίμου ὕδατος ἀρχικῶς πρέπει νὰ στηρίχθηκε στὸ διὰ χαραδρῶν ρέον ὕδωρ. Τὸ ὄνομα Ἀχ-ελ-ῶ-ιος περικλείει ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ρίζα Αχ- μὲ τὴν σημασία τοῦ στενάζω, αἰάζω, οἰμῶζω (εἶναι ὁ πανάρχαιος ἀνθρώπινος φθόγγος, μὲ τὸν ὁποῖο μιμήθηκε ὁ ἔλλοψ κάτοικος, ὁ περὶ τὴν Δωδώνην, τοὺς ὁμοιάζοντας πρὸς στεναγμὸν ἢ ἀνακούφισιν ἤχους ποὺ ἔφθαναν μέσα ἀπ' τὰ δάση τῆς Πίνδου καὶ ἀπ' τὶς στενὲς χαράδρες σὰν κτυπήματα τοῦ ὀρμητικοῦ ὕγρου στοιχείου στ' αὐτιά του). Αὐτὴ ἡ «καναχή», ὁ «κόναβος», ἔδωσε τότε τὸν φθόγγο μὲ σημασίαν «ΑΧ» ἢ «ΑΓΧ» ὡς τὸ στενάζον νερὸ ἐντὸς τῶν χαραδρώσεων καὶ ἐγίνε ἀργότερα ἡ ρίζα τοῦ ῥήματος ἄγχω, ἀχεύω, ἀχέω. Αὐτὴ ἡ πανάρχαια

σχέσι τοῦ φθόγγου «ΑΧ» μὲ τὸ πόσιμο νερὸ τοῦ μεγάλου καὶ ἀρχαιότατου ποταμοῦ τῆς Ἑλλοπίας μᾶς δίδει καὶ τὴν ἐξήγησι— ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος Α.Χ.Ε.Λ.Ω.Ι.Ο.Σ.

Τὸ «Α», ὅπως ἀναφέρω στὸ ἐκδοθέν βιβλίο μου «*Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*» κατὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν κωδικῶν σημασιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, ἐρμηνεύει μία σειρά ὑποστασιακῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ὄντος ἀνθρώπου π.χ. θαυμασμό, ἐκπληξι, φόβο, ἱκανοποίησι, καὶ βεβαίως ἔγινε τὸ ἀρκτικὸ γράμμα τῶν ἐννοιῶν «ἀρχή», «ἀεί», «ἄνω», «ἄλς», «ἄρουρα», «ἄέλιος» κ.λπ. ὅπως καὶ τῆς λέξεως «ἄνθρωπος» (ὡς ἡ φωνὴ τοῦ νεογέννητου νηπίου). Ἐν προκειμένῳ τὸ Α συνοδευόμενον μὲ τὸ Χ ὑποδηλώνει τὸν θαυμασμό καὶ τὴν ἱκανοποίησι τοῦ ἀνθρώπου γι' αὐτὸ τὸ φυσικὸ δῶρο, ποῦ ἐντὸς τῆς κοίτης (σ-Χ-άσεως τοῦ ἐδάφους), τῶν χασμάτων ἢ ρηγμάτων τῶν ὀρέων [*χαράδρα* (Ἰλ. π. 390)] προσφέρει ὁ ὑετὸς (Υ) ὡς δῶρο (Δ) προερχόμενο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ῥοῆς (Ρ) (ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀντελήφθῃ ὅτι ἐσχημάτισα τὴν λέξι «Υ-Δ-Ω-Ρ»).

Αὐτὸ τὸ φυσικὸ στοιχεῖο, ποῦ φανερώθηκε μὲ τὴν ἀνάδυσι τῆς ὀροσειρᾶς, «*ἐνθα Ἑλλοπὶη καὶ Δωδώνη*», εἶναι ἐπίσης μεταξὺ τῶν μεγάλων πανάρχαιων ποταμῶν, διότι ἡ ὀροσειρὰ τῆς μετέπειτα ὀνομασθείσης «Πίνδου» ἀνεδύθη ὅταν ἀνεδύθησαν καὶ οἱ Ἄλπεις, τὰ Πυρηναῖα καὶ τὰ Ἰμαλαῖα. Οἱ πανάρχαιοι λοιπὸν κάτοικοι τῆς Ἑλλοπίας ἤ ἔδωσαν τὸ ὄνομα στὸν ποταμὸ τῆς μητέρας ὀροσειρᾶς ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ σύνθηρες καὶ σήμερα [ΕΛ.ΛΟΣ] ἢ τὸν θεώρησαν ὡς ἔδος (Ε) (στήριγμα) λάμπον (Λ) (πρβλ. «*ἀργυροδίνης*»), τὸ μέγιστον («*κρεῖων*»), ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (Ω) προελθὸν ποῦ κατευθύνεται («*ἰθύειν*») στὸν χῶρο (Ο) μὲ κίνηση ὁμοιάζουσα πρὸς παλινδρομικὴ (Σ) (ὀφιοειδῆ). Ἐσχημάτισα τὸ ὄνομα Α.Χ.Ε.Λ.Ω.Ι.Ο.Σ προσδιορίζοντας τὰ συνθέτοντα στοιχεῖα πρὸς τὴν δημιουργίαν (ἐποχὴ Διὸς—Μουσειῶν λόγων) ὀνόματος τοῦ μεγίστου τῆς Ἑλλοπίας ποταμοῦ: [ἶδε εὐρυτάτη ἀνάπτυξι στὸ τεῦχος 94/1989 τοῦ «*Δαυλοῦ*»].

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐκτροπὴ τοῦ Ἀχελώου

1. Εἰς τὰς «*Ῥοίας*» (ἀπόσπασμα 59 κατ' ἀρίθμησιν Παν. Λεκατσᾶ) γίνεται μνεία δύο συμβάντων, τὰ ὁποῖα ὅμως χρονολογικῶς δὲν ἀνήκουν στὴν ἴδια περίοδο. Τὸ πρῶτο συμβᾶν ἀναφέρεται στὸν πόλεμο μεταξὺ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Κουρητῶν, ὁπότε μάλιστα στοὺς Κουρηῖτες συμπαρίσταται ὁ τοξοβόλος Ἀπόλλων. Ὁ πόλεμος γίνεται *ὑπὲρ Καλυδῶνος ἐραννῆς*. Οἱ Κουρηῖτες προσπαθοῦν ν' ἀλώσουν, ἐκπορθήσουν τὴν Καλυδῶνα, τὴν ὁποία προασπίζονται οἱ Αἰτωλοί. Σ' αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα δὲν γίνεται καθόλου μνεία τοῦ ὀνόματος «*Μελέαγρος*». Στηριζόμενος ὅμως στὸν Ὅμηρο συμπεραίνω καὶ ἐγὼ ὅτι: ὑπερασπιστὴς «τότε» τῆς Καλυδῶνος ὑπῆρξε ὁ Μελέαγρος, ὁ υἱὸς τοῦ «τότε» Οἰνέως (τὸ ὄνομα *Οἰνεὺς* πρέπει νὰ τὸ ἔλαβαν καὶ ἄλλοι, ἐπόμενοι βασιλεῖς τῆς Αἰτωλίας, περιοχῆς ἀμπελουργῶν).

2. Ἔθεσα δύο «τότε», διότι τὸ συμβᾶν τοῦ πολέμου Αἰτωλῶν-Κουρητῶν εἶναι προγενέστερο τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρακλέους. Ὅταν ὁ Ἡρακλῆς ἐπισκέπτεται τὸν βασιλεῖα τῶν Αἰτωλῶν Οἰνέα, γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργο τῆς ἐκτροπῆς τοῦ Ἀχελώου, ἔχει ἤδη παρέλθῃ πολὺς χρόνος (ἄγνωστο πόσος, ὅπως ἄγνωστος εἶναι ὁ χρόνος τῆς ἐποχῆς τῶν Τρωικῶν—, ὅταν «*ἡγεῖτο τῶν Αἰτωλῶν Θόας Ἀνδραῖ*

μονος υἱός», ὅπως καταθέτει ὁ Ὅμηρος στὴν *Ἰλιάδα* B 638-644). Ἔχουμε λοιπὸν τρία γνωστὰ μεγάλα συμβάντα στὴν περιοχὴ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τρία ὀνόματα: 1ον. Ὁ πόλεμος Αἰτωλῶν-Κουρητῶν (Μελέαγρος). 2ον. Ἡ ἐκτροπὴ τοῦ Ἀχελϋοῦ (Ἡρακλῆς-Διηάνειρα). 3ον. Ὁ Τρωικὸς πόλεμος (Θόας). Μὲ ὁδηγοὺς τὰ ὀνόματα αὐτὰ ἄς δοῦμε τὰ συμβάντα καὶ τὰ συμπεράσματα ἐξάγονται ἐξ αὐτῶν.

3. Στὸ μνημονευθὲν ἀπόσπασμα (59) τῶν «*Ῥοιῶν*» καὶ στὸ πρῶτο, θὰ ἔλεγα, μέρος γίνεται λόγος περὶ τοῦ πολέμου Αἰτωλῶν καὶ Κουρητῶν, στὸν ὁποῖο πόλεμο λαμβάνει μέρος μετὰ τῶν Κουρητῶν ὁ Ἀπόλλων. Οἱ Κουρηῖτες ἐπιδιώκουν τὴν ἄλωση τῆς *ἐραννῆς Καλυδῶνος*. Στὸ μέρος αὐτὸ τοῦ ἀποσπάσματος πληροφοροῦμεθα ὅτι:

οὔτε τις ἐν πολέμῳ [οὐτ'] αἰνῇ δηιοτῇτι ἔτλη εἰς ἅντα ἰδ[ών] σχεδὸν ἐλθέμεν οὐδὲ μάχεσθαι ἀνδρῶν ἡρώων, ὅπότε [...]

ἀλλ' ὑπὸ Ἀπόλλωνος χερ[σίν β] ἔλεσιν τ' ἐδαμάσθη μαρνάμενος Κούρησιν ὑπὲρ Καλυδῶνος ἐραννῆς.

[Οὔτε στὸν πόλεμο κανεῖς οὔτε στὸν ἄγριο ὄλεθρο τῆς μάχης βάσταζε νὰ πλησιάσῃ, ἀπέναντι νὰ σταθῇ μηδὲ νὰ πολεμήσῃ κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἥρωες, ὅταν (...), ἀλλὰ ἀπὸ τὰ χέρια καὶ ἀπὸ τὰ βέλη ἐδαμάστηκε, ὅταν μὲ τοὺς Κουρηῖτες πολεμοῦσε, γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ὁμορφὴν τὴν Καλυδῶνα]. Στὴν ἀρχὴ ὁμως τοῦ ἀποσπάσματος ἡ συμπλήρωση ἐνός ἀκατάληπτου, λόγῳ τῶν φθορῶν μέρους μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρακλέους π.χ.

ὅς μιν ἐγγεῖ μάρνασθα[ι] πλὴν γ' [Ἡ]ρακλῆ[ος]

παρ' ὅλο τὸ «πλὴν γ' [Ἡ]ρακλῆ[ος]», δηλαδὴ παρ' ὅλο ὅτι λέγει «ἐκτὸς βεβαίως τοῦ Ἡρακλέους» ὠδήγησε, πιθανῶς, σὲ σύγχυσι τῶν ἀναφερομένων στὸ πρῶτο ἐδάφιο τοῦ συμβάντος (πόλεμος Αἰτωλῶν-Κουρητῶν-Ἀπόλλωνος) μὲ τὰ συμβάντα τοῦ 2ου ἐδαφίου, ποὺ ὁμιλοῦν γιὰ τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὴν Διηάνειρα.

Γι' αὐτὸ ὁμως τὸ γεγονὸς τοῦ πρώτου ἐδαφίου ἔχουμε καὶ μία ἄλλη πηγὴ. Στὴν *Ἰλιάδα* (I 529-531) διαβάζω:

«Κουρηῖτες τε μάχονται καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι

ἀμφὶ πόλιν Καλυδῶνα καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον,

Αἰτωλοὶ μὲν ἀμυνόμενοι Καλυδῶνος ἐραννῆς,

Κουρηῖτες δὲ διαπραθέειν μεμαῶτες Ἀρηι».

[Οἱ Κουρηῖτες μάχονται μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς τοὺς γενναίους πέριξ τῆς πόλεως Καλυδῶνος καὶ ἀλλήλοεφονεύοντο, οἱ Αἰτωλοὶ μὲν ὑπερασπιζόμενοι τὴν πανέμορφη Καλυδῶνα, οἱ δὲ Κουρηῖτες προσπαθοῦντες νὰ τὴν ἐκπορθήσουν διὰ τοῦ πολέμου].

Στοὺς ἐπόμενους ὁμως στίχους, ποὺ σὲ περίληψι θὰ δώσω ἐν μεταφράσει (στίχ. 550-579), ἀναφέρεται ὁ Ὅμηρος στὸ κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Οἰνῶος συμβάν, μὲ τὴν διευκρίνησιν ὅτι τότε ὑπερασπιστὴς τῆς Καλυδῶνος ἦταν ὁ ξανθοκόμης Μελέαγρος. Εἶναι τὸ ἴδιο πολεμικὸ ἐπεισόδιο ποὺ ἀφηγοῦνται αἱ *Ῥοῖαι*. «Ὁσον καιρὸ —λέγει ὁ Ὅμηρος— ὁ Μελέαγρος ὑπεράσπιζε τὴν πόλιν τῆς Καλυδῶνος, τὰ πράγματα ἐπῆγαιναν ἄσχημα γιὰ τοὺς Κουρηῖτες. Μὰ ὅταν ἐθύμωσε καὶ ἀποτραβήχθηκε ἀπὸ τὴν μάχη, τότε οἱ Κουρηῖτες ἔφθασαν νὰ χτυποῦν τὸν βασιλικὸ κοιτῶνα διὰ βλημάτων καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἀνεβοῦν στοὺς πύργους καὶ νὰ κάψουν τὴν μεγάλην πόλιν. Τότε ὑπεσχέθησαν οἱ γέροντες ἐκ τῶν Αἰτωλῶν στὸν Μελέαγρο ἓνα μεγάλο δῶρο, ἐὰν ἐπιστρέψῃ στὴν μάχη. Τοῦ εἶπαν ὅτι: πορεῖ ἂ-

πὸ τὸν κάμπο τῆς γραφικῆς Καλυδῶνος καὶ ἀπὸ τὸ πλεόν εὐφορο σημεῖο αὐτοῦ «τέμενος περικαλλές ἐλέσθαι πεντηκοντόγυον τὸ μὲν ἡμισυ οἶνοπέδιο ἡμισυ δὲ ψιλὴν ἄροσιν πεδίοιο ταμέσθαι», δηλαδή ἀπὸ τὴν σημειωμένη ὡς βασιλική γῆ τὸ πλεόν εὐφορο τμήμα τῆς καὶ σὲ ἑκτασι πενήντα γυῶν (ἑκτασι πού δὲν μπορεῖ νὰ ὑπολογισθῇ σήμερα) σοπορίμου γῆς. Τὸ μὲν ἡμισυ (δύναται νὰ τὸ λάβῃ) ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ ἀπὸ τὴν καθαρὰ ἀρόσιμη γῆ.

3. Στὸ σημεῖο αὐτὸ διαπιστώνουμε (α) ὅτι ἡ πόλις τῆς Καλυδῶνος ἦταν κτισμένη σὲ βραχὴν περιοχή, ἡ ὁποία ἐδέσποζε ἐνός πράγματι μεγάλου κάμπου, ὅπου στὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ἄμπελος «Οἶνόπεδον» ἀποκαλεῖ τὸν κάμπο ὁ Ὅμηρος, «οἶνην» δὲ ὀνομάζει τὴν ἄμπελο ὁ Ἡσίοδος (Ἔργ. Ἡμ. στίχ. 570). Οἶνό-πεδος = ὁ ἔχων ἔδαφος κατάλληλο πρὸς παραγωγὴν οἴνου. Θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ καὶ ἐδῶ ἡ λέξις «οἶνος» (Φοῖνος, ὡς δεικνύει τὸ μέτρο παρ' Ὀμήρῳ). Ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ἴσως ταυτοχρόνως μὲ τὴν λέξις «οἶνην». Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων πιθανῶς ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις «ἄμπελος». Ἡ λέξις «ἄμπελος» κατὰ τὸ Λεξικὸν Liddell & Scott προέρχεται ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων ἀμφί (Αἰολ. τύπος ἴσως ἐκ τοῦ ἀμπί καὶ τοῦ ΕΛ—ἐκ τοῦ ἐλίσσω, ἔλιξ, εἰλύω).

Στὸν Ὅμηρο (Ὀδύς. I 110) διαβάζουμε ὅτι μεταξὺ τῶν αὐτοφυῶν καρπῶν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἦταν καὶ ἡ ἄμπελος, ἡ κατ' Ἡσίοδον οἶνη («πυροί, κριθαὶ καὶ ἄμπελοι»). «Οἶνη» ἐπομένως καὶ ἄμπελος ἦταν ὀνόματα πού ἐδόθησαν γιὰ τὸ ἴδιο φυτὸ, πού ἀνεπτύσseto χωρὶς καλλιέργεια στὴν Ἑλληνίδα γῆ (ὡς αὐτοφυές). Ἄς δοῦμε ἐν συντομίᾳ καὶ τὸ νοηματικὸ περιεχόμενον τῶν δύο λέξεων, ὥστε ἐκ τῶν συμπερασμάτων νὰ ὀδηγηθοῦμε σὲ ἐρμηνεῖα τοῦ ὀνόματος «Οἶνευς» μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἶνοπαραγωγοῦ ἢ ἀμπελουργοῦ. Θὰ ἀρχίσω ἐκ τοῦ τέλους, δηλαδή τῆς «ἀμπέλου», πού καὶ σήμερα τὴν γνωρίζουμε ὅλοι ὡς ὄνομα τοῦ φυτοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου παράγεται ὁ οἶνος.

Ἡ λέξις εἶναι ὀρθὸ νὰ χωρισθῇ σὲ περισσότερα τῶν δύο μέρη, πού λέει τὸ λεξικό: Τὸ πρῶτον μέρος εἶναι τὸ «ἄμ» μὲ τὴν σημασίαν τῆς προθέσεως «ἀνά», πού μετατρέπεται σὲ «ἄμ» πρὸ τῶν λέξεων πού ἀρχίζουν ἀπὸ β, μ, π, φ. Μὲ τὴν πρόθεσιν «ἀνά» ἔχω ἐκτεταμένα ἀσχοληθῇ στὸ ἐκδοθὲν ἔργον μου «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» καὶ δὲν θὰ ἐπανέλθω ἐδῶ. Γενικῶς, ἔλεγα, ἡ πρόθεσις ἀνά εἶναι δυνατόν νὰ σημαίνῃ τὸ ἐπάνω, τὸ ἐπὶ, τὸ ἐπὶ τόπου ἐπάνω, τὴν χρονικὴ διάρκειαν, τὴν διανομὴν ἢ μερισμὸν κ.ἄ. Ἐν προκειμένῳ ἡ πρόθεσις «ἀνά» ἀκολουθοῦμενη ἀπὸ τὴν λέξις «πεδίων» μετεβλήθη εἰς ἄμ-πεδίων. Ἡ τρίτη λέξις εἶναι ὁ φθόγγος «ΕΛ», περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὁποίου ἔχω ἐπανειλημμένως γράψῃ στὸν «Δαυλό». Τὸ «ΕΛ» ἐδῶ ἔχει τὴν σημασίαν τῆς προελεύσεως τοῦ φυτοῦ, τὸ ὁποῖον, ὅπως φαίνεται, ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Ἑλλοπία καὶ τὸν Ἀχελῷο, ὁ ὁποῖος ἴσως καὶ νὰ ὑπῆρξε ὁ μεταφορεὺς σπόρων τῆς οἶνης ἀπ' τὴν περιοχὴ τῶν κτηνοτρόφων-κυκλώπων στὶς πλαγιὰς τῶν ὄρειων σχηματισμῶν, πού τοὺς ὠθοῦσαν πρὸς Νότον. Ἦδη βλέπουμε τοὺς φθόγγους «ΑΜ», «ΠΕ» καὶ «ΕΛ», στὸν σχηματισμὸ «ΑΜ.ΠΕΛ». Τέλος τὰ γράμματα «Ο» (μὲ τὴν σημασίαν ἐδῶ τοῦ «οἶνη») καὶ «Σ» ὡς χαρακτηριστικὸ αὐτῆς σήμα (τῶν ἐλίκων τῆς) ἢ ἀκόμη τοῦ ἐλικοειδοῦς τρόπου ἀναρριχήσεως τῆς ἐπὶ ἄλλων βλαστῶν αὐτῆς ἢ ἄλλων δένδρων. Θεώρησα ἀναγκαῖον, νὰ ξεκινήσω ἐκ τῆς ἀμπέλου, διότι ἡ «οἶνη», ὡς ὄνομα καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ καρποῦ, δὲν περικλείει καὶ τίς δύο ἔννοιαι.

Τὸν καρπὸ τοῦ φυτοῦ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τὸ περιέγραψῃ ὡς στρογγύλον,

μέλανα (μαῦρον: Ὀδύς. E265, I 196), ἐρυθρόν (E165 I163), σπινθηρίζοντα (αἰθοψ: ἢ Ἰλ. A462), ἡδὺν (Ὀδ. B350), ἡδύποτον (O 507), μελιθδέα (Ἰλ. Δ346), μελίφρονα (I264), παλαιὸν (Ὀδ. B340). Τὰ πλείστα δὲ τῶν ἐπιθέτων προϋποθέτουν τὴν γεῦσι καὶ ποιότητα τοῦ χυμοῦ τῶν καρπῶν τοῦ ἀνείπωτου εἰσέτι «τότε» φυτοῦ. Θεωρῶ ὅτι ἡ λέξι O.I.N.H. ἐκφράζει τὸ σχῆμα τοῦ καρποῦ (O) συγκρατοῦντος (I: ρῆμ. ἴσχω) ἐντὸς αὐτοῦ τροφῆν (N: νομῆν: Ἡσίοδος Ἔργ. Ἡμ. στίχ. 524: «οὐδὲ οἱ ἥλιος δείκνυ νομῆν ὀρμηθῆναι») καὶ μάλιστα μὲ τὸ γενικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ καρποῦ, ὅτι ἡ τροφή αὐτὴ εἶναι γλυκεῖα (H: ἡδεῖα: «Μαῖ, ἄγε δῆ μοι οἶνον ἐν ἀμφορεῦσιν ἄφυσσον ἡδύν»). Ὅτι ὁ οἶνος ἐθεωρεῖτο ἡ ἀρίστη διατροφή, ὁμοῦ μὲ τὸ κριθάλευρο, τοῦ ἀνθρώπου ἦταν γνωστὸ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἡ «οἶνη»; ἐπομένως εἶναι ὁ καρπὸς ποῦ ὁμοιάζει μὲ τὴν σφαῖρα (O), ἡ ὁποία συγκρατεῖ ἐντὸς αὐτῆς (I: ρῆμα ἴσχω) νομῆν (N) ἡδεῖαν (H). Ὅπως βλέπουμε, ἡ λέξι εἶναι καθαρὰ προσδιοριστικὴ τοῦ καρποῦ.

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ ἐτόνισα εἶναι ὅτι: διὰ τοῦ ὀρισμοῦ αὐτοῦ περισσότερο προσδιορίζοντο οἱ ιδιότητες τοῦ καρποῦ καὶ ὄχι τοῦ φυτοῦ: γιὰ τὸν λόγον ἴσως αὐτὸν ἐσχηματίσθη (πιθανῶς ταυτοχρόνως) καὶ ἡ λέξι ἄμπελος καὶ ἀκόμη ἡ λέξι «βότρυς» (σταφυλῆς). Μετὰ ἀπ' αὐτὴν τὴν παρέκβασιν, τὴν ὁποία ἐθεώρησα ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος «Οἰνεύς», ὁ ὁποῖος καὶ βασιλεὺς τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡρακλέους (κόρη δὲ αὐτοῦ ὑπῆρξε ἡ Διηάνειρα), συνεχίζω τὴν ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς διαφωτίσουν γι' αὐτὴν τὴν δευτέρην περίοδο. Τὸ ὄνομα «Οἰνεύς» δὲν ἀφορᾷ ὅμως μόνο τὴν δευτέρην περίοδο. Οἰνεύς ἐλέγετο καὶ ὁ πατέρας τοῦ Μελέαγρου, τὸν ὁποῖο συναντήσαμε στὸν πόλεμον μεταξὺ Αἰτωλῶν καὶ Κουρητῶν.

Στὴν πολὺτιμη ἐργασία τοῦ Διονυσίου Μιτάκη «Οἰνιάδες-Κατοχή», ποῦ ἐξεδόθη ἀπὸ τὴν κοινότητα Κατοχῆς τῆς Αἰτωλοακαρνανίας, θὰ ἀναφερθῶ τώρα. Σ' αὐτὴν ὁ συγγραφεὺς ἀναφερόμενος στὸ ὄνομα «Οἰνιάδες» θεωρεῖ (καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου ὀρθῶς) ὅτι: «τὸ ριζικὸ ἢ ἀρχικὸ θέμα τῶν ἀναφερομένων λέξεων (σχετικῶν πρὸς τὸ Οἰνιάδες) εἶναι τὸ “οἶν” καὶ πρωτότυπες ἀπ' αὐτὸ λέξεις βγαίνουν ἀναμφίβολα δύο, ἡ “οἶνη” = ἄμπελος καὶ ὁ “οἶνος” = τὸ κρασί». Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐπίσης τὶς ἀπόψεις τῆς Λ. Δημητρίου δημοσιευθεῖσες στὸ «Βῆμα» (20 Αὐγ. 1961), ἡ ὁποία θεωρεῖ ὡς «πιὸ ἀληθοφανῆ τὴν ἄποψιν ὅτι τὸ ὄνομα τῶν Οἰνιάδων συνδεόταν μὲ τὴν ὀνομασία ἐνὸς πληθυσμοῦ ἀμπελουργῶν, ποῦ εἶχαν εἰσαγάγει αὐτὸ τὸ φυτὸ, ἀκόμη ἄγνωστο στὴν ὑπόλοιπην περιοχὴ». Ὁ συγγραφεὺς συνεχίζει λέγων: «Παραβλητέα μ' αὐτὰ καὶ τὰ μυθολογικὰ γιὰ τὸν Καλυδῶνιο Οἶνέα, ὁ ὁποῖος “παρὰ Διονύσου φυτὸν ἀμπέλου πρῶτος ἔλαβε” (Ἀπολλόδωρος, Α, 64)».

Ἐξ ὅσων συνοπτικὰ ἀνέπτυξα γιὰ τὸν Οἶνέα, πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ προήλθε πράγματι ἐκ τῆς ἀμπέλου (οἶνης) καὶ ἐδόθη σ' αὐτὸν λόγω τῆς ἀναπτύξεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀμπελουργίας στὴν περιοχὴ τῆς Καλυδῶνος.

Οἱ ὀνομασίες ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀναφερομένων πόλεων στὴν ραψωδία Β τῆς Ἰλιάδος (638-644), ὅπως Πλευρά, Ὀλενος, Πυλῆνη, Χαλκίς καὶ Καλυδῶν ὡς πόλεων τῶν Αἰτωλῶν δίδουν τὰ ὅρια τῆς περιοχῆς τῶν Αἰτωλῶν. Νομίζω δέ, ὅτι ἡ γεωγραφικὴ σειρὰ μὲ τὴν ὁποία τὶς ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ξεκινᾷ ἐκ δυομῶν, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα «Πλευρῶν» (δυτικὴ) ἔχει δοθῆ ἢ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἢ διότι ἡ πόλις ἐξετείνεται στὶς πλευρὰς τῆς ἀκτῆς. Ἀκολουθοῦν ἡ πόλις Ὀλενος ὀνομασθεῖσα

ἔτσι ἴσως ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς κλιτίος ἢ κάποιας ἀγκάλης τοῦ Ἀχελφού, ἢ Πυλῆ-
νη, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἴσως νὰ ὠφείλετο στὸ ἐν εὐρίσκετο στὴν εἴσοδο τοῦ
Ἀχελφού στὴν χώρα τῶν Αἰτωλῶν καὶ ἐνδεχομένως στὴν ὀρεινὴ περιοχὴ ἢ τέ-
λος ἐπὶ στενοῦ πορθμοῦ, ἢ Χαλκίς, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἦταν δυνατόν νὰ ἐξηγῇ
τὴν ὑπαρξὶ ἐργαστηρίων χαλκοῦ ἢ ἀκόμη τὴν ὑπαρξὶ μεταλλείων χαλκοῦ (πρέπει
νὰ ἐξηγήσω, ὅτι ἡ κατεργασία χαλκοῦ καὶ μάλιστα γιὰ τὴν κατασκευὴ ὄπλων ἦ-
ταν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἰσχὺ ἢ τὴν ἄμυνα κάθε περιοχῆς, ὑπενθυμί-
ζω δέ, ὅτι ὁ Θόας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδραίμονος ἔλαβε μέρος στὰ Τρωικὰ μὲ σαράντα
πλοῖα) καὶ τέλος ἡ Καλυδὼν κτισμένη ἐπὶ βραχῶδους ὑψώματος ἀλλὰ μὲ πλού-
σια χωράφια καὶ μάλιστα ἀμπέλους ποὺ ξαπλώνονταν στὴν περιφέρειά της.

Ἐκ τῆς μέχρι στιγμῆς ἀναπτύξεως τῶν στοιχείων ἀρχίζει νὰ διαφαίνεται καὶ
τὸ αἷτιο τῆς προσκλήσεως ὑπὸ τοῦ Οἰνέως τοῦ Ἡρακλέους. Σκοπὸς του ἦταν νὰ
περιορίσῃ πρὸς μία μόνο κατεύθυνσι τὴν ἐκροτὴ τοῦ Ἀχελφού, ὥστε κατὰ τὶς
πλημμύρες νὰ μὴν καταστρέφονται οἱ καλλιέργειες ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ
στραγγιστικῶν ἔργων ν' αὐξηθῇ ἡ καλλιεργήσιμη γῆ καὶ ἐπιτευχθῇ μέγιστος
πλοῦτος τῶν Αἰτωλῶν καὶ τοῦ Οἰνέως (κέρας Ἀμαλθείας).

4. Ἐπανερχόμενος στὴν ἐκτροπὴ τοῦ Ἀχελφού, σημειῶνω ὅτι δύο σχετικὰ
πρὸς αὐτὸν ἔργα, μεγάλοι «ἄθλοι» ἀναφέρονται. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ἐξόντωση τοῦ
Καλυδωνίου Κάπρου καὶ ὁ δεύτερος ἡ μάχη Ἡρακλέους καὶ Ἀχελφού. Γιὰ τὸν
πρῶτο διασώζει ὁ Ὀμηρὸς (I 533-545) σχετικὴ ἀναφορά: «Ἡ Ἀρτεμις θυμωμέ-
νη ἐναντίον τοῦ Οἰνέως ἐρέθισε τὸν ἄγριο κάπρο καὶ αὐτὸς προξένησε πολλὰς
καταστροφὰς στὰ χωράφια τοῦ Οἰνέα καὶ στὰ δένδρα ποὺ τὰ ξερρίζωσε ἐπάνω
στὸ μπουμπούκισμα τῶν καρπῶν. Αὐτὸν τὸν κάπρο ἐφόνευσε ὁ γιὸς τοῦ Οἰνέα
Μελέαγρος, ἀφοῦ ἀπὸ πολλὰς πόλεις μάζεψε κυνηγούς καὶ σκυλιά». Εἶναι καὶ ἐ-
δῶ φανερό, ὅτι ἡσχέσι τῶν γουρουνιῶν ποὺ ἀρέσκονται νὰ κυλιοῦνται μέσα
στοὺς νερόλακκους, στίς λάσπες καὶ γενικῶς σὲ δροσερὰ λιβάδια, ἐκφράζει τὶς
πλημμύρες τοῦ Ἀχελφού, ποὺ ἐπνιγαν τὰ χωράφια καὶ μᾶς ὀδηγεῖ στὸν λόγο γιὰ
τὸν ὁποῖο ἡ προσωρινὴ ἴσως ἐπέμβασι τοῦ Μελέαγρου δὲν ἱκανοποίησε τὸν Οἰνέ-
α, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ὁ γνωστὸς γιὰ τὴν μὴ ἀξιοπιστία του Οἰνεὺς ἀρνήθη-
κε νὰ δώσῃ ὅσα εἶχε ὑποσχεθῇ καὶ ὠδήγησε τὸν Μελέαγρο σὲ μέγα θυμὸ, πού,
ὅπως ὁ Ὀμηρὸς λέγει, ἐκάμφθη μόνο τότε, ὅταν οἱ Κουρήτες ἀπειλοῦσαν τὸ κά-
πιμο τῆς Καλυδῶνος.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἡρακλέους ἔπεται, διότι κατὰ μὲν τὰς *Ῥοίας* (ἀπόσ. 59) στὴν
ἐναντίον τῆς Καλυδῶνος ἐπίθεσι τῶν Κουρητῶν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ἀπόλλων, ὁ
ὁποῖος κατενίκησε τὸν Μελέαγρο. Νομίζω, ὅτι μὲ τὸ ὄνομα Οἰνεὺς (= Ἀμπε-
λουργὸς) βασιλεύσαν καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι τοῦ Οἰνέως τοῦ *Παρθάονος*
υἱοῦ, ἀπόγονοι δὲ αὐτοῦ ἦσαν ὁ Φηρέας, ὁ Ἀγέλαος, ὁ Τοξέας, ὁ Κλύμενος, ὁ
ἰσόθεος Περίφαντος, ἡ Γόργη καὶ ἡ μυαλωμένη Διηάνειρα. Τὸ ὄνομα Μελέα-
γρος δὲν ἀναφέρεται σ' ἐκείνη τὴν περίοδο. Τὸ πρόβλημα ἐπομένως τοῦ Ἀχελφού
καὶ τοῦ τεράστιου δικτύου παραποτάμων, ποὺ ξεκινοῦσαν ἀπὸ τὸ κυρίως δέλ-
τα τοῦ ποταμοῦ, ὑπῆρξε πανάρχαια ὑπόθεσι τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν ἐκάστοτε βα-
σιλέων. Ἡ μνημονευόμενη ὁμως ἐπέμβασι τοῦ Ἡρακλέους γιὰ τὴν τιθάσευσι
τοῦ ἐνὸς «κέρατος» τοῦ Ἀχελφού, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὸ μέγιστο ἴσως ἔργο τῆς
περιόδου τοῦ Εὐρυσθέως, ἀποκαλύπτει σήμερα τὴν τοπογραφία τῆς περιοχῆς,
ποὺ ἄλλαξε συνεχῶς ἀπὸ τὶς ἐκβολὰς κυρίως τοῦ Ἀχελφού καὶ βεβαίως καὶ τοῦ

ποταμού Εϋηνου (σήμερα Φειδαρης), πού χύνεται στὸν κόλπο τῶν Πατρῶν.

Γιὰ νὰ ὁλοκληρώσω ὅμως τὴν τοπογραφία αὐτῆς τῆς περιοχῆς, ὥστε νὰ ἐξαχθοῦν τέλος τὰ συμπεράσματα, θὰ ὁμιλήσω ἀμέσως γιὰ τὴν τρίτη περίοδο, πού εἶναι τὰ Τρωικά.

Ἡ πέριξ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου περιοχή

1. Ἐνα σταθερὸ σημεῖο ἀναφορᾶς, ἀπ' τὸ ὁποῖο εἶναι δυνατόν νὰ «πλησιάσουμε» τὴν πανάρχαια περιοχή τοῦ δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου, εἶναι ὁ Ὅμηρος. Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν *Ἰλιάδα* καὶ μάλιστα τὴν ραψωδία Β. Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι στὸν *Κατάλογον Νεῶν* ἡ ἀναφορὰ στὴν συμμετοχὴ τῶν Αἰτωλῶν ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τοὺς *μεγαθύμους Κεφαλλήνας* τοῦ Ὀδυσσεύς δίδει, διὰ τῶν περιγραφῶν, τὴν ἔκτασι τῆς ἐπικρατείας ἐκάστου συμμετέχοντος βασιλέως. Στὴν ἐποχὴ τῶν Τρωικῶν βασιλεὺς τῶν Αἰτωλῶν εἶναι ὁ Θόας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδραίμονος. Ἀρχηγὸς δὲ ὄσων ἦσαν ἀπὸ τὸ Δουλίχιο καὶ τὰ ἱερὰ νησιὰ τῶν «Ἐχινάων» ὁ Ἀγῆς ὁ υἱὸς τοῦ Φυλέως.

Ἄς δοῦμε τί συμπεράσματα μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν ἐκ τῶν περιγραφῶν τῆς *Ἰλιάδος* (*Κατάλογος Νεῶν*). Ἡ ἐξιστορήσι ἀρχίζει ἀπὸ τὴν θάλασσα καὶ γιὰ τὴν περίπτωσί μας ἀπὸ τὸ Δουλίχιο.

(α) Στίχοι 625-630:

*«Οἱ δ' ἐκ Δουλιχίου Ἐχινάων θ' ἱερῶν
νῆσων, αἱ ναίουσι πέρην ἁλός, Ἥλιδος ἄντα
τῶν αὐθ' ἡγεμόνευε Μέγης ἀτάλαντος Ἄρηι
Φυλεΐδης, ὃν τίκτε διύφιλος ἱππότη Φυλεύς,
ὃς ποτε Δουλιχιόνδ' ἀπενάσσατο πατρί χολωθεῖς».*

[Ὅσοι ἦσαν ἀπὸ τὸ Δουλίχιο καὶ ἀπ' τὰ ἱερὰ νησιὰ τῶν Ἐχινάων, πού εὐρίσκονται πέρα στὴν θάλασσα τὴν ἀντίκρυ τῆς Ἥλιδος, αὐτῶν ἀρχηγὸς ἦταν ὁ Μέγης ἰσότημος στὶς πολεμικὲς ἱκανότητες μὲ τὸν Ἄρη, ὁ υἱὸς τοῦ Φυλέως. Αὐτὸν τὸν γέννησε ὁ ἀρματομάχος Φυλεύς φίλος ἀγαπητὸς τοῦ Διός, ὁ ὁποῖος κάποτε εἶχε ἐκπατρίσθῃ στὸ Δουλίχιο, διότι εἶχε ὀργισθῇ μὲ τὸν πατέρα του. Αὐτὸν τὸν ἀκολουθοῦσαν σαράντα σκουρόχρωμα πλοῖα].

(β) Στίχοι 631-637:

*«Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἤγε Κεφαλλήνας μεγαθύμους
οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
οἳ τε Ζάκυνθον ἔχον ἡδ' οἳ Σάμην ἀμφενέμοντο,
οἳ τ' ἠπειρον ἔχον ἡδ' ἀντιπέραια νέμοντο·
τοῦ μὲν Ὀδυσσεὺς ἤρχε Δίι μῆτιν ἀτάλαντος·
τῷ δ' ἅμα νῆες ἔποντο δώδεκα μιλτοπάρηοι».*

[Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ὀδυσσεὺς ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀπτότητων Κεφαλλήνων, οἱ ὁποῖοι βεβαίως τὴν Ἰθάκην προστάτευαν καὶ τὸν καταπράσινο Νήριτο καὶ ἀκόμη (χάριν τῆς προστασίας) καὶ τὰ Κροκύλεια ἐκαρποῦντο καὶ τὴν ἀπρόσιτη καὶ βραχῶδη Αἰγίλιπα, αὐτοὶ ἀκόμη καὶ τὴν Ζάκυνθο ἐφρόντιζαν, ἐπίσης οἱ ἴδιοι καὶ τὴν Σάμη μετ' ἄλλων ἐκαρποῦντο. Αὐτοὶ καὶ τὴν ἀπέναντι τῶν νήσων χέρσο γῆ (ἐφρόντιζαν καὶ ἐκαρποῦντο). Αὐτῶν ὄλων ὁ Ὀδυσσεὺς ἦταν ἀρχηγός, ἰσοδύναμος κατὰ τὴν φρόνησι μὲ τὸν Δία. Αὐτὸν δὲ συγχρόνως ἀκολουθοῦσαν δώδεκα

πλοῖα βαμμένα στίς πλευρές διὰ μίλτου (τοῦ γνωστοῦ ἐρυθροῦ μεταλλικοῦ χρώματος)].

(γ) Στίχοι 638-644:

«Αἰτωλῶν δ' ἤγειτο Θόας Ἀνδραίμονος υἱὸς / οἳ Πλευρῶν ἐνέμοντο καὶ
 Ὡλενον ἠδὲ Πυλὴνην / Χαλκίδα τ' ἀγχάλων Καλυδῶνά τε πετρήεσαν. /
 Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν, / Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θά-
 νε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος τῷ δ' ἐπὶ πάντ' ἐτέταλτο ἀνασσεμέν Αἰτωλοῖσιν·
 / τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαινες νῆες ἔποντο».

[τῶν δὲ Αἰτωλῶν ἤγειτο ὁ Θόας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδραίμονος. Αὐτοὶ τὴν Πλευρῶνα ἐκαρποῦντο καὶ τὴν Ὡλενο καὶ τὴν Πυλὴν καὶ τὴν Χαλκίδα ποῦ ἦταν πλησίον τῆς ἀκτῆς καὶ τὴν βραχώδη Καλυδῶνα. Διότι τώρα πιά δὲν ἦσαν στὴ ζωὴ οἱ ἀπόγονοι τοῦ μεγαλόκαρδου Οἰνέως καὶ βεβαίως οὔτε ὁ ἴδιος οὔτε ὁ ξανθὸς Μελέαγρος. Σ' αὐτόν, τὸν Θόαντα, εἶχε δοθῇ ὅλη ἡ ἐξουσία νὰ βασιλεύῃ στοὺς Αἰτωλοὺς καὶ αὐτὸν ἀκολουθοῦσαν σαράντα σκουρόχρωμα πλοῖα].

2. Μὲ βάσι τίς ἀνωτέρω περιγραφὲς συγκρινόμενες μὲ τοὺς τοπογραφικοὺς σημερινοὺς χάρτες εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐξαχθοῦν ἀξιόπιστα συμπεράσματα. Στὴν μελέτη τοῦ ὁ Κ.Β. Κουτροβέλης, ξεκινώντας καὶ αὐτὸς ἀπὸ τίς Ὀμηρικὲς περιγραφές, λέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Τὰ μυτερὰ νησιὰ τῶν Ἐχινάδων ἦσαν πέρα στὴ θάλασσα, δηλαδὴ κοντὰ στὴν ἀπέναντι ἀκτὴ τῆς Ἀκαρνανίας, τὴν ὁποία Ἀκαρνανία δὲν ἀναφέρει (πυθενά) ὁ Ὅμηρος. [Θὰ προσθέσω δὲ ὅτι δὲν εἶναι γνωστὴ οὔτε στὴν Θεογονία καὶ τὸν Ἡσίοδο]. Ἦσαν λοιπὸν ἀπέναντι στὴν Ἥλιδα ἢ, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα, πέρα μακριὰ ἀπέναντι ἀπ' τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἀράξου. Τὸ κυριώτερο νησιὰ στὸ χωρὸ τῶν Ἐχινάδων ἦταν τὸ Δουλίχιο. Ἀπὸ τὴν διάθεση τῶν σαράντα πλοίων στὴν ἐκστρατεία τῆς Τροίας φαίνεται ὅτι τὰ νησιὰ αὐτὰ ἦσαν πλούσια. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ λεγόμενα τοῦ Ὀμήρου ὁ ὁποῖος ἀποκαλεῖ τὸ Δουλίχιο σιτοβολῶνα τῆς περιοχῆς».

Ἀναφέρω τὰ μέρη ὅπως καθορίζονται εἰς τὴν Ὀδύσειαν 334-335: «Ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηὺς / ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον» [Ἀλλὰ ἐμένα πρῶτον ἐξ ὅλων ἀπέστειλε, διότι ἔτυχε ἓνα πλοῖο τῶν Θεσπρωτῶν νὰ πηγαίνει στὸ Δουλίχιο ποῦ κάνει πολλὰ σιτάρια]. Ἐπίσης πάλι ἐκ τῆς Ὀδύσειας Π 394-398: «Τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν, / Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος, / ὅς ῥ' ἐκ Δουλιχίου πολυπύρου, πῆεντος, / ἤγειτο μνηστήρσι, μάλιστα δὲ Πηνελόπειῃ ἦνδανε μύθοισιν...» [τοὺς εἶπε ὅμως μιλώντας ὁ Ἀμφίνομος, ὁ ἐξοχος γιὸς τοῦ ἀρχοντος Νίσου τοῦ Ἀρητιάδη, ποῦ ἀπ' τὸ Δουλίχιο, ποῦ κάνει πολλὰ σιτάρια, ὡδηγοῦσε τοὺς μνηστήρες, καὶ εὐχαριστοῦσε πάρα πολὺ τὴν Πηνελόπη μὲ τὰ λόγια του].

Ὁ Κ.Β. Κουτροβέλης συνεχίζει:

«Στὸ χωρὸ αὐτὸ ποῦ ὁ Ὅμηρος ἐντοπίζει τὰ ἱερὰ νησιὰ τῶν Ἐχινάδων ἐπεσημάνθησαν δέκα ἐπτά ὑψώματα, τὰ ὁποῖα σήμερα εἶναι ἐνσωματωμένα στὴν ἡπειρωτικὴ Ἀκαρνανία. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ποῦ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος αὐτὰ τὰ ὑψώματα ἦσαν νησιὰ περιβρεχόμενα ἀπὸ τὴν θάλασσα τοῦ λεγομένου σήμερα Ἰονίου Πελάγους. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὑψώματα τὸ νησιὸν Δουλίχιο πρέπει ν' ἀντιστοιχεῖ στὸ σημερινὸ ὑψωμα τῆς Παναγιάς τοῦ χωρίου τοῦ Λεσινίου, τὸ ὁποῖο ἔχει μιὰ ἑκτασι 15.000.000 τετραγωνικῶν μέτρων καὶ ὕψος ἀπ' τὴν στάθμη τῆς θά-

λασσας 207 μ. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα ὕψωματα-νησιά, τὰ πιὸ μεγάλα ἦσαν αὐτὰ ποὺ σήμερα ὀνομάζονται Κουτσιλάρης, Σκούπα, Ἀγ. Νικόλαος, Χουβίνα, Τρίκαρδος ἢ Οἰνιάδες, Πεταλᾶς καὶ λοιπά, ὅπως φαίνονται στοὺς τοπογραφικοὺς χάρτες τῶν σχημάτων 3 καὶ 4. Ἀξιοπροσοχῆς εἶναι ὅτι ἀκόμη καὶ σήμερα οἱ κορυφές τῶν ὕψωμάτων καὶ ἄλλοτε νησιῶν εἶναι μυτερές [ὁμοιάζουσες μὲ ἐχίνους (ἄχινους) ἢ σκαντζόχοιρους] ὅπως χαρακτηρίζει τὰ νησιά αὐτὰ ὁ Ὅμηρος.

Τὶς ἀπορίες μας ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ θὰ προσπαθήσω νὰ τις διαλύσω, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξετάσουμε καὶ μία ἄλλη ἐκδοχὴ περὶ τῆς νήσου Ἰθάκης, ποὺ ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου στὸν ἐρευνητὴ Κ.Β. Κουτρουβέλη. Ἰθάκη, λέγει ὁ συγγραφέας, εἶναι ἡ σημερινὴ Λευκάς.

Ἡ ὁμηρικὴ Ἰθάκη (= Λευκάς)

1. Ἐνα ἀπὸ τὰ πλέον γνωστὰ νησιά σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμον ἡ Ἰθάκη, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἀμφισβητούμενη ἀπὸ πολλοὺς ἐρευνητές. Καί, τὸ πλέον σημαντικό, νὰ μὴ στρέφονται οἱ ἀρχαιολογικὲς ἀναζητήσεις στοὺς ὑποδεικνυόμενους ὑπὸ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπὶ τῶν χώρους. Τί λέει, ὅμως ὁ Ὅμηρος;

Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θ' ἀποδείξω τὴν ὀρθότητα τῆς ἔρευνας τοῦ Κ.Β. Κουτρουβέλη, ὁ ὁποῖος τὴν διετύπωσε τὸ ἔτος 1986 στὸ «Δελτίο τῆς ΓΥΣ» 129 καὶ στὴν ὁποία ἀποδεικνύει ἐν πολλοῖς ὅτι ἡ σημερινὴ νῆσος Λευκάς ἦταν ἡ «Ὀμηρικὴ Ἰθάκη τοῦ Ὀδυσσεύα». Ἡ δική μου προσφορὰ στὴν ἐργασία τοῦ συγγραφέως ἔγκειται στὴν **ιδιαιτέρη ἐρμηνευτικὴ ἀνάλυση** μερικῶν Ὀμηρικῶν ἀποσπασμάτων, τὰ ὁποῖα συντελοῦν στὴν ἀπόδειξη τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Κ.Β. Κουτρουβέλη, ὅτι ἡ νῦν Λευκάς ἦταν ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη.

2. Ξεκινῶ ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν Ι στίχ. 21-28. Ἀς δοῦμε τί λέγει ὁ Ὀδυσσεύς: «*Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπές· ἀμφὶ δὲ νῆσοι πολλαὶ ναιετάουσι μάλλα σχεδὸν ἀλλήλησιν, Δουλίχιον τε Σάμη τε καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος, αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἀλὶ κεῖται πρὸς ζόφον — αἱ δὲ τ' ἀνευθε πρὸς ἥω τ' ἡέλιόν τε τρηχεῖ, — ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος· οὐ τοι ἐγὼ γε ἤς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι*».

Ἐρμηνεύω ἀμέσως καὶ θὰ σχολιάσω ἐν συνεχείᾳ τὶς κρίσιμες λέξεις τῶν στίχ. 21-28 τῆς Ι ραψωδίας, τὶς ὁποῖες καὶ θὰ ὑπογραμμίσω, γιὰ περισσότερη ἐρμηνευτικὴ βάσανο καὶ σχολιασμό: [«Διαμένω — λέγει ὁ Ὀδυσσεύς — στὴν *εὐδείελον* Ἰθάκῃ· ἐπ' αὐτῆς δὲ τὸ ὄρος Νήριτο τὸ κατὰ πράσινο καὶ λαμπερό· κάτωθι [*ἀμφὶ*] δ' αὐτῆς νησιά πολλὰ εὐρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κοντὰ τὸ ἕνα πρὸς τὸ ἄλλο, ὅπως τὸ Δουλίχιο καὶ ἡ Σάμη καὶ ἡ πολὺδενδρος Ζάκυνθος· αὐτὴ (ἡ νῆσος Ἰθάκη) ὅχι ὑψηλὴ ὑπέρεκειται [*ὑπερτάτη*] καὶ φαίνεται ὡς ἐξαπλούμενη στὴν θάλασσα πρὸς δυσμὰς — αἱ δὲ μακρύτερα πρὸς Ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὸν ἥλιο — ἀνώμαλη καὶ θαμνώδης χώρα ἀλλὰ ὠφέλιμη, ἱκανὴ νὰ διαθρέψῃ τοὺς νέους της. Πράγματι ποῖο ἄλλο πρᾶγμα ποθητότερο μπορῶ νὰ βρῶ ἐγὼ, γιὰ νὰ τὸ πῶ γι' αὐτήν;»].

εὐδείελος = λέξι σύνθετη ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. «*εὖ*», τὸ ὁποῖο ὡς πρῶτο συνθετικὸ δηλοῖ τὴν καλὴν ιδιότητα καὶ ἀκόμη τὴ λέξι «*δείελος*», τὴν ὁποία ὁ Ὅμηρος χρησιμοποιεῖ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀνήκοντος στὴν δείλην ἢ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἡ Ἰθάκη ἐπομένως ἔχει

- καλή δύσι.
- ἀμφί* = τὴν πρόθεσι αὐτὴ ἐρμηνεύουσα «κάτωθι», στηριχθεὶς στὴν Ὀδύσ. Φ στίχ. 344-347, ποὺ ἀμέσως μετὰ παραθέτω καὶ ἐρμηνεύω· ἐκεῖ φαίνεται, ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα νησιὰ τὰ συναντοῦμε κατευθυνόμενοι ἐκ τῆς Ἰθάκης πρὸς τὴν Ἥλιδα («πρὸς Ἥλιδος ἵπποβότοιο»), ποὺ εἶναι γνωστὸ ὅτι ἐκτείνοντο πρὸς Νότον τῆς Ὀμηρικῆς Ἰθάκης.
- πανυπερτάτη* = ὑπερθετικὸς βαθμὸς τοῦ ὑπέρ (ἢ πρόθεσι ὑπὲρ ἐπὶ τόπου σημαίνει ὑπεράνω πάσης ἄλλης) καὶ τοῦ παν- μετὰ τὴν σημασία τοῦ ὅλως ὑπεράνω πάσης ἄλλης νήσου, ἀκόμη τοῦ πέραν.
- εἰν ἀλί κεῖται* πρὸς ζόφον = τὴν φράσι αὐτὴ, ἐξόχως ἀποκαλυπτική, τὴν ἐρμηνεύουσα: **φαίνεται ἐξαπλούμενη στὴν θάλασσα πρὸς δυσμάς.** Ὁ Ὀδυσσεὺς ὁμιλῶν γιὰ τὴν νῆσο Ἰθάκη δὲν θὰ ἔλεγε ποτὲ *«εἰν ἀλί κεῖται»* («εἰν» ἀντὶ τοῦ «ἐν» μετὰ τὴν σημασία τοῦ «ἐντός»), δηλαδὴ ὅτι κεῖται στὴν θάλασσα καὶ μάλιστα ἐκτείνεται πρὸς δυσμάς, παρὰ μόνον ἐὰν ἡ νῆσος ἀπὸ τὴν ἀπέναντι ἡπειρο ἐφαίνετο ὡς νὰ τὴν ἐχώριζε κάποιος πορθμός, πρᾶγμα ποὺ ἀποδεικνύεται στὴν Ὀδύσ. ραψωδ. X 185-188, στὴν ὁποία θ' ἀναφερθῶ ἀμέσως μετὰ. Εἶναι ἐπομένως φανερό, ὅτι εἶναι δικαιολογημένη ἡ ἔκφρασι *«εἰν ἀλί κεῖται πρὸς ζόφον»*, ἂν βεβαίως ἀντὶ τῆς σημερινῆς Ἰθάκης πρόκειται περὶ ἄλλης νήσου ποὺ ἔχει αὐτὰ τὰ διακριτικά. Καὶ πράγματι τὰ διακριτικὰ αὐτὰ ἀνήκουν στὴν Λευκάδα.

Τέλος ἡ μέσα σὲ δύο σημεῖα στίξεως (παῦλες) προσθήκη εἶναι ἀκατανοήτου περιεχομένου καὶ τὴν θεωρῶ ὡς εἰσαχθεῖσα γιὰ κάποιους σκοποὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν διαφαίνονται, παρ' ὅλον ὅτι δημιουργοῦν μικρὴ σύγχυσι.

● **Συμπέρασμα:** α) διὰ τοῦ «*πανυπερτάτη*» δηλοῖ ὁ ποιητὴς τὴν βορειότερη πάσης νήσου τοῦ βασιλείου τοῦ Ὀδυσσέως, β) διὰ τοῦ *«εἰν ἀλί κεῖται πρὸς ζόφον»* δηλοῖ ὁ ποιητὴς ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη εἶναι ἡ σημερινὴ Λευκάς, διότι, ὅπως θὰ δοῦμε, ἐχωρίζετο ἡ νῆσος ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς ἀπέναντι ἀκτῆς δι' ἐνὸς πορθμοῦ.

3. Συνεχίζω τὶς Ὀμηρικὰς ἀποδείξεις: Στὴν Ὀδύσεια (Φ 344-347) ὁ Τηλέμαχος λέγει πρὸς τὴν μητέρα του Πηνελόπη:

«Μῆτερ ἐμή, τόξον μὲν Ἀχαιῶν οὐτις ἐμεῖο κρείσσων, ᾧ κ' ἐθέλω, δόμεναί τε καὶ ἀρνήσθαι, οὐθ' ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κατὰ κοιρανέουσιν, οὐθ' ὅσσοι νήσοισι πρὸς Ἥλιδος ἵπποβότοιο».

[Μητέρα μου, κανένας ἐκ τῶν Ἀχαιῶν δὲν εἶναι ἀνώτερός μου, γιὰ νὰ δώσω ἢ ν' ἀρνηθῶ τὸ τόξο σ' ἐκείνον ποὺ θέλω οὔτε αὐτοὺς ποὺ διαφεντεύουν τὴν Ἰθάκην τὴν πετρώδη οὔτε καὶ ὅσους κυβερνοῦν τὰ νησιὰ πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς Ἥλιδος τῆς ἀλογοτρόφου].

Στοὺς στίχους αὐτοὺς ἐπιβεβαιώνεται ἡ ὀρθότητα τῆς ἐρμηνείας μου τοῦ *«ἀμφί»* ὡς «κάτωθι» μετὰ τὴν σημασία ὅτι ἡ Ἰθάκη κεῖται πρὸς τὸν Βορρᾶ τοῦ ὀρίζοντος καὶ εἶναι ἡ τελευταία τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσέως. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Ἰθάκη εἶναι ἡ βορειότερη νῆσος τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσέως, τότε αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ Λευκάς, διότι διὰ τοῦ στόματος τοῦ Τηλεμάχου πληρο-

φορούμεθα, ὅτι ἡ Ἰθάκη ἢ «κραναή» ἔχει κάτωθι αὐτῆς, δηλαδή πρὸς Νότον, ὅλα τὰ ὑπόλοιπα νησιά πού συναντοῦμε κατευθυνόμενοι πρὸς τὴν ἀλογοτρόφο Ἥλιδα, ὅπερ καὶ ἀληθινόν. Ἐπιμένω ἐπὶ τῶν σημείων αὐτῶν, διότι ἀποτελοῦν μέγιστα πρῶτα στοιχεῖα προσδιορισμοῦ τῆς Ἰθάκης· τόσον ἡ λέξι «ἀμφί» ὅσο καὶ τὸ «χθαμαλὴ πανυπερτάτη», ἢ ὅποια «εἰν ἀλί κεῖται» καὶ ἀκόμη ἡ πληροφορία ὅτι ἡ ἐπικράτεια ἐκτείνεται πρὸς τὴν Ἥλιδα εἶναι ἀρκετὰ γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς Ἰθάκης ὡς τοποθετούμενης τότε στὴν θέσι τῆς σημερινῆς νήσου Λευκάδας.

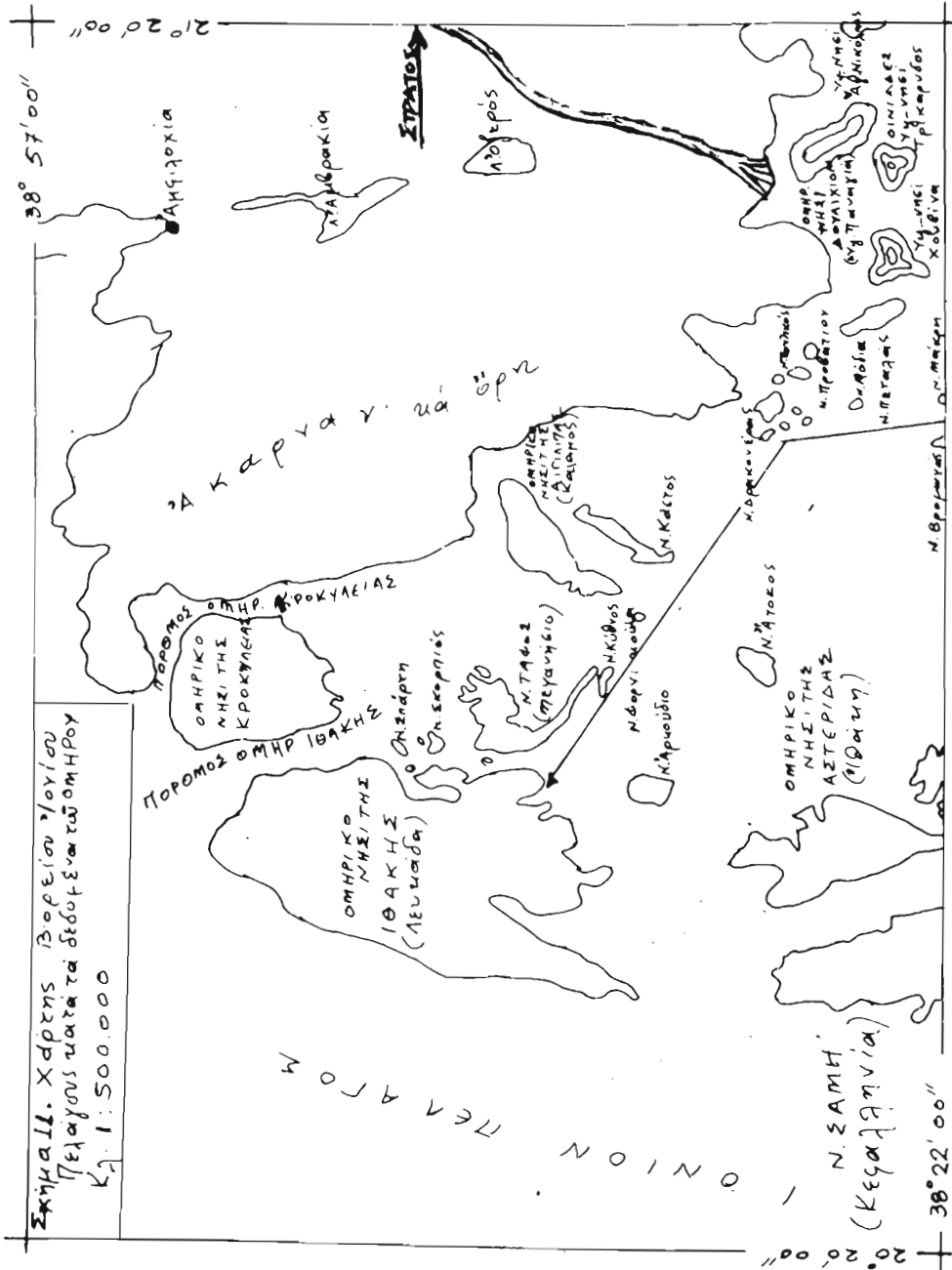
Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ δώσω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Κ.Β. Κουτρούβελου, ὁ ὁποῖος σχολιάζοντας ὅλα τὰ ἀνωτέρω καὶ πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα καταλήγει: «Στὰ νησιά τοῦ Ἰονίου Πελάγους ὑψηλὰ ὄρη ἔχουν ἡ Λευκάδα καὶ ἡ Κεφαλληνία (Σάμη). Στὴ Λευκάδα ὑπάρχει τὸ ὄρος Ἐλάτη ὕψους 1.180 μέτρων καὶ στὴν Κεφαλληνία (Σάμη) τὰ ὄρη τῆς Ἀγ. Δυνατῆς καὶ τοῦ Αἵνου ὕψους 1.130 μέτρων καὶ 1.630 μέτρων ἀντίστοιχα. Ὅλα τὰ ἄλλα νησιά περιέχουν λόφους ἢ καὶ βουνὰ ὕψους μέχρι 800 περίπου μέτρων. Ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη τοῦ Ὀδυσσεῆ ἦταν ἡ Λευκάδα, ἀλλὰ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐρευνητὲς τ' ἀπέρριψαν μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι ἡ Λευκάδα ἀποτελοῦσε τότε χερσόνησο τῆς σημερινῆς Ἀκαρνανίας».

4. Ἀντὶ ἀπαντήσεως στὶς ἀπορρίψεις τῶν ὄσων καὶ κατ' ἐμὲ «ἐπὶ ποιήσει τῶν ἐπῶν καθειστήκεσαν», γιὰ νὰ ἐπαναλάβω ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Πausανία (Βοιωτικὰ IX, 30), θὰ παραθέσω δύο μέρη ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας, πού δίδουν καὶ ἓνα ἀκόμη στήριγμα γεωγραφικοῦ προσδιορισμοῦ τῆς νήσου Ἰθάκης. Παραθέτω ἀμέσως, ὡς πρώτην ἀπόδειξι, ἐκ τῆς ραψωδίας Ξ τοὺς στίχους 96-104:

«Ἡ γὰρ οἱ ζῶη γ' ἦν ἄσπετος· οὐτινι τόσση ἀνδρῶν ἡρώων, οὐτ' ἠπείριοιο μελαίνης οὐτ' αὐτῆς Ἰθάκης οὐδὲ ξυνεείκοσι φωτῶν ἐστ' ἄφενος τοσσοῦτον· ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω. Δώδεκ' ἐν ἠπείρῳ ἀγέλαι· τόσα πῶεα οἴων, τόσσα συνῶν συβόσεια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν βόσκουσι ξεῖνοί τε καὶ αὐτοὺ βῶτορες ἄνδρες. Ἐνθα δὲ τ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν ἔνδεκα πάντα ἐσχατιῇ βόσκοντ', ἐπὶ δ' ἄνδρες ἐσθλοὶ ὄρονται».

[Διότι ἦταν ἐκεῖνος πού εἶχε πολὺ μεγάλη περιουσία (δηλ. ὁ Ὀδυσσεύς) τόση ὅσο κανένας ἄλλος ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἡρώων δὲν ἔχει στὴ σκοτεινόχρωμη ἠπειρο οὐτε καὶ στὴν Ἰθάκῃ τὴν ἴδια· ἀκόμη καὶ εἴκοσι ἀνθρώπων ἂν συναθροισθοῦν οἱ θησαυροί, δὲν εἶναι τόσο μεγάλοι· ἐγὼ ὅμως θὰ σοῦ λογαριάσω μὲ τὴν σειρά. Δώδεκα κοπάδια βόδια στὴν ἠπειρο (ὄχι ἐπὶ τῆς νήσου), ἄλλα τόσα κοπάδια πρόβατα, ἄλλα τόσα γουρούνια κι' ἄλλα τόσα κατσίκια, πού τὰ σκορποῦν καὶ τὰ βόσκουν ξενοὶ (δηλαδή μὴ Ἰθακήσιοι) καὶ Ἰθακήσιοι τσοπάνηδες. Σ' αὐτὴν πάλι τὴν ἄκρη βόσκουν ἀνάρια ἔνδεκα κοπάδια κατσίκια καὶ τὰ φυλᾶνε ἄνδρες ἱκανοί].

Σημειῶνω δύο πληροφορίες πού δίδονται ἐδῶ, ἐξόχως ἐπιβεβαιωτικὲς τοῦ ὅτι ἡ νήσος Ἰθάκη (σημερινὴ Λευκάς) δὲν ἦταν οὔτε τότε χερσόνησος. Ὁ Εὐμαιοὺς ὁμιλῶν, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, μὲ τὸν Ὀδυσσεῆα, τοῦ λέγει ὅτι ἡ περιουσία του δὲν εἶναι μόνον αὐτὴ πού βρίσκεται στὴν Ἰθάκῃ, ἀλλὰ ξαπλώνεται καὶ στὴν ἀπέναντι ἠπειρωτικὴ χέρσο γῆ καὶ μάλιστα καταλήγει λέγων ὅτι καὶ σ' αὐτὴν τὴν ἄκρη («ἐσχατιῇ») βόσκουν ἐπίσης σκόρπια ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔνδεκα κοπάδια γιδοπρόβατα ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὶ ἱκανῶν βοσκῶν, χωρὶς ὅμως νὰ κἀνῃ τώρα τὴν διάκρισι «ξεῖνοί τε καὶ αὐτοῦ βῶτορες ἄνδρες» («βῶτορ» = βοσκός). Διὰ τῆς λέξεως «ἐ-

σχατιῇ» μετὴν σημασία ἐδῶ τῆς «ἄκρας» (ἄκρωτήριο) δίδει τὴν εἰκόνα ὅτι ἡ συζήτησι μετὸν Ὀδυσσέα γίνεται σ' ἓνα ἄκρωτήριο, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ὑπάρχει τὸ ἄλλο, ἐπίσης ἄκρωτήριο, τῆς ἡπειρωτικῆς χέρσου γῆς. Ἡ λέξις «Ἔνθα» προσδιορίζει τὸ μέρος ὅπου τώρα γίνεται ἡ συζήτησι καὶ ἔχει ὡς ἀντίθετό της τὸ «ἐν ἡπείρῳ» μετὴν σημασία τοῦ «ἐκεῖ» ἢ «ἐκεῖθεν», ἀπέναντι. Ἡ σημερινὴ ὁμως νῆσος Ἰθάκη δι' οὐδενὸς ἄκρωτηρίου της πλησιάζει τὴν ἀπέναντι ἡπειρωτικὴν ἀκτὴν (τῆς Ἀκαρνανίας), διότι στὸ ἀνατολικὸ μέρος της πρὸ τῆς Ἀκαρνανίας ὑπάρχουν πολλὰ μικρὰ νησιά, π.χ. Ἀτοκος, Βρομωνᾶς, Ποντίκος, Προβάτιον, Μόδια, Πεταλᾶς, Μάκρη, Φαλαρίδες, Ὁξυά κ.ἄ., πού ἀσφαλῶς προσθέτουν ἐμπόδια στὴν κίνησι μεταξὺ τῶν δύο ἀκτῶν.

Ἀλλὰ ἂς δοῦμε καὶ τὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα τῆς Ὀδυσσεΐας (Υ 185-188) περὶ τοῦ πορθμοῦ:

«Τοῖσι δ' ἐπὶ τρίτος ἦλθε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν, βοῦν στεῖραν μνηστῆρσιν ἄγων καὶ πίονας αἶγας — πορθμῆες δ' ἄρα τοὺς γε διήγαγον, οἷτε καὶ ἄλλους ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτι σφέας εἰσαφίκεται».

[Τρίτος ὕστερ' ἀπ' αὐτοὺς ἔφτασε ὁ Φιλοίτιος, πού ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν (βοσκῶν), κουβαλῶντας στοὺς μνηστῆρες μίαν ἀγελάδα στεῖρα καὶ παχεῖα κατσίκια· τὰ ζῶα αὐτὰ τὰ πέρασαν πορθμεῖς (σημ.: μετὰ κάποια ἄγνωστα σ' ἐμᾶς, σήμερα, μέσα) πού συνοδεύουν ἢ καὶ ἀποστέλλουν ἀνθρώπους, ὅποιοι εἶναι, οἱ ὁποῖοι πηγαίνουν στὸν τόπο τους].

Ἐσημείωσα προηγουμένως, ὅτι: ἡ σημερινὴ νῆσος Ἰθάκη ἀπέναντι, στὴν ἡπειρωτικὴν ἀκτὴν, ἀντικρύζει πρὸς αὐτῆς ἀριθμὸν νήσων ἐκτεινομένων ἀπὸ τοῦ Ἀστακοῦ καὶ κάτω. Αὐτὴ ἡ ἀπόστασις, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ δημοσιευομένου χάρτου (κλ. 1:500.000), εἶναι σαράντα χιλιόμετρα. Ἀντιθέτως εἶναι γνωστὸ σ' ὅλους, ὅτι ἡ νῆσος Λευκάς ἀπέχει ἐλάχιστα ἐκ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς. Τὸ λογικὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι τὰ κοπάδια, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ μεταφέρονται στὴν σημερινὴ Ἰθάκη, θὰ ἔπρεπε νὰ μὴν μεταφέρονται ἀπὸ «πορθμῆες», ἀλλὰ μετὰ πλοῖα ἐμπορευμάτων μεγάλα, διότι ἡ ἀπόστασις τῶν 40 χιλιομ. δὲν θὰ ἀνετίθετο σὲ «πορθμεῖς». Ἡ λέξις «πορθμεὺς» σημαίνει «λεμβοῦχος», δηλαδὴ μεταφορεὺς γιὰ μικρὰς θαλάσσιες ἀποστάσεις (πορθμοὺς). Εἶναι φανερὸ καὶ ἐκ τῶν συμπληρωματικῶν στοιχείων, ὅτι ἡ νῆσος Ἰθάκη εἶναι ἡ σημερινὴ Λευκάς. Δὲν θὰ προχωρήσω ἄλλο στὸ θέμα. Νομίζω, ὅτι οἱ ἀποδείξεις εἶναι ἀποστομωτικές. Ἐπίσης δὲν θὰ ἐπαναλάβω τίς ἀποδείξεις τοῦ Κ.Β. Κουτρουβέλη. Ἡ δική μου συμβολὴ περιορίζεται στὰ σημεῖα ἐκεῖνα πού δὲν εἶχαν, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἐπαρκῶς ἀναπτυχθῇ. Τὸ τελευταῖο ὁμως στοιχεῖο συνδέεται μετὰ τὴν Ἀκαρνανία, καὶ θὰ τὸ ἀναπτύξω στὸ τελευταῖο μέρος, πού ἀκολουθεῖ.

Ἀκαρνανία

1. Εἶναι φανερό, ὅτι ἡ ἄγνοια τοῦ ὀνόματος Ἀκαρνανία ἀπὸ τὴν Θεογονία, τὸν Ἡσίοδο καὶ τὸν Ὅμηρο θέτει ἓνα εὐλόγο ἐρώτημα: Ποιὰ χώρα τῆς περιοχῆς ἐκείνης ἔλαβε μεταγενεστέρως τὸ ὄνομα «Ἀκαρνανία»; Μήπως δὲν ὑπῆρχε πρὶν ἡ χώρα αὕτη καὶ ἐσχηματίσθη διὰ τῶν ἐπιχωματώσεων τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου; Ἡ ἀλήθεια, ὅπως θὰ δοῦμε, εὐρίσκεται στὴν δευτέρη ἐκδοχή. Στὸν Ἡρόδοτο (Εὐτέρπη 10) ἀναφέρονται σχετικῶς τὰ ἀκόλουθα:

«Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι ποταμοί, οὐ κατὰ Νεῖλον ἑόντες μεγάθεοι, οἵτινες ἔργα

ἀποδεξάμενοι μεγάλη εἰσί· τῶν ἐγὼ φράσαι ἔχω οὐνόματα καὶ ἄλλων καὶ οὐκ ἦκιστα Ἀχελώου, ὃς ῥέων δι' Ἀκαρνανίης καὶ ἐξίεις εἰς θάλασσαν τῶν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμισέας ἤδη ἡπειρον πεποίηκε».

[Ἐπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι ποταμοί, οἱ ὅποιοι, μολονότι δὲν εἶναι μεγάλοι, ὅπως ὁ Νεῖλος, ἔκαμαν μεγάλη ἔργα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων δύναμαι νὰ ὀνομάσω ἰδιαιτέρως τὸν Ἀχελῷο, ὁ ὅποιος ῥέων διὰ μέσου τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἐκβάλλων στὴν θάλασσα συνένωσε ἤδη μὲ τὴν ἡπειρο τὶς μισὲς τῶν Ἐχινάδων νήσων].

Στὸν Θουκυδίδη ὑπάρχουν ἀναφορὲς γιὰ τὶς ἐπιχωματώσεις τοῦ Ἀχελώου καὶ μάλιστα καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος τοῦ Ἀλκμέωνος, ὁ ὅποιος κατὰ χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ γιὰ νὰ ἀποφύγῃ ὡς μητροκτόνος τὶς Ἐρινύες καὶ τὴν μολυνθεῖσα γῆ, ἐγκατεστάθῃ στοὺς περὶ τὶς Οἰνιάδες τόπους καὶ ὅταν πέριξ αὐτῶν ἐσχηματίσθῃ ἀρκετὴ γῆ, ἐγίνε βασιλεὺς καὶ ἔδωσε τὴν ὀνομασίαν στὴν χώρα ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του Ἀκαρνᾶνος (B 102). Στὸ ἴδιο χωρίο ὁ Θουκυδίδης λέγει: «Διότι ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς κατερχόμενος ἀπὸ τὸ ὄρος Πίνδον διὰ τῆς Δολοπίας καὶ τῆς χώρας τῶν Ἀγραιῶν καὶ τῶν Ἀμφιλόχων εἰσέρχεται στὴν Ἀκαρνανικὴ πεδιάδα παρὰ τὴν μεσόγειο πόλιν Στράτον καὶ χύνεται στὴ θάλασσα παρὰ τὶς Οἰνιάδες, ὅπου σχηματίζει λίμνη γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ καθιστᾷ ἀδύνατη λόγῳ τῶν ὑδάτων κάθε ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς ἐν καιρῷ χειμῶνος. Ἀπέναντι τῶν Οἰνιάδων καὶ σὲ ἐλαχίστη ἀπόστασι ἀπὸ τὶς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου εὐρίσκονται καὶ οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς Ἐχινάδες νήσους, ὥστε ὁ ποταμὸς, ἐπειδὴ εἶναι μέγας, σύσσωρεὺν πάντοτε χῶματα στίς ἐκβολὰς του καὶ ἦνωσε μερικὰς ἐξ αὐτῶν μὲ τὴν ξηρὰ, εἶναι πιθανὸν δὲ ὅτι μετὰ τινα χρόνον, ὅχι πολὺ, θὰ πάθουν ὅλες τὸ ἴδιο. Διότι τὸ ῥεῦμα εἶναι ὀρηκτικὸ καὶ ἀφθονο καὶ θολό, οἱ δὲ νῆσοι πυκνὰ καὶ συγκρατοῦν ἢ μία μὲ τὴν ἄλλη τὶς προσχώσεις τοῦ ποταμοῦ, ἔτσι ὥστε τὰ χῶματα νὰ μὴ διασκορπίζονται· διότι κείνται ἀτάκτως ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλη καὶ ὅχι σὲ εὐθεία γραμμὴ οὔτε ἀφήνουν εὐθεῖες διεξόδους τοῦ ὕδατος στὸ πέλαγος. Οἱ νῆσοι αὐτὲς εἶναι ἀκατοίκητες καὶ ὅχι μεγάλες» (Θουκυδίδης B 102).

Θὰ σημειώσω ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Θουκυδίδου δύο σημεῖα σημαντικὰ γιὰ τὸν περίπου μορφολογικὸ χάρτη τῆς περιοχῆς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου κατὰ τὴν ἐποχὴ του. Λέγει (ἐρμηνεύθηκαν ἀνωτέρω): (α) «ὁ γὰρ Ἀχελῷος... διὰ τοῦ Ἀκαρνανικοῦ πεδίου ἀνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν», (β) «ἐς θάλασσαν δ' ἐξίεις παρ' Οἰνιάδας καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων». Εἰσέρχεται, λέγει, ὁ Ἀχελῷος στὴν Ἀκαρνανία ἀπὸ τὴν πόλιν Στράτον καὶ κατερχόμενος ἐκβάλλει στὴν θάλασσα πλησίον τῶν νησιῶν καὶ τῆς πόλεως τῶν Οἰνιάδων. Δὲν εἶναι βεβαίως τοῦ παρόντος ν' ἀσχοληθῶ μὲ τὸ θέμα τῆς πόλεως Οἰνιάδες, γιὰ τὴν ὁποία πόλιν ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι γύρω τῆς «περιλιμνάζει» τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου ποὺ ἐκβάλλει πλησίον αὐτῆς στὴν θάλασσα. Ἀπὸ τὴν ἐμπεριστατωμένη ὅμως μελέτη τοῦ Διονυσίου Μιτάκη «Οἰνιάδες-Κατοχή» ἀποσπῶ μία σημαντικὴ πληροφορία, τὴν ὁποία ὁ μελετητὴς ἔλαβε ἀπὸ τὰ Γεωγραφικὰ τοῦ Στράβωνος (I' 450, 2): «Στράτος, ἀνάπλουν ἔχουσα τῷ Ἀχελῷῳ πλείονων ἢ διακοσίων σταδίων, καὶ ἡ Οἰνία καὶ αὐτῇ ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ἡ μὲν παλαιὰ οὐ κατοικουμένη, ἴσον ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Στράτου, ἡ δὲ νῦν ἔχουσα ἑβδομήκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς διέχουσα», [Ἡ πόλιν Στράτος, ὅταν ἀναπλήν κανεῖς τὸν Ἀχελῷο, εἶναι σὲ ἀπόστασι μεγαλύτερη τῶν διακοσίων περίπου σταδίων (185 μέ-

τρα × 200 στάδια = 36.000 μέτρα, τριάντα έξι χιλιόμετρα από τις έκβολεις) και ή πόλι Οίνία και αύτη έπίσης έπί τοϋ ποταμοϋ εύρισκόμενη ή παλαιά όμως πόλι Οίνία μη κατοικουμένη πλέον απέχει ίσην απόστασι από την θάλασσα και από την πόλι Στράτος, ή δέ σημερινή Οίνία έβδομήκοντα στάδια ($185 \times 70 = 12.950$ μ., 13 χλμ. περίπου)].

Προσπάθησα με οδηγούς μου τοϋς χάρτες τοϋ συγγραφέως Κ.Β. Κουτρουβέλη να έπαληθεύσω, όμολογώ πολϋ χονδρικά, τὰ υπό τοϋ Στράβωνος λεγόμενα. Έάν λοιπόν ή πόλι Στράτος είναι αύτή, πού ύποδεικνύουν οί άρχαιολόγοι, τότε **δντως ή απόστασι** εκ τών ύψωμάτων, άλλοτε όμως νήσων, πού έχουν ένσωματωθή διά τών έπιχωματώσεων τοϋ 'Αχελφού στην 'Ακαρνανία είναι περίπου 36 χιλιόμετρα (ύψωμα Παναγίας, "Αγ. Νικόλαος, Τρίκαρδος, Χουβίνα).

'Από τής έποχής όμως τοϋ Στράβωνος, δηλαδή από τὸ 65 π.Χ. έως τὸ 25 μ.Χ., οί νέες έπιχωματώσεις, πού έφθασαν και πέρασαν τὸ ύψωμα Κουτσιλάρης, προχώρησαν κατά 25.000 μ. περίπου. [Τονίζω ότι οί ύπολογισμοί αύτοί είναι πολϋ πρόχειροι, διότι ὁ σκοπός μου δέν είναι έν προκειμένῳ ή άκρίβεια αλλά ή διέγερσι έρεθισμάτων για τοπογραφικές μελέτες και άρχαιολογικές αναζητήσεις]. Τί σημαίνει όμως αύτό; 'Η άπάντησί μου είναι ότι: από τὸ 25 μ.Χ. έως σήμερα (1991), δηλαδή έντός διαστήματος 1966 έτών, οί έπιχωματώσεις τοϋ ποταμοϋ εκάλυψαν μία απόστασι είκοσι πέντε περίπου χιλιομέτρων και σέ μιάν έκτασι πού μοϋ είναι αδύνατον να ύπολογίσω. 'Η έπίσκεψι βεβαίως τοϋ Θουκυδίδη τετρακόσια περίπου έτη ένωρίτερα δίδει μία μικρή έστω πληροφορία, ότι: οί έπιχωματώσεις θά ήταν τότε σέ κάποιο άλλο σημείο, μερικά ίσως χιλιόμετρα πρὸς την ένδοχώρα. 'Εκείνο όμως τὸ όποιο δέν είναι δυνατόν πλέον ν' άμφισβητηθή είναι ότι οί 'Ακαρνανικές πεδιάδες την έποχή τών Τρωικῶν ήσαν έντελῶς άνύπαρκτες, και οί έκβολές «τότε» τοϋ 'Αχελφού θά έπρεπε να αναζητηθοϋν πολϋ πλησιέστερα πρὸς την πόλι Στράτος, ή όποία — ποιο όνομα άραγε είχε από αύτά πού αναφέρει ὁ "Όμηρος; "Ωλενος; Πυλήνη; Χαλκίδα; Πλευρών; Καλυδών;

'Εχουμε λοιπόν άντί τής 'Ακαρνανίας ένα πόντο διάσπαρτο με νησιά, τὰ όποια εύρίσκονται στο στόμιο, στίς έκβολές τοϋ 'Αχελφού. Και τίθεται άμέσως ένα άλλο έρώτημα: σέ ποιο ύψος εύρίσκετο ὁ 'Αχελφός την έποχή τοϋ 'Ηρακλέους; και άκόμη, ποιο ήταν τὸ βάθος τοϋ πόντου τοϋ διάσπαρτου από τίς ιερές 'Εχινάδες νήσους, οί όποιες κατά την έποχή τών Τρωικῶν ήγεμονεύοντο από τόν Μέγη τόν υίο τοϋ Φυλείδου; [Έάν βεβαίως ύπήρχαν κυβερνήσεις ένδιαφερόμενες για την ίστορία αύτοϋ τοϋ τόπου αλλά και αύτής τής άνθρωπότητας, τότε δέν θά εύρισκόμεθα στην πνευματική αύτην άφασία όλοι οί λαοί. 'Αλλά δυστυχῶς ή μοίρα μάς είχε έπιφυλάξει μιὰ τραγική περίοδο, αύτην τής έποχής τοϋ Ρωμαίων κατακτητῶν και τὰ πράγματα έκτοτε βαδίζουν χωρίς άστρολάβο στον Τάρταρο 'Όκεανὸ τής παρανοϊκής έξουσίας. Μετά άπ' την μικρή αύτη παρέκτασι ἄς έπιστρέψω στο θέμα].

Μέχρις έδῶ έδωσα μιάν άπάντησι στο ζήτημα, γιατί ὁ "Όμηρος δέν αναφέρει πουθενά την λέξι 'Ακαρνανία. 'Η σημερινή 'Ακαρνανία ήταν στους χρόνους εκείνους ένας πόντος διάσπαρτος με νήσους. Τὰ νησιά αύτά είχαν ένα κοινό όνομα, έλέγοντο 'Εχινάδες. 'Ο "Όμηρος όμιλεϊ περι «'Εχινάων θ' ιεράων νήσων αἱ ναίουσι πέρην άλός "Ηλιδος». 'Εθεωροϋντο άραγε ὡς τόποι έχοντες ύπερφυσικές ιδιότητες; ὡς αφιερωμένοι σέ θεούς; 'Ερωτήσεις πολϋ δύσκολες, άξιες όμως

νά έρευνθηοῦν. [Πῶς; ἀπό ποιούς;...].

Ένα ἄλλο σημεῖο, ποῦ δικαιολογεῖ τὰ περὶ «σιτοβολῶνος» τῆς νήσου «Δουλίχιον» κατὰ τὰ Τρωικά, πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὴν σκέψις ὅτι οἱ βασιλεῖς τοῦ συμπλέγματος τῶν Ἑχινάδων νήσων ἐνέμοντο καὶ τὰ ἐκ τῶν προσχώσεων δημιουργηθέντα ἐδάφη τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν πλευρᾶς τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου. Εἶναι δὲ γνωστὸ ὅτι τὰ ἐκ τῶν προσχώσεων ἐδάφη εἶναι πολὺ ἀποδοτικὰ γιὰ τὶς καλλιέργειες τῶν δημητριακῶν.

Αὐτὴ ὅμως ἡ παρατήρησις περὶ ἀνυπαρξίας τῆς Ἀκαρνανίας ἀποδεικνύει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ὅτι ἀπέναντι τῆς σημερινῆς Ἰθάκης ἦταν μόνο νησιά. Τότε, ποῦ ἐστέλλοντο τὰ κοπάδια τῶν βοῶν καὶ αἰγοπροβάτων τοῦ Ὀδυσσέως; στὴν ἀνύπαρκτη Ἀκαρνανία ἢ στὶς σχηματιζόμενες πεδιάδες τῶν ὀνομασθέντων ἀργότερα Ἀκαρνανικῶν ὁρέων τῶν εὐρισκομένων ἀπέναντι τῆς σημερινῆς Λευκάδας καὶ παλαιᾶς Ἰθάκης; Ὅποιοσδήποτε ἐξετάσῃ ἐπιμελῶς ἕνα χάρτη γεωφυσικὸ τῆς περιοχῆς αὐτῆς θὰ διαπιστώσῃ πόσο ἄσκοπη, γιὰ νὰ μὴν πῶ ὑποπτη, εἶναι ἡ ἀναζήτησις τῶν ἀποδείξεων στὴν νῆσο ποῦ σήμερα ἀποκαλοῦμε Ἰθάκη. Δὲν θὰ ἀπαντήσω ἐγὼ στὸ ἐρώτημα: ποία ὀμηρικὴ νῆσος εἶναι ἡ σημερινή «Ἰθάκη». Περὶ αὐτοῦ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἂς ἀποταθοῦν στὸν ἐρευνητὴ τοῦ θέματος Κ.Β. Κουτροβέλλη.

Συνοψίζοντας ὅσα σχετικὰ ἀνέφερα γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς μεθομηρικῆς Ἀκαρνανίας λέγω τὰ κάτωθι:

α) Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀπόλλωνος εἶχε παρατηρηθῇ, ὅτι ὁ ἔμπροσθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελῷου κόλπος συνεχῶς διὰ τῶν προσχώσεων τοῦ ποταμοῦ ἀνήρχετο πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ μετεβάλλετο σὲ καλλιεργημένη παρθένο γῆ μεγάλης παραγωγικῆς ἀποδόσεως. Αὐτὸς ἄλλωστε ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου μῦθος, κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἀπόλλων ἔδωσε χρῆσμον στὸν μητροκτόνο Ἀλκμέωνα, ὅτι θὰ κατοικήσῃ εἰς γῆν, ἡ ὁποία «μῆπω ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο» ὑπονοῶν τὴν γῆ τὴν προερχόμενη ἐκ τῶν προσχώσεων.

β) Ὁ Ἀχελῷος διὰ τοῦ σχηματισθέντος στὶς ἐκβολές «Δέλτα», δύο δηλαδὴ «κεράτων» διὰ τῶν ὁποίων ἐξέβαλλε στὸν κόλπο, δὲν ἐπέτρεπε τὴν μεταξὺ τῶν δύο κερμάτων καλλιέργεια τῆς γῆς, διότι οἱ πλημμύρες τὴν ἐπνιγαν καὶ τὴν κατέστρεφαν. Ὁ Ἡρακλῆς ἀπέκοψε τὸ πρὸς Αἰτωλοὺς κέρασ τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸν ἄφησε νὰ ἐκχύνεται στὸν κόλπο μόνο μὲ τὸ ἕνα (δεξιὸν) κέρασ. Αὐτὸ εἶχε ὡς συνέπεια τὴν ἀπόδοσις εὐφορωτάτων ἐδαφῶν στὸν Οἶνέα καὶ αὐτὸ τὸ ἔργο ὠνομάσθη «Κέρασ τῆς Ἀμαλθείας».

γ) Κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Τρωικῶν ὁ ποταμὸς ἐξακολουθῶν τὶς προσχώσεις εἶχε πλησιάζει πολὺ κοντὰ στὶς νήσους Ἑχινάδες καὶ ὁ ἡγεμονεὺς σ' αὐτὰς Μέγης ὁ Φυλιρίδου καλλιεργοῦσε σιτάρια στὶς ἀπέναντι ἀκτὲς, καὶ ὡς ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἡ νῆσος Δουλίχιον ἐθεωρήθη ὡς σιτοβολὼν τῆς περιοχῆς.

Ὅπως βλέπομε, τὸ φαινόμενο τῶν προσχώσεων, παλαιότατο στὴν περιοχὴ, οὐδεμίαν ἀμφιβολία ἀφήνει, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς «κερασφόρου κεφαλῆς» τοῦ Ἀχελῷου δημιουργηθεῖσα νέα γῆ διὰ τῶν προσχώσεων ἔδωσε τροφὴ (νομὴν) στοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐν τῷ κόλπῳ νήσων.

Τὸ ὄνομα ἐπομένως «Ἀκαρνανία», ποῦ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκμέωνος στὸν υἱό του, περικλείει τὸ συμβὰν αὐτό. Προχωρῶ στὴν ἀνάλυσί του:

- A = Τοῦ Ἀχελώου (διότι εἶναι προφανές ὅτι τὸ ὄνομα Ἀχελῷος προηγείται τῆς λέξεως Ἀκαρνάν)
- K }
 A } = α) κ-εφαλή τῆς ροῆς, β) ἀποκεκομμένη κ-όμη («βόστρυχον κόμης»: Ἰλ. I
 P } 378) καὶ γ) *κάρ ἀντί κατὰ* («*κάρ ρόον*»: Ἰλ. M 33)
- N = [πολλές σχετικές πρὸς τὸ θέμα σημασίες, ὅπως «ν-αστός» (πυκνός, συμπεπικνωμένος, στέρεος), ν-εῖω - ν-εῖος (νέος), ν-ομή (τροφή), ν-έμω (διανέμω) κ.ἄ.· ἐν προκειμένῳ οἱ πλέον ἐνδιαφέρουσες ἐννοίες γιὰ τὴν λέξι Ἀκαρνάν εἶναι] ν-έα (γῆ) καὶ ν-ομή
- A = ἀνθρώπων
- N = (τῶν) νήσων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀραγε ὑπάρχει κανεὶς ἐνδιαφερόμενος γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὴν χρονολόγησι τῶν συμβάντων τοῦ τόπου αὐτοῦ; Ἀπὸ τὸ 1986 ὁ ἐρευνητὴς Κ.Β. Κουτρουβέλης ἐδημοσίευσε τὰ πορίσματά του καὶ περιμένει νὰ δῇ κάποιο φῶς...

Πόσο πρέπει νὰ ἔχουμε βυθισθῇ σ' αὐτὴν τὴν πνευματικὴ ἀφασία, ὥστε νὰ ἔχουμε φθάσει τὴν πανάρχαια αὐτὴ κληρονομιά στὸ κατάντημα τῆς Τουριστικῆς Βιομηχανίας; Τὰ ἐλάχιστα ποὺ γίνονται πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτὴ ἐπιβεβαιώνουν πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων τὴν ἀπάθεια, τὴν προχειρότητα, τὴν ἀγραμματὼσύνη τῶν δῆθεν εἰδικῶν ποὺ ἀπομυζοῦν τὰ χρήματα τοῦ ἐν ἀφασίᾳ πνευματικῇ διατελοῦντος Ἑλλήνου, πρὸς δόξαν τους!

Τί πρέπει νὰ γίνη, ὅταν ἡ πολιτεία δὲν ἔχη αὐτιά γιὰ νὰ ἀκούη καὶ ψυχὴ ἐλληνικὴ γιὰ νὰ ἐρεθίζεται ἀπὸ δημοσιεύματα αὐτῆς τῆς μορφῆς; Ἕλληνες, δὲν σᾶς μένει ἄλλη διέξοδος; Πολεμήστε μὲ ὅποιο τρόπο μπορεῖτε τὸ ἀνθελληνικὸ κράτος· θέσατε ὅσα μπορεῖτε ἐρωτήματα στὰ «πνευματικά» ἰδρύματα καὶ ὑψώσατε τὴν φωνή σας σὲ διαμαρτυρία — εἰδ' ἄλλως συνεχίσατε τὸν ὕπνο τῆς καταστροφῆς.

Η.Λ.Τ.

Γραπτὲς ἀθλιότητες - λύματα διανοητικῶν ὀχετῶν ἔφθασαν ταχυδρομικῶς, σ' ὠρισμένους ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ». Γνωρίζομε τὸν ἀνώνυμο ἀσπάλακα ποὺ τίς ταχυδρομεῖ καὶ τὸν ὑπόνομο ποὺ τὸν τρέφει καὶ τὸν καλύπτει. Τὰ στοιχεῖα τους εἶναι στὴ διάθεση τῶν θιγομένων παραληπτῶν - ἀναγνωστῶν μας.

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ποιοί κρύβονται;

Το "NEWSWEEK" είναι ένα μεγάλο διεθνές περιοδικό. Στο άρθρο του που αναδημοσίευσε (γιατί άρα γε;) «Το Βήμα» (23-9-91) μάς πληροφορεί ότι μετά την «Μαύρη 'Αθηνά» ο ...Σενεγαλέζος Σαϊχ 'Αντά Ντιόπ υπεστήριξε, ότι πολλά τεχνικά επιτεύγματα δεν έφευρέθησαν στην αρχαία 'Ελλάδα, « όπως διδάσκει η παραδοσιακή ιστορία», αλλά στην Αίγυπτο.

Βέβαια η προβολή του άγνωστου κάφρου της Σενεγάλης από το "NEWSWEEK" και το «Το Βήμα» μάς βάζει σέ σκέψεις, για το ποιοί κρύβονται πίσω από αυτή τη δημοσιότητα. Πού βρήκαν αυτόν τον Σενεγαλέζο ιστορικό; και κυρίως ποιοί τον βρήκαν και τον διαφήμισαν μέσω διεθνούς περιοδικού; 'Ασφαλώς δεν ήταν δυνατόν να βρεθῇ ένας Εύρωπαίος ή 'Αμερικανός ιστορικός, για να υποστηρίξει τις βλακείες του κ. Σαϊχ. Κατέφυγαν λοιπόν οι ενδιαφερόμενοι στην Σενεγάλη, για να μειώσουν τον 'Ελληνισμό.

'Εδω και λίγο καιρό προβάλλονται διεθνώς οι λεγόμενοι «άφροκεντριστές», οι όποιοι υποστηρίζουν, ότι ο Εὐκλείδης, ο 'Ομηρος, ο Σωκράτης ήταν ...μαύροι!!! («Το Βήμα» 23-9-91). 'Επαναλαμβάνω ότι οι θεωρίες του Σενεγαλέζου είναι άστείες. Το "NEWSWEEK" όμως γιατί τις γράφει και γιατί τις αναδημοσιεύει «Το Βήμα», δίχως να τις σχολιάση, δίχως να τις καταγγείλῃ. Είναι μιὰ εὐλογη ἀπορία.

Μάλιστα στο ίδιο κείμενο διαβάσαμε την γνώμη του «καθηγητῆ τῆς κυβερνητικῆς» Μάρτιν Μπέρναλ, ο οποίος υποστηρίζει ότι «οἱ μισὲς 'Ελληνικὲς λέξεις εἶναι σημιτικές»!!! 'Ο κ. Μπέρναλ κατηγορεῖ ὅσους θαυμάζουν τὸν 'Ελληνικὸ πολιτισμὸ ὡς «ρατσιστὲς καὶ ἀντισημιτὲς», πὺ «δὲν μποροῦσαν νὰ ἀντέξουν στὴν ιδέα ὅτι ἡ πολυγαπημένη τους 'Ελλάδα δέχθηκε τὴν σημιτικὴ καὶ ἀφρικανικὴ ἐπιρροή».

Στο ἄρθρο πὺ προαναφέραμε διαβάζουμε ἀκόμη τὰ ἐξῆς πολὺ διαφωτιστικά: «'Ο Βρεταννὸς καθηγητῆς τῆς κυβερνητικῆς στὸ Πανεπιστήμιο Κορνέλ Μάρτιν Μπέρναλ, ὁ ὁποῖος στὴ δεκαετία τοῦ '70 ὠθούμενος ἀπὸ τὴν κρίση τῆς μέσης ἡλικίας ἀπεφάσισε νὰ πάει στὸ 'Ισραήλ, γιὰ νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ἑβραϊκὴ καταγωγὴ του...». 'Εντάξει καταλάβαμε τὸ μῖσος τοῦ δῆθεν «βρεταννοῦ» καθηγητῆ.

'Αποπροσανατολισμός

Σήμερα ζοῦμε σὲ μιὰ περίοδο, πὺ ἡ 'Ελλάς ἀντιμετωπίζει σοβαρὰ ἔθνικα προβλήματα: Στὸ Αἰγαῖο, στὴν Κύπρο, στὴ Θράκη κ.τλ. Παράλληλα συσσωρεύονται ἀπειλητικοὶ κίνδυνοι γιὰ Μακεδονικὸ, Μουσουλμανικὸ, Κυπριακὸ καὶ ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ κρίσι προχωρεῖ, οἱ Νεοέλληνες ἀποπροσανατολίζονται, ἀφοῦ τὰ μέσα διαμορφώσεως τῆς κοινῆς γνώμης καὶ κυρίως ὁ τύπος καὶ ἡ τηλεόρασι ἀσχολοῦνται μὲ τὸν Κοσκωτᾶ καὶ τὸν «'Ολυμπιακὸ».

Καὶ μὴ χειρότερα, ἂν ὑπάρχουν...

Μέγας Ἀλέξανδρος

Ἀπὸ τὸν τηλεοπτικὸ σταθμὸ "TELE CITY" ἔγινε στὶς 23 Ἰουλίου μία ἐκπομπὴ γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως του (20 Ἰουλίου τοῦ 356 π.Χ.). Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκπομπῆς ἐδείχθησαν στιγμιότυπα, ὅπου δημοσιογράφος ρωτοῦσε τοὺς περαστικούς: «Τὶ ξέρετε γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο». Οἱ περισσότεροι δὲν ξέρανε κάτι, πολλοὶ δὲν γνώριζαν οὔτε ποιὸς ἦταν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. Μία νέα κοπέλλα κατέβασε τὸ κεφάλι καὶ χαμογελαστὰ εἶπε: «δὲν τὸν ξέρω»...

Σχόλια δὲν χρειάζονται γι' αὐτὸ τὸ κατάντημα. Ὑπάρχει ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς (!) Παιδείας. Ὑπάρχουν πανεπιστήμια, ἀκαδημία καὶ πρὸ παντὸς ὑπάρχει τὸ ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ (μὲ τρεῖς ὑπουργούς), τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εὐαισθητοποιηθοῦν —τελείως ἀπίθανο— καὶ νὰ ἀναλάβουν εὐρύτατη ἐκστρατεία διαφωτίσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο. Ὡστόσο εἶναι ἄξιο συγχαρητηρίων τὸ TELE-CITY, πὺ ἀνέλαβε τὴν διεξαγωγὴ ἐράνου μὲ σκοπὸ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στὴν Ἀθήνα, πρᾶγμα πὺ κατάπτυστα ὁ Δῆμος Ἀθηναίων καὶ τὸ νεοελληνικὸ βαλκανικὸ κρατίδιο ἔχουν παραλείψει νὰ κάνουν.

Ξαναδημιουργοῦν τὴν Βιβλιοθήκην

Μιὰ συκοφαντία εἰς βάρος τῶν Ἀράβων ἦταν, ὅτι αὐτοὶ κάψανε τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας. Μάλιστα οἱ συκοφάντες κατηγοροῦσαν συγκεκριμένον χαλίφη, ὁ ὁποῖος ἦταν λάτρης τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε διατάξει —μιμούμενος ἄλλους χαλίφες—, ὅπου ὑπῆρχε τζαμί, δίπλα νὰ λειτουργοῦσε μεταφραστήριον ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1990 συνῆλθε στὸ Ἀσσουν τῆς Αἰγύπτου συνάντησις Ἀράβων ἡγετῶν μὲ θέμα τὴν δημιουργίαν ἐκ νέου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἦδη εἶχαν γίνεи οἱ προεργασίες καὶ νορβηγικὴ κατασκευαστικὴ ἐταιρεία παρουσίασε τὰ σχέδια τοῦ κτηρίου τῆς βιβλιοθήκης. Τὸ σχῆμα τοῦ εἶναι κυκλικὸ μὲ διάμετρο 160 μέτρα καὶ ὕψος 35 μέτρα. Θὰ εἶναι ἔτοιμον τὸ 1995-96. Μέχρι τότε θὰ ἔχουν συγκεντρωθῇ 200.000 βιβλία ἀπὸ τὰ 8.000.000 πὺ τελικῶς προβλέπονται. Ὁ προϋπολογισμὸς ἀνέρχεται σὲ 160.000.000 δολλάρια, γιὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὁποίων ἡ Αἴγυπτος ἔκανε διεθνή ἐκκλησίαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συναντήσεως τοῦ Ἀσσουν οἱ σεῖχηδες τῶν ἐμιράτων ἐμάζευσαν σὲ μισὴ ὥρην 47.000.000 δολλάρια (!) κι ἔτσι τὸ ἔργο προχωρεῖ ταχέως καὶ θὰ ὀλοκληρωθῇ συντομώτερα ἀπ' ὅσον προγραμματίζετο, πρὸς λύπην τῶν γνωστῶν μισελλήνων.

Ἱεροσολία

Στὶς ἐφημερίδες δημοσιεύθηκε ἐπιστολὴ τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος Ἀμπελακίων Σαλαμῖνος κ. Ι. Μαγιάτη, ὁ ὁποῖος διαμαρτύρεται γιὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Τύμβου τῶν Σαλαμινομάχων. Τὸ μνημεῖον αὐτὸ καλύπτεται ἀπὸ παλιοσίδερα καὶ σκουπίδια τῶν διαλυομένων πλοίων, καταγγέλλει ὁ πρόεδρος.

Μιὰ φωτογραφία τοῦ Τύμβου πὺ μετατράπηκε σὲ σκουπιδότοπον πρέπει νὰ διανέμεται στὸς ἐπισκέπτες τῆς Σαλαμῖνος, γιὰ νὰ βλέπουν πῶς τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ μὲ τοὺς τρεῖς ὑπουργούς του σέβεται τὴν ἱερὴ μνήμην ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἐνδοξώτερους σταθμούς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

Αἴσα

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΥΣΣΟΥΛΗΣ

Ποιοί κατασκεύασαν ἐκ τοῦ μηδενὸς τοὺς «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων;

Α΄

Στις 2 Αὐγούστου 1944 ἀνακηρύσσεται στὸ μοναστήρι Πρόχορ Πτίγκι τῆς νότιας Σερβίας, στὴ Διάσκεψη τῶν Γιουγκοσλάβων Παρτιζάνων, ἡ «Ὁμόσπονδη Λαϊκὴ (ἢ Σοσιαλιστικὴ) Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας». Στὸ Σύνταγμά της ἀναφέρεται ρητὰ: *«Μέχρι τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρίν καὶ τοῦ Αἰγαίου τὰ σύνορά μας παραμένουν πρὸς τὸ παρὸν τὰ ἴδια...»*. Οἱ σύνεδροι διακηρύττουν, ὅτι ἀποτελοῦν ξεχωριστὴ ἐθνότητα, τὴ «Μακεδονική». Προσπαθοῦν νὰ πείσουν ὅλους, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς δικούς τους ὑπηκόους πρῶτα, ὅτι οἱ κάτοικοί της εἶναι σχεδὸν ὅλοι «Μακεδόνες-Σλάβοι». Ἀργότερα ἔκοψαν τὴ λέξη «Σλάβοι» ὥς εὐκόλα ἐννοούμενη καὶ ᾤφησαν μονάχα τὸ «Μακεδόνες». Διεκδικοῦν μεγάλες μειονότητες καὶ *«ἀλύτρωτα ἀδελφία»* στὴ Μακεδονία τοῦ Πιρίν καὶ τοῦ Αἰγαίου. Ἰδρύουν τὸ «Ἰνστιτοῦτο Μακεδονικῆς Γλώσσας», ποὺ «ξεκαθάρισε» τὸ τοπικὸ, προφορικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα ἀπὸ πολλὲς ἐλληνικὲς λέξεις καὶ τύπους. Τὸ ἔκανε ἀγνώριστο! Πολὺ δυσκολεύονται ὅμως γιὰ τὴν πλήρη ἐκκαθάριση. Παραποιοῦν, πλαστογραφοῦν καὶ οἰκειοποιοῦνται ἀσύστολα ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ ἱστορία τῆς Μακεδονίας.

Ἀπὸ τότε πλημμυρίζουν ὅλα τὰ ξένα Πανεπιστήμια καὶ τοὺς Διεθνεῖς Ὀργανισμούς, τὸν Τύπο, τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, μὲ βιβλία, μὲ δῆθεν ἐπιστημονικὲς ἐργασίες, μὲ παντοειδεῖς ἐκδηλώσεις. Καὶ συνεχίζουν μιὰ ἐπίπονη, δαπανηρότατη, μακροχρόνια καὶ γιγαντιαία ἐκστρατεία, ποὺ ἀποπειρᾶται καὶ ἐν μέρει πετυχαίνει ν' ἀλλάξει σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο τοὺς πανάρχαιους ἐλληνικοὺς ὀρους *«Μακεδὼν»* καὶ *«Μακεδονία»*. Πολλοὶ διερωτῶνται: Αὐτὸ τὸ πολὺ φτωχὸ κράτος, μὲ τὴν οἰκονομία διαλυμένη, πῶς βρίσκει τὰ οἰκονομικὰ μέσα, γιὰ ν' ἀνταποκρίνεται στὶς τεράστιες αὐτὲς δαπάνες;...

Μετὰ τὴν ἥττα τῶν Γερμανῶν οἱ ἴδιες δυνάμεις, ποὺ ὑποδέχθηκαν μὲ ἀψίδες θριάμβου καὶ μὲ λουλούδια τὶς δυνάμεις τοῦ Χίτλερ καὶ τοὺς Βουλγάρους τοῦ Μπόρις, μεταμορφώθηκαν, ὅπως ὁ χαμπαλιέων, σὲ μιὰ νύχτα. Ἐγκατέλειψαν τοὺς Βουλγάρους «φασίστες» καὶ στράφηκαν πρὸς τοὺς Γιουγκοσλάβους τοῦ Τίτο, ποὺ ὥς τότε πολεμοῦσαν. Κι ἔγιναν *«Μακεδόνες-Κομμουνιστές»*. Βέβαια λίγο νωρίτερα ἀπὸ τὸ 1943, ὅταν εἶδαν ὅτι ἡ πλάστιγγα ἄρχισε νὰ γέρνει πρὸς τοὺς Συμμάχους, εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀπορρίπτουν τὴ σωβινιστικὴ μάσκα καὶ νὰ προτιμοῦν τὴν κομμουνιστικὴ. Ἀκόμη ὅμως ἡ προπαγάνδα τους δὲν εἶχε γίνει «Μακεδονική».

Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἰδρυτὲς τῆς «Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας» σὰν ὀργάνου γιὰ ἐξυπηρέτηση τῶν μεγάλων συμφερόντων (Πανσλαβισμός, Τιτοϊσμός, Μεγαλοσερβισμός ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ ἴσως στὸ βάθος ἄλλοι σκοτεινότεροι

σκοποί). Αὐτοὶ εἶναι οἱ σύγχρονοι φανατικοὶ «Μακεδόνες». Πρόκειται γιὰ ὕβρη διπλῆς μορφῆς τόσο πρὸς τὴν Ἱστορία, ὅσο καὶ πρὸς τὸν Πολιτισμό, ποὺ μονάχα ὁ ὀλοκληρωτικὸς Ναζισμὸς διανοήθηκε καὶ διέπραξε. **Βέβαια ἐδῶ εἶναι καθαρή καὶ ἔντονη ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀόρατου Παγκόσμιου Ἐξουσιασμοῦ.**

Β'

Ὅλες οἱ προσπάθειες γιὰ τὴ δημιουργία «Μακεδονικῆς Ἐθνότητος» ἦταν μία πράξη πολιτικῆ. Ἐξυπηρετεῖ συμφέροντα καὶ σκοπιμότητες πολιτικές. Οἱ ἀποδείξεις εἶναι ἀπειρες. Ἐδῶ ἀναφέρονται μονάχα οἱ σπουδαιότερες, πασίγνωστες σ' ὅλους τοὺς μορφωμένους καὶ καλῆς πίστεως ἀνθρώπους ὅλου τοῦ κόσμου:

α) Στὴ νεότευκτη «Σ.Δ. τῆς Μακεδονίας» παραχωρήθηκαν ἀπ' τὴ Σερβία ἐδάφη μὴ μακεδονικὰ σὲ ποσοστὸ διπλάσιο (ὅπως μεγάλες περιοχὲς τοῦ πρώην βιλαετίου Κοσσόβου-Σκοπίων).

β) Πρὶν ἀπὸ τὸ 1943 δὲν ἀναφέρονταν πουθενὰ «Μακεδονικὴ Ἐθνότητα», οὔτε ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς, τοὺς Φράγκους, τοὺς Τούρκους ἢ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Σέρβους. Ὁ Σέρβος φύλαρχος Στ. Ντουσιὰν στέφθηκε στὰ Σκόπια (τὸ 1346) ὡς «*βασιλιᾶς τῶν Γραικῶν, Σέρβων, Βουλγάρων, Ρουμάνων...*». Ὁχι «Μακεδόνων», κάτι ποὺ θὰ αὔξανε τὸ γόητρό του καὶ θὰ θύμιζε τὸ παλιὸ μεγαλεῖο τῶν Μακεδόνων². Πάντοτε καὶ σ' ὅλα τὰ χρόνια τῆς ἱστορίας, τοὐλάχιστον ἀπὸ τὴν Ὀμηρικὴ Ἐποχὴ, ὅλος ὁ κόσμος ἀποκαλοῦσε «Μακεδόνες» μονάχα τοὺς Ἕλληνες κατοίκους τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Μακεδονίας.

Οἱ Τούρκοι ἔγραφαν στὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τους, στὰ «*νουφούζια*», τὴν ἐθνικότητα τῶν ὑπηκόων: Ἰσλάμ, Οὐρούμ ἢ Γιουνάν, Μπουλγάρ, Σίρμπ, Οὐλάχ (= Βλάχοι), Ἑρμένι, Γιαχουντί (= Ἑβραῖοι). Οὔτε ἓνα «*νουφούζι*» δὲν βρέθηκε μὲ «*μιλέτ Μακεντόν*», ἐνῶ θὰ εἶχαν κάθε ἐνδιαφέρον ν' αὐξάνουν τὶς χριστιανικὲς ἐθνότητες⁷. Ὁ Τούρκος περιηγητὴς Ἐλιγιὰ Τσελεμπὶ⁹, ποὺ ταξίδευσε στὴ Μακεδονία τὸ 1669, δὲν ἀναφέρει πουθενὰ ἔθνος Μακεδονικόν. (Τὸ ἴδιο καὶ οἱ πολυάριθμοι ξένοι περιηγητές).

γ) Ἡ λέξη Μακεδὼν εἶναι καθαρὰ ἑλληνικὴ, δωρικὴ. Παράγεται ἀπὸ τὸ δωρικὸ *μάκος* (= μήκος). Σημαίνει μακρὺς, ψηλός, γερός. Κάπου ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει «*μακεδνὴν αἰγήριον*» (= ψηλὴ λεύκα). Ὁ Μακεδὼν εἶναι κατὰ τὴν μυθολογία ὁ γενάρχης τῶν Μακεδόνων, γιὸς τοῦ Διὸς (ἢ τοῦ Αἰόλου) καὶ τῆς Θύας ἢ Αἰθρίας, θυγατέρας τοῦ Δευκαλίωνα.

δ) Ἐνδείξεις ἀπὸ τὴν Μυθολογία, τὴν Προϊστορία, τὴν Ἱστορία:

1. Ὁ Ὀλύμπιος ἔθεωρεῖτο ὡς τὸ ψηλότερο βουνὸ τῆς Χερσονήσου, ὁ ὄμφαλὸς τῆς Γῆς τῶν Πελασγῶν. Ἐκεῖ λατρεύονταν, ἐπὶ χιλιάδες χρόνια, σὰν ἔδρα τῶν θεῶν ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

2. Οἱ ἑννέα Μοῦσες (Κλειώ, Θάλεια, Ἑρατώ, Εὐτέρπη, Πολύμνια, Καλλιόπη, Τερψιχόρη, Οὐρανία, Μέλπομένη — ἀπὸ σαρκοφάγο τοῦ Μουσείου Λούβρου) εἶναι θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, κόρης τοῦ Οὐρανοῦ, προστάτιδες τῶν Γραμμάτων, τῶν Καλῶν Τεχνῶν, τῆς Ποιήσεως, τῆς Φιλοσοφίας, τῆς Ἐπιστήμης. Γέννηθηκαν καὶ ἔδρασαν στὴν ἀρχὴ τὴν Μακεδονία, στὴν

Πίμπλα-Πιερίας. Ἡ περιοχή ονομάζονταν τότε Θράκη. Ἡ ἐτυμολογία τῶν ὀνομάτων τους εἶναι καθαρά ἐλληνική, γεγονός πού ἀποδείχνει πῶς ἀπὸ τότε ὅλοι οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Θράκες μιλοῦσαν ἐλληνικά.

3. Ὁ ἡμίθεος Ὀρφείας, μοναδικὸς μουσικός, ποιητής, φιλόσοφος (τὰ «*Ὀρφικά*» ἀποτελέσαν τὴ βάση τῶν προσωκρατικῶν καὶ μετέπειτα σοφῶν, καὶ δίνουν λύσεις στὰ αἰώνια αἰνίγματα) γεννήθηκε καὶ αὐτὸς στὴν Πίμπλα Πιερίας. Γιὸς τοῦ Ἀπόλλωνα (ἢ τοῦ βασιλιᾶ Οἰάγρου ἢ Πίερου) καὶ τῆς μούσας Καλλιόπης. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματός του εἶναι καθαρά ἐλληνική (ἐκ τοῦ *ὄρφανός* = μονήρης, ἐρημικός). Παντρεύθηκε τὴν Εὐρυδίκη, γιὰ χάρη τῆς ὁποίας κατέβηκε καὶ στὸν Ἄδη. Ἐδῶ θυμίζω, πῶς Εὐρυδίκη ἐπίσης λεγότανε ἡ Φλωρινιώτισσα, ἀπ' τὴν Ἡράκλεια-Λυκησιτίδος, μητέρας τοῦ Φιλίππου τοῦ Β', πού ἐξῆσε γύρω στὰ 400 π.Χ., ἐνῶ ἡ ἄλλη Εὐρυδίκη τοῦ Ὀρφεία, στὸν 18ον αἰῶνα π.Χ. ἢ — κατ' ἄλλους — τὴν 10η χιλιετία π.Χ. Εἶναι λέξη καθαρά ἐλληνική (*εὐρύς* + *δίκη* = ἡ ἐχουσα εὐρεῖαν δίκην, κρίσιν, νοῦν).

4. Ἡ νῆσος Σαμοθράκη εἶναι τὸ ἱερὸ τῶν Καβείρων. Ἦταν ἀπ' τὰ παμπάλαια χρόνια ἔδρα τελετῶν καὶ μυστηρίων, ὅπου συγκεντρώνονταν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου. Ἐκεῖ γνωρίσθηκαν, ὅταν πῆγαν ὡς προσκυνητές, ὁ Φίλιππος καὶ ἡ Ὀλυμπιάδα, μητέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὅλα τὰ παραπάνω δείχνουν, πῶς ἡ Μακεδονία ἐθεωρεῖτο κέντρον, ἀπ' ὅπου ξεκίνησε ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ ὁ Μεγάλος Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς (δρα: Ἰω. Πασσᾶς, «*Τὰ Ὀρφικά*» καὶ «*Ἡ Ἀληθινὴ Προϊστορία*», Παντελῆς Ἰωαννίδης, «*Ἡ Ἀγνωστὴ Προϊστορία τῶν Ἑλλήνων*», Θεσσαλονίκη 1987, Ν. Μαργιορῆς, «*Δραβίδες, οἱ πρόγονοι τῶν Ἑλλήνων*», β' ἔκδοση, Ἀθήνα 1989).

5. Στὴ Μακεδονία ἐξῆσε τὰ τελευταῖα χρόνια κι ἐκεῖ πέθανε, ὁ μέγας ποιητὴς Εὐριπίδης. Στὴν Πέλλα ἔγραψε τρεῖς τελευταῖες τραγωδίες του. Κι' ἐκεῖ καὶ στὸ Διο παίζονταν τὰ ἔργα του, πού τὰ ἀπολάμβανε ὅλος ὁ Μακεδονικὸς λαός.

6. Στὴ Βόρεια Μακεδονία, στὴ σημερινὴ σέρβικη Μακεδονία, γεννήθηκε κι' ἐξῆσεν ὁ μέγας καὶ σοφὸς συγγραφέας, τὸν 5ο αἰῶνα μ.Χ., Ἰω. Στοβαῖος. Χάρη στὸ «*Ἀνθολόγιό*» του, ἀπ' τὸ ὁποῖο διεσώθησαν 14 τόμοι, ἀπολαμβάνουν οἱ μορφωμένοι ὅλου τοῦ κόσμου τὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γραμματεία. Σῶζονται τὰ ἐρεῖπια τῶν Στόβων, στὴ συμβολὴ Ἐριγῶνα-Ἀξιοῦ. Κι' ἀποδεικνύουν πῶς ἦταν μιὰ πλούσια κι' ἀκμάζουσα πόλη, πρωτεύουσα τῆς Β. Μακεδονίας, κέντρο Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν.

7. Ἡ Βουλγαροεβραῖα Vicky Tamir ἀποκαλύπτει στὸ βιβλίο της¹⁰ ὅτι τὰ μογγολικὰ στελέχη τῆς Διοικήσεως τῶν Βουλγάρων καὶ Χαζάρων — καὶ τῶν ἀπογόνων τους — ἦταν ἐξιουδαῖσμένα. Ὅτι οἱ Χαζάροι τῆς Κριμαίας (ὅπου ἐξῆσε ἐπὶ Ζετιάν ὁ Ἕλληνας ἀπόστολος τῶν Σλάβων Κύριλλος, κι' ὅπου ἴσως ἔμαθε τὰ ἐβραϊκά) εἶχαν ἐξιουδαῖσθεῖ καὶ ἐπίσημα, ἀπὸ τὸ 740 μ.Χ. Ὅτι ὁ βασιλιᾶς τῶν Βουλγάρων Σαμουήλ ἀνῆκε στὰ ἐξιουδαῖσμένα στελέχη τῶν Μογγόλων, ὅπως καὶ τ' ἄλλα τρία ἀδελφία του (Μωϋσῆς, Ἀαρών, Δαβίδ).

8. Ὁ Γερμανὸς ἱστορικός Th. Birt ἀναφέρεται στὸν Παγκόσμιον Ἑλληνισμό τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (= *Der Weltgrechentum*). Εἶναι μιὰ λέξη πού δὲν θέλουν νὰ ἐρμηνεύσουν οἱ Σκοπιανοὶ γερμανομαθεῖς.

9. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας ἐφάρμοζαν συνειδητὰ τὸ Νόμο 2 τῆς

19.1.1822 τοῦ Ἑκτελεστικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως «*Περὶ γενικῶν συνεισφορῶν ἐκ μέρους ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος*». Τακτικὲς εἰσφορὲς γιὰ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου τούτου ἀναφέρονται σὲ διάφορα «*ἐνθυμήματα*», ποὺ γράφθηκαν πρόχειρα ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας σὲ διάφορες περιοχὲς τῆς Φλώρινας (Πέρασμα, Μεσονήσι, Ἀρμενοχώρι, Παπαγιάννη, Σκοπιὰ...) σὲ λειτουργικὰ βιβλία (Εὐαγγέλιο, Τριῶδιό, Πεντηκοστάριο, Ἀνθολόγιο), ποὺ εἶχαν τυπωθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ 1820 σὲ διάφορες ἐλληνικὲς κοινότητες τῆς Εὐρώπης. Πολλὰ τέτοια «*ἐνθυμήματα*» ἀνακοινώθηκαν στὴν Φλώρινα τὸ 1987. Ἀσφαλῶς τέτοια «*ἐνθυμήματα*» θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν πολλὰ στὶς πολυάριθμες ἐλληνικὲς ἐκκλησίες καὶ Μητροπόλεις τῆς Ν. Σερβίας (Πελαγονίας, Ἀχρίδος καὶ Πρεσπῶν, Σκοπίων, Δίβρης, Στρώμνιτσας, Νευροκοπίου, Μελενίκου). Δυστυχῶς ὁμως δὲν τὰ ἐπικαλοῦνται οἱ «*Μακεδόνες τῶν Σκοπίων*» παρὰ τὴν ἀφάνταστη καὶ πρωτοφανῆ ἐρευνητικὴ τους δραστηριότητα (κατόπιν ὁδηγιῶν ἔξωθεν καὶ ἄνωθεν).

Ε) Ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα.

— Ὅπου καὶ ἂν σκάψει κανεὶς στὴ Μακεδονία, ἀλλὰ καὶ στὴν ἄλλη Γιουγκοσλαβία καὶ Βουλγαρία ὥς τὸν Δούναβη, θὰ βρεῖ ἐλληνικὰ εὐρήματα. Ἐδῶ ἀπλῶς ἀναφέρω τὰ τελευταῖα ἀνασκαφικὰ εὐρήματα στὸ Rogosen τῆς Β. Βουλγαρίας, ποὺ ἐπλούτισαν τὰ Μουσεῖα τῆς Σόφιας καὶ Βράτσας μ' ἓναν πολύτιμο θρακικὸ θησαυρὸ ἀπὸ ἀγγεῖα, κύλικες, οἶνοχόες ἀργυρὲς ἢ ἐπίχρυσες..., μὲ γράμματα ἐλληνικὰ (*Αὐγή, Ἡρακλῆς, ὀνόματα Θρακῶν βασιλέων, ὅπως Κότυς, Σόδοκος, Κορσεβλάπτης*...). Ὅλα ἀνάγονται στὸν 5ο αἰῶνα π.Χ. (ἀπὸ ἀνακοίνωση τοῦ Μ. Ἀνδρόνικου).

— Πρόσφατες ρωσικὲς ἀνασκαφὲς (καὶ παλιότερες γαλλικὲς) ἀνακάλυψαν στὰ Β. σύνορα Σ. Ἐνώσεως - Ἀφγανιστάν σημαντικὰ ἔχνη ἀρχαίας πόλεως στὶς ὄχθες τοῦ Ἰαξάρτου ποταμοῦ, ποὺ ἐκβάλλει στὴν Ἀράλη λίμνη, μὲ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ νομίσματα καὶ πολλὲς ἐλληνικὲς ἐπιγραφὲς (*Κινέας, Λυσσανίας, Τριβαλλός*...). Ἐπὶ τέσσαρες σχεδὸν αἰῶνες εἶχε λάμψει ἐκεῖ, 5.000 χλμ. μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἓνας Ἑλληνικὸς - Μακεδονικὸς πολιτισμὸς μὲ γυμναστήρια, θέατρα, βιβλιοθῆκες... Στὸν μακρινὸ αὐτὸ τόπο ὅλοι μίλαγαν καθαρὰ ἐλληνικὰ, διάβαζαν καὶ τραγουδοῦσαν στίχους τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Σοφοκλῆ, τοῦ Εὐριπίδη. Ἦταν ἀπόγονοι τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀκολούθων τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. [Τὴν 15.6.90 πῆρα ἓνα γράμμα ἀπὸ ἓναν ἄγνωστό μου (Γ. Τσιάμης, Χρεμωνίδου 15), ποὺ εἶχε ἐπισκεφθεῖ πρόσφατα τὸ Σριναγκάρ τῶν Ἰνδιῶν. Μὲ ἀπορία ἄκουσε τὸν ξενοδόχο νὰ λέει: «Ἐδῶ εἴμαστε ἀπόγονοι τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου» καὶ μοῦ ἐπισύναψε τοὺς τίτλους τῶν ξενοδοχείων τῆς ἐπιχειρήσεων: "ATHENA", "NEW ATHENA", "ROYAL ATHENA", "OLYMPIAS", "ATHENA PALACE", phones: 77877, 74977]. Ἐδῶ ἀποφεύγω νὰ ἀναφέρω τὰ ἐκπληκτικὰ σύγχρονα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῆς Πέλλας, τῆς Βεργίνας, τοῦ Δίου, τῆς Ἐδεσσας, τῶν Πετρῶν Ἀμυνταίου, τῆς Λακκιάς-Ἀμυνταίου (νὰ εἶναι ἡ ἀρχαία Λεβαΐη;), τῆς Αἰανῆς-Κοζάνης, τῶν Φιλίππων, τῆς Ἀν. Μακεδονίας...

— Θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ ὁμως, νὰ πῶ λίγα γιὰ τοὺς ἐκθαμβωτικοὺς θησαυροὺς τῶν τάφων τῆς Σίνδου, ποὺ ἡ ἡλικία τους κυμαίνεται μεταξὺ 560-430 π.Χ. Μεταξὺ τῶν πολλῶν εὐρημάτων κυριαρχεῖ ὁ ἀκτινωτὸς «μακεδονικὸς ἥλιος» καὶ οἱ πέντε χρυσὲς μάσκες, ὅμοιες μὲ αὐτὲς ποὺ βρέθηκαν στὶς Μυκῆνες καὶ στὸ Τρεμπέ-

νιστε τῆς περιοχῆς Ἀχρίδας, τῆς Ν. Σερβίας.

Ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω εὐρήματα βγαίνει ἓνα πολὺ ἀξιόλογο συμπέρασμα: Ἡ κοινότητα στὶς νεκρικὲς τελετὲς καὶ ἡ ταυτότητα τῆς οὐσιαστικῆς λατρείας τῶν προγόνων μας, ὅλων, ἀπ' τὶς Μυκῆνες, τὴ Μακεδονία, τὸν ἀπώτατο Ἑλληνικὸ Βορρᾶ, ὅλ' αὐτὰ συνεχίζονται καὶ στὶς μέρες μας. Κι ἐκδηλώνονται μὲ μιὰ βαθειὰ πίστη στὴν αἰωνιότητα τῆς ἄλλης ζωῆς καὶ στὴν κρυμμένη ἀλήθεια, ποὺ συνδέει ἁρμονικὰ ὅλον τὸν ἑλληνικὸ κόσμον στὴ διαδρομὴ τοῦ Χώρου καὶ τοῦ Χρόνου.

στ) Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα^{12, 13, 14}.

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα διαμορφώθηκε καὶ ὠλοκληρώθηκε στὴ Μακεδονία ἀπ' τοὺς Ὀλύμπιους θεοὺς (Οὐρανός, Κρόνος, Ζεὺς, Διόνυσος), ποὺ ἦταν ἱκανοὶ βασιλιᾶδες καὶ θεοποιήθηκαν ἀπ' τὸ Παλαιοελληνικὸ Ἱερατεῖο, καὶ τὶς Πιερίδες Μοῦσες. Ἐφθασαν στὴν ἀκμὴ τους ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς τὴν 12η-9η χιλιετία π.Χ. (ὄρα δοκίμιό μου *Περὶ Ἑλληνικῆς Γλῶσσας*).

Ἡ ἀρχαία Μακεδονικὴ διάλεκτος ἦταν συγγενὴς μὲ τὴν Αἰολικὴ, τὴν Ἀρκαδοκυπριακὴ καὶ τὴν Μυκηναϊκὴ. Εἶναι ἡ ἀρχαιότερη, ἀμιγέστερη καὶ συντηρητικότερη ἀπ' ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς διαλέκτους τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Σαφεῖς ἐνδείξεις γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας προκύπτουν ἀπὸ τὰ πολυπληθῆ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, τὰ νομίσματα, τὰ ἀγγεῖα, τὶς ἐπιτύμβιες στήλες... ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γραμματεία. Μιλήσαμε γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν Μουσῶν (δ2). Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (*Ἰλιάς*, Β848): «*Αὐτὰρ Πυραΐχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξιοῦ ρέοντος*» (Παιονία εἶναι ἑλληνικὴ περιοχὴ τῆς Νοτίου Σερβίας, ἐκατέρωθεν τοῦ Ἀξιοῦ, πρὶν ὁ ποταμὸς εἰσέλθει στὸ ἑλληνικὸ ἔδαφος). Ἐδῶ ἀλλὰ κι' ὅλα τὰ ἀναφερόμενα, στὴν Ἑλληνικὴ Γραμματεία, ὀνόματα τῶν πόλεων, τοπωνυμίων, τῶν Μακεδόνων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἔχουν ἐτυμολογία ἑλληνικὴ. Πολλὰ μάλιστα δὲν ἀπαντοῦν στὴ Νότιο Ἑλλάδα (Ἀντίγονος, Ἀλέξανδρος, Πυραΐχμης — *πῦρ+αἶχμη* — Φίλιππος, Κλεοπάτρα, Ἐδεσσα, Ἀρνισσα, Πέλλα, Λυγκηστὶς, Ὀρεστὶς, Ἐριγών).

Τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἐξακολουθοῦν νὰ μιλᾶνε μέχρι σήμερα ὅλοι οἱ Μακεδόνες, ἐλαφρὰ ἀλλ' ὁμαλὰ καὶ φυσιολογικὰ ἀλλαγμένη, ὕστερα ἀπὸ χιλιάδες χρόνια. Μ' ἐξαίρεση τὶς βόρειες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας (Μακεδονίας τοῦ Πιρίν καὶ Σερβικὴ Μακεδονία), ὅπου μὲ νόμον τοῦ κράτους ἀπαγορεύθηκε ἡ χρῆση τῆς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση (;) τῆς Μακεδονίας τὸ 1912. Σήμερα εἰς μὲν τὴν Μακεδονία τοῦ Πιρίν ὁμιλεῖται ὑποχρεωτικὰ μονάχα ἡ Βουλγάρικη γλῶσσα, ἐνῶ στὴ Σερβικὴ Μακεδονία ἓνα Σλαβόμορφο τοπικὸ ἰδίωμα, μὲ λέξεις ἑλληνικὲς (45 ἕως 50%), σλάβικες (40%-45%), λίγες τουρκικὲς, ἀραβικὲς, ἀλβανικὲς, κουτσοβλάχικες καὶ πάρα πολλὲς ἀρχαῖες ἑλληνικὲς λέξεις, ἀκόμα καὶ ὁμηρικὲς καὶ προ-ὁμηρικὲς. Δὲν εἶχε γραφὴ. Μετὰ τὴν ἵδρυση τοῦ Ἰνστιτούτου Μακεδονικῆς Γλῶσσας τῶν Σκοπίων τὸ 1954 ἀπέκτησε τὴν Κυριλλικὴ γραφὴ, ποὺ ἔφτιαξαν οἱ Ἑλληνες ἀπόστολοι τῶν Σλάβων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. Καὶ συνεχῶς σλαβοποιεῖται, γιὰ νὰ μοιάσει στὴν σερβοκροατικὴ γλῶσσα τῶν Γιουγκοσλάβων. Ἀλλωστε παλιότερα πολλοὶ ξένοι περιηγητὲς τὴν ὀνόμαζαν «*ἰδίωμα κατὰ βάσιν ἑλληνικόν*»^{14, 15, 16} (ὄρα καὶ Χάρτες τοῦ Stanford, 1877). Βέβαια οἱ περισσότεροι

BULGARIANS AND GREEKS, 1870-1878

Ο χάρτης αυτός καταρτίστηκε από τον Βρεταννό εθνολόγο και ιστορικό E. Stanford το 1877, σὲ χρόνο δηλαδή ἀνύππτο, ὅταν ὁ βουλγαρικός ἐπεκτατικός σωβινισμός ἦταν ἀνύπαρκτος καὶ οἱ ἔθνικες διεκδικήσεις τῶν βαλκανικῶν λαῶν ἐν ὑπνώσει. Τὸ ἐλληνικό στοιχείο κυριαρχεῖ μέχρι καὶ βόρεια τοῦ Μοναστηρίου, σ' ὁλόκληρη τὴν Ἀνατολική Ρωμυλία καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου 25 περίπου χιλιομέτρα βόρεια τοῦ βουλγαρικοῦ σήμερα λιμανιοῦ Μπουργκάς (Πύργου). Οἱ μειονότητες ποὺ ὑπάρχουν εἶναι Σέρβοι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Βούλγαροι καὶ Τούρκοι. «Μακεδόνες» οὐδαμοῦ ἀναφέρονται.

κάτοικοι τῶν βορείων περιοχῶν τῆς Μακεδονίας μιλάνε καί σήμερα τήν ἐλληνική γλῶσσα, ἀλλά μόνο στά κρυφά, ἀφοῦ ζοῦν σέ καθεστῶτα ὀλοκληρωτικά, μέ σκληρή δικτατορία τοῦ δῆθεν προλεταριάτου, μέ τὰ μεγάλα καί ἀσυγκράτητα ἱμπεριαλιστικά ὄνειρά τους τὰ συνεχῶς ὑποβαλλόμενα στό λαό ἀπό τήν φανατισμένη καί ὀλοκληρωτική ἡγεσία τους γιά κατάκτηση καί τῆς ὑπόλοιπης Μακεδονίας.

Πρέπει ἐδῶ νά σημειώσουμε, πῶς σέ ὅλη τήν βόρεια Χερσόνησο τοῦ Αἴμου, νότια τοῦ Δούναβη, μῆκε κατὰ διαστήματα ἀπό τόν 7ο αἰῶνα μ.Χ. καί ἔπειτα ἔνα πολύ μικρό ποσοστό Σλάβων, σπανίως ὡς συμμάχων, συνήθως ὡς ὑποτελῶν, ὑπηρετῶν, σκλάβων τῶν πολύ ἰσχυρῶν Μογγολικῶν - Τουρανικῶν φύλων ("Α-βαροι, Βούλγαροι, Χαζάροι, Κομάνοι, Πετσενέγοι...). Οἱ πρωτόγονοι καί ἀγράμματοι Σλάβοι — Σκλάβοι δυσκολεύονταν πολύ νά συνεννοηθοῦν μέ τὰ ἀφεντικά τους κι ἀκόμα πιό πολύ μέ τόν καλλιεργημένο ἐλληνικό λαό, μέσα στή θάλασσα τοῦ ἐλληνισμοῦ πού ἔμπαιναν. Γι' αὐτό ὅλες οἱ πατριές τῶν Μογγόλων-Τουρανῶν, πλὴν τῶν Ἀβάρων, εἶχαν μάθει τήν γλῶσσα τους. Τό ἴδιο καί πολλοί Ἕλληνες, μέ τοὺς ὁποίους ἔρχονταν σέ ἐπαφή, ἰδίως ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὡς ἀπλοῖ ἐργάτες, θειριστὲς ἢ τεχνίτες ἢ κολλῆγοι. Οἱ ἴδιοι ἀδυνατοῦσαν νά μάθουν τήν Ἑλληνική γλῶσσα. ("Ἀλλωστε τὸ φαινόμενο αὐτὸ παρατηρεῖται παντοῦ στὰ σύνορα...). Στὶς ὀλιγόχρονες ἐποχές, πού σλαβόφωνα στελέχη κυβερνοῦσαν μικρὲς ἢ μεγάλες περιοχές τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου (Κροῦμος, Καλογιάν ἢ Ἰωαννίνης, Στ. Ντουσιάν), ἐπέβαλλαν τήν γλῶσσα τους μέ τὴ βία. Ἐδῶ πρέπει νά τονίσουμε τὰ ἑξῆς: Ἐνῶ τ' «ἀφεντικά» (οἱ Μογγόλοι εἰσβολεῖς) ἔπρεπε νά ἦταν πολὺ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ὑπέρτερες-σκλάβους, ἐν τούτοις σπανίως βρίσκονται στὴν Βουλγαρία καί Γιουγκοσλαβία «μογγολικά στίγματα». Αὐτὸ δείχνει, πῶς οἱ Μογγόλοι εἰσβολεῖς ἦταν ὀλιγάριθμοι καί χάνονταν τά γονιδιά τους στή θάλασσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἔπρεπε νά συνέβαινε καί μέ τοὺς Σλάβους, πού ἦταν ἀκόμη ὀλιγότεροι. Οἱ Σλάβοι ὅμως ἦταν λευκοὶ καί δύσκολα ξεχώριζαν ἀπ' τοὺς Ἕλληνες.

Πρὶν κλείσουμε τὸ κεφάλαιο τοῦτο, θὰ μιλήσουμε γιά τήν «Γλωσσική Γραμμὴ Jiricek». Ὁ Κ. Jiricek ἦταν Τσεχοσλοβάκος καθηγητὴς τῶν Πανεπιστημίων Πράγας καί Βιέννης. Ἀργότερα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Βουλγάρων ἀπὸ τὰ Ρωσικὰ στρατεύματα τὸ 1878 ἔγινε καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Σόφιας καί ὑπουργὸς Παιδείας τῆς Βουλγαρίας. Δύο χρόνια πρὶν εἶχε γράψει ἓνα βιβλίο (*Das Geshichte der Bulgaren*, Praga 1876 = Ἡ ἱστορία τῶν Βουλγάρων). Ἐκεῖ καθόριζε σαφῶς τὴν γλωσσική γραμμὴ Jiricek, πού ἔκτοτε παρέμεινε κλασσικὴ στή διεθνή βιβλιογραφία: Εἶναι οἱ πηγὲς τῶν ποταμίων πού χύνονται πρὸς βορρᾶν στὸν Δούναβη, πρὸς νότον στὸ Αἰγαῖο καί στὴν Ἀδριατικὴ Θάλασσα. Μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι οἱ κορυφογραμμὲς τοῦ Αἴμου, τοῦ Ὀρβήλου, τοῦ Σκάρδου καί τῶν Δειναρικῶν Ἀλπεων. Βόρεια τῆς γραμμῆς αὐτῆς ἐπικρατοῦσε ἡ Σλαβικὴ γλῶσσα καί κουλτούρα, νότια ἡ Ἑλληνικὴ. Τονίζουμε, πῶς οἱ πηγὲς τοῦ Ἀξιοῦ βρίσκονται πολὺ βορειότερα ἀπὸ τὰ Σκόπια. Καί ὅμως ὕστερα ἀπὸ 116 χρόνια οἱ Σλαβοβούλγαροι ζητᾶνε νά κατακτήσουν ὅλη τὴν ἐλληνικὴ Μακεδονία καί τὴν Θεσσαλονίκη.

ζ) Ἑθνικὸ αἶσθημα τῶν κατοίκων.

Καταφαίνεται ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ τῶν ντόπιων κατοίκων στὸν Μακεδονικὸ

Ἐγὼνα. Θυμίζουμε, ὅτι ὁ Μακεδονικὸς Ἐγὼνας ἄρχισε γιὰ τοὺς Σλάβους 30 χρόνια νωρίτερα, μὲ τὴν Ἐξαρχία. Μέχρι τὸ 1904 τὸ ἐλληνικὸ κράτος κρατοῦσε «ἄψογη οὐδετερότητα» ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὴν Κρητικὴ ἐπανάσταση καὶ τὸν αὐτοχρὸ Ἑλληνοτουρκικὸ πόλεμο τοῦ 1897. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Παύλου Μελά, στὶς 13.10.1904, ἡ τύχη τῆς Μακεδονίας ἐγίνε ὑπόθεση τοῦ κάθε Ἑλλήνα, ἐλεύθερου ἢ ὑπόδουλου.

Ἀπὸ στατιστικὰ στοιχεῖα τῶν ὑπουργείων Στρατιωτικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν² προκύπτει πὼς ὅλοι ποὺ ξεκίνησαν νὰ βοηθήσουν τοὺς Μακεδόνες μετὰ τὸ 1904 (μακεδονομάχοι — ἀρχηγοί, ὁμαδάρχες ἢ ἀπλοὶ ἀντάρτες —, διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι, πράκτορες, δάσκαλοι, ἰατροί...) δὲν ξεπερνοῦσαν τοὺς 800. Οἱ περισσότεροι μακεδονομάχοι καὶ ἀντάρτες προέρχονταν κυρίως ἀπὸ ἐλληνικὲς περιοχὲς τῆς Νότιας Σερβίας, περιοχὲς Ἀχρίδας, Πρεσπῶν, Περιστερίου, Μοναστηρίου, κοιλάδας Πελαγονίας-Μοριχόβου, Στρώμνιτσας, Δοϊράνης, Γευγελῆς...) καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἀπὸ τὴν Β.Δ. Ἑλληνικὴ Μακεδονία καὶ τὶς ἄλλες περιοχὲς ποὺ συνορεύουν σήμερα μὲ τὴν Σερβία καὶ τὴν Βουλγαρία.

Ἀπ' τὴ Νότιο Σερβία: Κ. Γκούντας μὲ τοὺς 80 ἄνδρες, ἀπὸ τὸ 1896. Νάντσιος ἢ Περήφανος, Μακρῆς, Ἀντ. Ζώης (ποὺ ἀπελευθέρωσε τὸ Μορίχοβο μὲ τὸ σῶμα του, πρὶν τὸ καταλάβουν οἱ Σέρβοι τὸ 1912). Ὁ φαρμακοποιὸς Μοναστηρίου Ρ. Καπετανόπουλος, ποὺ κατατάχθηκε πρῶτος στὸ σῶμα τοῦ Π. Μελά καὶ ἔπese ἡρωικὰ δίπλα του στὸ δάσος Δροσοπηγῆς-Πολυποτάμου τῆς Φλώρινας, Π. Χρήστου, Στ. Γρηγορίου, Δ. Τσάπανος, Θ. Ἀδάμ... Ἀπὸ τὸ Μορίχοβο οἱ ἀρχηγοὶ Τσίτσος ἀπὸ τὴ Μιτέσιστα καὶ Μπραγιάννης ἀπὸ τὸ Ζίχοβο μὲ τὰ σῶματά τους, Χρ. Μπεσιστάρης, Σουγαράκης ἀπὸ τὸ Ἰβεν... [Ἐδῶ σημειώνουμε πὼς ἀπὸ τὰ 34 χωριά τοῦ Μοριχόβου, ὅλα σλαυόφωνα, τὰ 31 ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὸν Ἑλληνισμό...]. Ἀπὸ τὶς περιοχὲς Στρώμνιτσας - Γευγελῆς: Π. Παπαϊωάννου ἢ Γραικὸς (ὁ Νικοτσάρας), Σιωνίδης, Σμόλαρχης, Φουρτούνας, Τσῶτσος, Βέσκας, Λάζος Δουγιάμας μὲ τ' ἀδελφία του, Τσελεμπῆς... Ἀπ' τὰ Κορέστια: Κώστας καὶ Β. Στρεμπενιώτης (= οἱ πρῶτοι Μακεδονομάχοι), Δ. Νταλίπης, Παπασπύρος Τσάμης, Π. Κύρου, Δημουλιός... Ἀπὸ τὴν Φλώρινα: Λ. Πύρζας, ὑπαρχηγὸς τοῦ Π. Μελά, Στογιάννης ἀπὸ τὰ Ἀλωνα, Π. Ρακοβίτης (ἀπὸ τὸ Ράκοβο= Κρατερό, πάνω στὰ σύνορα, ποὺ τρεῖς φορές τὸ ἔκαψαν, τὸ 1903 οἱ Τοῦρκοι, τὸ 1907 οἱ Κομιτατζήδες καὶ τὸ 1947 ὁ Δημοκρατικὸς Στρατός), Ἀντίγ. Χολέρης καὶ Στ. Κωτσόπουλος (ἀπὸ τὴ Βεύη), Ἀλ. Γεωργιάδης (Κλεισούρα).

η) Ἐθνογενετικὴ ἔρευνα. Ἀνθρωπολογικὰ εὐρήματα^{17, 18, 19, 20, 21}.

Εἶναι ἓνα κεφάλαιο πολὺ ἀξιόλογο. Περιορίζομαι σὲ λίγα συμπεράσματα, ὅχι τόσο Δυτικῶν ἐπιστημόνων (Furst, Ripley, Mures, Angel, O Coon, M. Haslock, Κούμαρης), ὅσο τῶν Ἀνατολικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Μόσχας (Ντεμπέτς, Ὀσιάνιν, Ρογκίνσκυ, Λέβιν, Τοκάρεφ... καὶ τοῦ συνεργάτη τους Ἑλλήνα Ἀρη Πουλιανοῦ):

1. Ὅταν ἓνας φυλετικὸς τύπος (ἓνας λαὸς) ἀλλάζει γλῶσσα, δὲν ἀλλάζουν συνήθως τὰ φυλετικὰ του γνῶρίσματα.

2. Ἐνα μικρὸ ποσοστὸ ἀνθρώπων (Ρωμαϊκὲς λεγεῶνες, Ἀραβες, Τοῦρκοι, Κονκισταντόρες τῆς Ἀμερικῆς, ὁποιοσδήποτε στρατὸς Κατοχῆς ἢ στρατὸς ποὺ ἄσκει ὑπηρεσίες Δημοσίας Τάξεως καὶ Χωροφυλακῆς) εἶναι ἱκανὸς ν' ἀλλάξει

τή γλώσσα ενός τόπου, δεν μπορεί όμως ν' αλλάξει την ανθρωπολογική σύνθεση του λαού.

3. 'Ο λαός της κλασσικής, βυζαντινής και της σύγχρονης Ελλάδας είναι απόγονος του αρχαίου πληθυσμού του ελληνικού χώρου.

4. 'Υπάρχει αδιάκοπη φυλετική ενότητα και συνέπεια στους Έλληνες, σ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας, τουλάχιστον από τη Νεολιθική Περίοδο.

5. 'Η ανθρωπολογική συγγένεια τουρκοφώνων, ταταροφώνων και έλληνοφώνων κατοίκων της Ρωσίας είναι μεταξύ τους και με τους Νεοέλληνες σαφής. Οί ταταρόφωνοι ξέχασαν τὰ ελληνικά τους από τὸν μεσαίωνα χωρίς καμμιὰ ἄλλη Ταταρική επίδραση.

6. Οί σλαβόφωνοι, οί βλαχόφωνοι και οί Έλληνες της Μακεδονίας παρουσιάζουν ταυτόσημα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά κι είναι απόγονοι του παλιού αυτόχθονος πληθυσμού.

Είναι στοιχεῖα ἀκλόνητα και πρέπει νὰ βάλουν σὲ σκέψεις τοὺς φανατισμένους σύγχρονους «Μακεδόνες»: Αἷμα ελληνικό τρέχει στίς φλέβες τους...

θ) Στατιστικά στοιχεῖα, θεμελιωμένα ἀπὸ Τούρκους και Εὐρωπαίους, ποὺ δὲν ἦταν συνήθως εὐμενείς πρὸς τὸν Ἑλληνισμό, σχετικά με τὸν πληθυσμό, τὴν ἐκπαίδευση, τὰ σχολεῖα, τοὺς μαθητές... ἀποφεύγω ν' ἀναφέρω. Ὅλα ὅμως δείχνουν μεγάλη ὑπεροχή τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου πρὸς τὸ Σλαβοβουλγάριο.

Θὰ κλείσω τὸ γλωσσικὸ θέμα με τὴν ἀναφορὰ σ' ἓνα περιστατικὸ κι ἓνα βιβλίο.

ι) «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων ἀπαγόρευαν σ' ἓναν Ἑλληνα συγγραφέα, ἀπόγονο Κρητικοῦ μακεδονομάχου με τὸ ἴδιο ὄνομα, τὸν Κώστα Κλειδῆ, νὰ περιοδεύσει στίς περιοχὲς Περιστερίου και στὸ Μορίχοβο, προκειμένου νὰ γράψει ἓνα βιβλίο σχετικὸ με τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα. [Ἐνῶ ἐμεῖς δεχόμαστε σ' ὅλα τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας τοὺς δῆθεν τουρίστες «Μακεδόνες» νὰ ἔρχονται πάντα οἱ ἴδιοι οἰκογενειακῶς, νὰ θορυβοῦν και νὰ τραγουδᾶνε τραγούδια σλάβικα, ἰδιαίτερα ἐνώπιον τῶν ξένων τουριστῶν!..]. Ἐκεῖνος ὅμως ἐπέμενε. Πῆγε κρυφὰ και εἶδε πολυάριθμους ἀπόγονους τῶν Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν. Πολλοὶ δὲν εἶχαν ξεχάσει πολλές λέξεις τοῦ Κρητικοῦ ιδιώματος. Τὸ «*Νή Ζά*» = Νή Δία = «μὰ τὸν Δία» τῶν Κρητικῶν τὸ συνεδύαζαν με τὸ «*Νὲ Ζνάμ*» = «δὲν ξέρω» τῶν ντόπιων (ἔτσι πάντα ἀπαντοῦσαν οἱ ντόπιοι στοὺς Τούρκους «Ἀβτζῆ Ταμποῦρ» και στοὺς Κομιτατζήδες, ὅταν τοὺς ρωτοῦσαν γιὰ Ἑλληνες ἀντάρτες). Κι' ἐξέδωσε ἓνα ὀγκῶδες σχετικὸ βιβλίο (Κ. Κλειδῆς: *Μὲ τὴν λάμψη στὰ μάτια*, Ἀθήνα, 1984). Οἱ Κρητικοὶ πάντοτε ἦταν τολμηροί, ἐπίμονοι και γενναῖοι. Τὶς ιδιότητες αὐτὲς δὲν τίς ξεχνᾶνε ἀπὸ οἰκογενειακὲς παραδόσεις οἱ σύγχρονοι Σλαβοβουλγάροι, ἀπόγονοι τῶν Κομιτατζήδων, ἀλλὰ και οἱ περισσότεροι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν — παλιῶν συναγωνιστῶν με τοὺς Κρητικούς μακεδονομάχους — τῆς «Λ.Δ. τῆς Μακεδονίας»!..

Λίγη χρήσιμη βιβλιογραφία

1. Π. Βυσσούλης, *Ὁ Μακεδονικὸς Ἑλληνισμός*, Ἀθήνα 1980, δ' ἔκδοση. «Ἑλλ. Σκέψις», Νοέμβριος 1988.

2. Ν. Μέρτζος, *Ἐμεῖς οἱ Μακεδόνες*, Ἀθήνα 1986, Σιδέρης.

3. Π. Βυσσούλης, 'Εκθέσεις Γ. Τσορπατζόγλου.
4. Gary Allen, *None Dare Call It Conspiracy*, Rossmor, Cal., Concord Press, 1972.
5. Χρ. Νάλτσας, 'Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και ο Έλληνισμός.
6. Douglas Dakin, *The Greek Struggle in Macedonia 1897-1913*.
7. Γ. Μόδης, 1) 'Ο Μακεδονικός Αγώνας και η νεώτερη Μακεδονική Ιστορία, Θεσσαλονίκη 1967, 2) Μακεδονικές Ιστορίες, Αθήναι 1969, 3) Μακεδονικός Αγών και Μακεδόνες Όπλαρχηγοί.
8. Lazar Kolisevski, *Aspekti No Makedonsko to Prasajne*, Skopje 1979 (ἐδῶ ὁμολογεῖται ἡ Μεγαλοσέρβικη Πολιτική).
9. 'Ελιγιᾶ Τσελεμπή, 'Η Κεντρικὴ καὶ Δυτικὴ Μακεδονία, μετάφρασις Β. Δημητριάδη, Θεσσαλονίκη 1973.
10. Vicki Tamir, *Bulgaria and her Jews*, Voshiba University Press, N.Y. 1977.
11. Birt Th., *Alexander Der Grosse und Sein Weltgriechentum*.
12. J. Crizic, *Remarques sur l' Ethnographie de la Macedoine*, Paris 1907.
13. K. Jirizek, *Geschichte der Bulgaren*, Praga 1876.
14. Cousinery S.M., *Voyage dans la Macedoine*, Paris 1831.
15. Pouqueville Fr., *Voyage en Grèce*, Paris 1907.
16. Pallares M., *La Macedoine*, Paris 1907.
17. Weigand G., *Ethnographie von Mazedonien*, Leipsig 1924.
18. Angel J.L., *A Racial Analysis of the Ancient Greeks* ("American JI. of Anthropology", vol. 2, nu. 4, 1944, p. 329, 363-376).
19. Ripley W.Z., *The Races in Europe*, London, 1899.
20. Coon O., *The Races in Europe*, N.Y. 1939 («ὁ Coon ἐπιμένει ὅτι καὶ οἱ Σέρβοι ἀκόμα δὲν ἔχουν σλαβικὸ αἷμα», ἐνῶ θεωροῦνται πὼς ἀποτελοῦν τοὺς πιὸ καθαροὺς Σλάβους τῆς Βαλκανικῆς...).
21. Πουλιανὸς Ἄρης, 'Η προέλευση τῶν Ἑλλήνων, Ἀθήνα 1961 (ἀκριβὴς μετάφραση ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐθνογραφίας τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., Μόσχα 1960).
22. Vasilief A.A., *Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας 324-1453* (ἐλλ. μετάφραση, Ἀθήνα 1954).

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΣΣΙΑΣ

Νησίδες καὶ βραχονησίδες

Θέλω μιὰ βραχονησίδα
 στὸ Ἀνατολικὸ Αἰγαῖο,
 γιὰ ν' ἀποθέσω
 καημοὺς καὶ ὄνειρα.
 Νὰ ἀφηγηθῶ
 στὸ κύμα καὶ στὸ ἀέρα
 τὶς μαρτυρίες τῶν γλάρων
 ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀδυσσεά
 μέχρι τὶς μέρες μου.

Θέλω μιὰ βραχονησίδα,
 ἀπὸ ἑλληνικὸ χῶμα καὶ αἷμα.
 Ἐκεῖ θὰ στεριώσω λάβαρα
 καὶ κυανόλευκες σημαῖες,
 γιὰ νὰ θυμίζω τὶς ρίζες
 καὶ τὴ συνείδηση τῆς γῆς μου.

Μὲ τρεῖς χιλιάδες ὄνειρα
 θὰ ἀγοράσω τὶς νησίδες τοῦ Αἰγέα
 στὰ πλάτια τοῦ Ἀρχιπέλαγους.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ «ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ» ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Ο βαβυλωνιστής

[Με τὸν ὄρο «βαβυλωνιστής» ἢ «χαλδαϊστής» ἐννοῦμε αὐτὸν ποὺ μιμεῖται τὸν τρόπο·ζωῆς καὶ σκέψεως τῶν παραμεσοποτάμιων λαῶν, οἱ ὅποιοι, ὡς γνωστόν, ἀνέπτυξαν κάποιους ἀπροσδιορίστου ταυτότητος πλὴν ὅμως «μεγάλους» πολιτισμούς, καλλιέργησαν δὲ τὶς «ἐπιστήμες» τῆς μαγείας, τῆς ἀγυρτείας καὶ τοῦ παραλόγου].

Ὁ βαβυλωνιστής ἀποτελεῖ σήμερα συνηθέστατο τύπο τῆς εὐρωπαϊκῆς, τῆς ἀμερικανικῆς κι ἰδιαίτερα τῆς ἐλλαδικῆς κοινωνίας, ποῦ, σύμφωνα ἄλλωστε μὲ κάποιον ἀφορισμὸ ἀνώτατου ἀξιωματοῦχου τῆς, «ἔχει μεταβληθεῖ σὲ ἀπέραντο φρενοκομεῖο»...

Ὁ τύπος αὐτὸς ὑποφέρει ἀπὸ ὑπαρξιακὰ προβλήματα, ἄγχεται δὲ ἀπ' τὴ συναίσθηση τοῦ φοβεροῦ ἀγνώστου καὶ ἐξαιτίας τοῦ τρόμου τοῦ χάνει τὴ φυσικὴ αἴσθηση τοῦ ὀρθοῦ καὶ τὸν ἐλεγχό του καὶ καταφεύγει σὲ ὑποκατάστατα τοῦ λόγου ἢ στὴν αὐταπάτη τοῦ παραλόγου, προκειμένου νὰ δώσῃ κάποια λύση στὰ ἐναγώνια μεταφυσικά του προβλήματα καὶ νὰ «λυτρωθῇ».

Ὁ βαβυλωνιστής σημειοδοτεῖ τὴν στασιμότητα, τὴν ψυχο-πνευματικὴ καθυστέρηση καὶ τὸν πρωτογονισμό, κι ἅς αὐτο-αποκαλεῖται «προοδευτικός» δὲν μπόρεσε νὰ ἐνστερνισθῇ ἢ νὰ ἀποδεχθῇ ἔστω τὸ φῶς τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου καὶ τὰ λογικὰ σχήματα καὶ ὄργανα, γι' αὐτὸ καὶ καταφεύγει σ' ἀκαθόριστες πηγὲς γνώσης, ποῦ ἀναβλύζουν ἀπ' τὰ σκοτεινὰ βάθη τοῦ ὑποσυνειδήτου καὶ ἀσυνειδήτου του.

Ὁ βαβυλωνιστής εἶναι ἀστρολογιστής. Τὰ προγνωστικὰ τῶν καλῶν ἀστρολόγων, τὰ ὁποῖα πληροφορεῖται ἀπὸ ἐπιλεγμένα φύλλα τοῦ ἡμερήσιου καὶ περιοδικοῦ τύπου, ποῦ προμηθεύεται ἀποκλειστικά γι' αὐτό, ἀποτελοῦν γιὰ τὸν τύπο αὐτὸ ἱερὲς καὶ ἀπαραβίαστες ὑποδείξεις, βάσει τῶν ὁποίων προγραμματίζει τὶς ἐργασίες καὶ τὶς δραστηριότητές του, τὶς κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὴ ζωὴ του, ἀλλὰ καὶ τὶς ἐθνικὲς ὑποθέσεις, ἂν πρόκειται περὶ δημοσίου προσώπου...

Οἱ συμβουλὲς τῶν ἀστρολόγων δὲν ἀποτελοῦν βεβαίως τὶς μοναδικὲς πηγὲς πρόγνωσης γιὰ τὸ βαβυλωνιστὴ. Συμβουλευέται, καθὼς εἶναι «φρόνιμο», καὶ τὸν καζαμία, καὶ τοὺς ὄνειροκρίτες, καὶ τὶς χαρτορίχτρες, τοὺς χειρομάντεις καί, ἀσφαλῶς, τὶς καφετζοῦδες. Ἀσφαλέστερη πάντως πηγὴ πρόγνωσης γιὰ τὸν τύπον αὐτὸν ἀποτελοῦν ἡ παραψυχολογία κι οἱ ὑπνωτιστές, ἐπειδὴ οἱ «ἐπιστήμονες» αὐτοὶ ἔχουν τὸ προνόμιο νὰ μεταφέρουν ζεστὲς τὶς πληροφορίες, ἅμεσα ἀπ' τὴν πηγὴ, δηλαδὴ τὸ ὑπερέραν, μὲ τὸ γνωστὸ τρόπο ἐπικοινωνίας «μακρᾶς ἀποστάσεως». Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, ὑπνωτιζόμενοι ἢ ὑπνωτίζοντες κάποιον τρίτο, ἐπιτυγχάνουν νὰ μεταβαίνουν διὰ τῆς Ἀχερουσίας πύλης στὸν Ἄδη καὶ νὰ διαλέγουν ἀνάμεσα ἀπ' τὰ πνεύματα τῶν νεκρῶν τὸ συγκεκριμένο συγγενικό, τὸ ὁποῖο ἀπὸ περισσὸ ἐνδιαφέρον δίδει ἀλάνθαστες πληροφορίες καὶ συμβουλὲς ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης στὸ συγγενὴ του. Ὡς σημειωθῇ ἐν παρόδῳ ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ κάθε βαβυλωνιστῆς παράλληλα μὲ τὸν προσωπικὸ του γιατρὸ ἔχει τὸν προσωπικὸ πνευματιστὴ του, στὸν ὁποῖο καταφεύγει, ὁσάκις τοῦ παρουσιάζονται σοβαρὰ προβλήματα.

Ὁ βαβυλωνιστής είναι καὶ προληπτικός ἐξάπαντος. Πιστεύει στὴ βασκανία, στὴ γλωσσοφαγία καὶ στὸ κακὸ τὸ μάτι, ὅπως καὶ στίς μαγικὲς ιδιότητες ὠρισμένων πραγμάτων καὶ χώρων κ.ο.κ. Ἀποφεύγει λοιπὸν ν' ἀρχίσῃ κάποια σοβαρὴ ἐργασία του στίς δεκατρεῖς τοῦ μηνὸς καὶ θεωρεῖ τὴν Τρίτη ὡς ἀποφράδα ἡμέρα· ἀποφεύγει τὸ συναπάντημα μὲ τὸ γείτονα ποὺ ματιάζει καὶ φτύνει τὸ παιδί του ποὺ ἀρίστευσε, γιὰ νὰ μὴν ἀβασκαθῇ. Ἐννοεῖται, ὅτι στὸ στήθος του κρέμεται ἱερὸ φυλακτὸ καὶ ἀπὸ τὴν τσέπη του δὲν λείπει τὸ σκόρδο, ἐνῶ στὴ θέα κάθε ἱεροῦ σταυροκοπιέται!

Ὁ βαβυλωνιστής είναι καὶ φανατικός χωρὶς ἄλλο. Μιὰ τέτοια πίστη ἄλλωστε, χωρὶς βάση καὶ λόγο, θὰ ἔταν ἀδύνατο νὰ σταθῇ χωρὶς τὸ φανατισμό. Τοιοῦτος ὢν ὁ τύπος μας βλέπει τὸν κόσμον μονομερῶς καὶ κοντόφθαλμα, ἀποφεύγοντας κάθε συζήτηση μ' ἀνθρώπους, ποὺ δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ βαβυλωνιακὸ τρόπο σκέπτεσθαι.

Ὁ βαβυλωνιστής ἀποτελεῖ ἀρνητικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν κοινωνία καὶ τροχοπέδη γιὰ τὸν πολιτισμὸ (γι' αὐτὸ ἀκριβῶς κι ὁ ἐκπολιτιστής Ἀλέξανδρος εἶχε ἀπομονώσει ἀπ' τὸν ὑπόλοιπο κόσμον τοὺς δημιουργοὺς αὐτῆς τῆς αἰρέσεως, Βαβυλωνίους καὶ Χαλδαίους). Ὁ βαβυλωνιστής ἀντιμετωπίζει μὲ κακότητα καὶ καχυποψία τοὺς γείτονές του, πιστεύοντας ὅτι δροῦν καταλυτικὰ γιὰ τὴν ψυχοπνευματικὴ του υἰεία, χρησιμοποιοῦντας ἀόρατες καὶ σκοτεινὲς δυνάμεις· παρ' ἅλλα εὐχεταί τὴν καταστροφή καὶ τὸ θάνατο τῶν συνανθρώπων του, κι ἂν μporέση τὰ προκαλεῖ, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι ἀπομακρύνεται τὸ κακὸ ἀπ' τὸν ἑαυτοῦ... Ἔτσι ὁ βαβυλωνιστής μπορεῖ νὰ ἐξελίσσεται σὲ σατανιστῇ.

Ὁ βαβυλωνιστής ἀποτελεῖ δημιούργημα τῆς ἐξουσίας (ὅπως κι ἡ ἐξουσία ἀποτελεῖ ἀρχαία ἐφεύρεση τῶν βαβυλωνιστῶν)· βαβυλωνισμός καὶ ἐξουσία ἀποτελοῦν συγγενικὲς ἔννοιες, ἔχουν δὲ ὡς τόπον καταγωγῆς τίς ἀνατολικὲς χώρες. Τὰ ἐξουσιαστικὰ ἱερατεῖα τῶν Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων, ἀδυνατώντας νὰ υποτάξουν μὲ οἰονδήποτε ἄλλον τρόπο τοὺς λαοὺς, ἐνέσπειραν στοὺς ἀνθρώπους τὸν μεταφυσικὸ φόβο, τὸν «φόβο κυρίου», ἀπ' τὸν ὁποῖο ἔκτοτε τὸν «λυτρῶνουν» μὲ τίς γνωστὰς μεθόδους κι ἀσφαλῶς μὲ τὸ ἀζημίωτο...

Ὁ βαβυλωνιστής, ὄντας ἀνθρωπος τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ σκότους, βρίσκεται σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνες, ποὺ ἀποτελοῦν λάτρες τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀλήθειας. Ἀρνούμενος ὁ Ἕλληνας νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν ὑπόκειται στὸ λόγο καὶ τὸ διάλογο, τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἀπόδειξη, ἀπορρίπτει τὸν βαβυλωνισμό ὡς προϊόν τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀπάτης.

Ἡ ἐπανεμφάνιση τὸν τελευταῖο καιρὸ τῶν βαβυλωνιστῶν στὴ χώρα τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς σημαίνει κάμψη τῆς ψυχοπνευματικῆς ἱκανότητος τοῦ ἔθνους, ἡθικοπνευματικὴ ἐξαθλίωση καὶ δυστυχία· σημάδι ὅτι μπαίνουμε σ' ἕνα νέο Μεσαίωνα, ὅπου θὰ βασιλεύουν τὸ παράλογο κι οἱ δεισιδαιμονίες, οἱ ἀνεξέλεγκτες ἐπιθυμίες καὶ τὰ βάρβαρα πάθη, οἱ ψευδαισθήσεις κι οἱ προλήψεις.

Ἡ Ἐξουσία, πού, καθὼς ἀναφέραμε, βολεύεται ἀπ' τοὺς βαβυλωνιστὰς, προγραμματισμένα διδάσκει τὸν χαλδαϊσμό καὶ τὴν ἀγυρτεία ἀπ' ὅλα τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης: Ἀπόδειξη αὐτοῦ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι σήμερον δὲν ὑπάρχει ἔντυπο, ποὺ νὰ μὴν περιέχει μόνιμη στήλη ἀστρολογίας, ἐνῶ δεκάδες ἔντυπα ποὺ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τὸ «παράλογο», τὸ «ἀνεξήγητο», τὸ «μεταψυχικό», τὸ «μεταφυσικό» κ.λπ. εὐδοκιοῦν καὶ «φωτίζουν» τὸν εὐφυῆ λαό...

Σαράντος Πὰν

Τὴν 1η Δεκεμβρίου κυκλοφορεῖ ἡ Ζ' **ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ**

Πληροφοροῦμε τοὺς συμμετέχοντες στὴν κρίση τῆς Ζ' (1991) «ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» τοῦ «Δαυλοῦ», ὅτι ἡ διαδικασία τῆς ἀνθολογήσεως ἔληξε καὶ ἤδη ὁ τόμος τυπώνεται καὶ θὰ κυκλοφορήσῃ τὴν 1η Δεκεμβρίου.

Ἀνθολογήθηκαν, ὅπως κάθε χρόνο, 100 ζῶντες ποιητὲς μὲ 172 ἀνέκδοτα ποιήματά τους ἐπὶ συνόλου 1860 συμμετασχόντων ποιητῶν καὶ στιχοπλόκων μὲ 3.730 περίπου ποιήματα καὶ στιχουργήματα.

Ὁ «Δαυλὸς» θὰ πληροφορήσῃ ἐντὸς τῶν ἀμέσως προσεχῶν ἡμερῶν μὲ προσωπικὴ ἐπιστολὴ τοῦ ἐκδότη του ὅλους τοὺς συμμετασχόντες γιὰ τὸ ἂν ἀνθολογήθηκαν ἢ ὄχι.

Στὴν ἐφετερινὴ Ἀνθολογία, στὴν ὁποία παρελαύνουν, ὅπως πάντοτε, κορυφαῖα ὀνόματα τῆς σημερινῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, ἐντυπωσιακὴ παρουσία πραγματοποιεῖ ἓνας ἀστραφτερὸς ἀστερισμὸς 15 περίπου νέων ταλαντούχων ποιητῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ δὲν ἔχουν δημοσιεύσει ποτὲ τίποτε.

Ἡ ἐβδόμη
«ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ»

μπορεῖ νὰ εἶναι

τὸ εὐγενέστερο δῶρο γιὰ τὶς Γιορτὲς
στοὺς ἐκλεκτοὺς σας φίλους.

Ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου θὰ διατίθεται:

- Στὰ γραφεῖα τοῦ «Δαυλοῦ».
 - Στὰ σοβαρὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης.
- Θὰ ἀποστέλλεται καὶ ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλ. 3223957 ἢ 9841655.

2.500 χρόνια δημοκρατίας...

Με πόση χαρά γιορτάσαμε πρόσφατα στην Πνύκα τὰ 2.500 χρόνια τῆς Δημοκρατίας! Τί κοινοβουλευτικοὶ ἀστέρες ἐξεθείασαν τὶς ἀρετὲς τῆς καὶ κυρίως τὸν γνήσιο λαϊκὸ τῆς χαρακτηῖρα, ποὺ δίνει στὸν πολίτη τὸ δικαίωμα καὶ τὴν εὐχέρεια νὰ γίνεται ἐνεργὸ ἄτομο περὶ τὰ κοινά, νὰ διαφεντεύῃ ὁ ἴδιος τὸν τόπο του, τὴν μοῖρα του καὶ τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν του καὶ τὸ κυριώτερο νὰ μετέχη ὁ ἴδιος προσωπικὰ στὴν λήψη τῶν πιὸ λεπτῶν ἀποφάσεων ποὺ καθορίζουν τὴν πορεία αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ στὴν ἀρχαία Ἀθήνα. Μὲ ἀπόλυτη διαφάνεια, σὰν κι αὐτὴ ποὺ ἔχουν οἱ πολιτικοὶ μας μέσα στὰ πολυτελῆ αὐτοκίνητά τους.

Ἡ Δημοκρατία λοιπὸν εἶναι σήμερα τὸ πολίτευμα τῆς εἰλικρίνειας. Ἐχομε βαρεθῇ πιά ν' ἀκοῦμε τὴν ἀλήθεια. Ὅχι ἄλλῃ ἀλήθεια! Φτάνει... Ξέρουμε, ἄλλως τε, τὴν ἀγάπη τῶν κοινοβουλευτικῶν μας γιὰ τὸν Λαό· εἰδικὰ δὲ κάθε τέσσερα χρόνια, ποὺ τὸν καλοῦν ἀπερίσπαστο ἀπὸ τὶς βιοτικὲς μέριμνες (ποὺ θὰ ὀδηγοῦσαν στὸ ρουσφέτι) καὶ χωρὶς κομματικὲς παρωπίδες νὰ ἐκλέξῃ τοὺς ὑψηλότες του, ποὺ τελειῶς ἀφιλοκερδῶς θυσιάζονται γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ.

Ἡ σύγχρονη Δημοκρατία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶναι τὸ πολίτευμα τῆς ἰσονομίας. Ἀ! Ὅλα κι ὅλα. Ἐπ' αὐτοῦ δὲν σηκώνω κουβέντα. Φτωχοὶ καὶ πλούσιοι, ἰσχυροὶ καὶ ἀδύναμοι κοινωνικὰ εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ γιὰ τὴν τυφλὴν θέμιδα. Ἀπόδειξη αὐτοῦ εἶναι τὰ γεμᾶτα μπουντρούμια τῶν φυλακῶν ἀπὸ μεγαλοσχημονες. Οὔτε στὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση νὰ ζούσαμε. Ἐλεος, κύριοι εἰσαγγελεῖς, στὴν πολιτικὴ ἐλίτ μας! Ἀς πληρώσῃ καὶ κανένας φουκαρᾶς...

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰσότητα τῶν εὐκαιριῶν καὶ τῶν δυνατοτήτων δὲν εἶναι γνώριμά της; Καὶ φυσικὰ εἶναι: Ἀρκεῖ νὰ ἔχουν ὅλοι ἰσοῦνῆς μέσο γιὰ διορισμό, δάνειο, ἀργομισθία καὶ βόλεμα. Δὲν μποροῦν νὰ ἀπασχολοῦν ὁλόκληρους προέδρους γιὰ τέτοια ἀσήμαντα πράγματα! Ὅσο γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους ποὺ τὸ παίζουν «κυριλέδες», ἔ! αὐτοὶ ἄς πρόσεχαν...

Ὅμως ἐκεῖ ποὺ πραγματικὰ ἡ Δημοκρατία εὐρίσκεται στὸ ἀπόγειό της καὶ θριαμβεῖ ἡ γνώμη τοῦ Λαοῦ εἶναι στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ. Καθένας μπορεῖ νὰ πῇ τὴν ἄποψή του (στὸ καφενεῖο) καὶ νὰ χαράξῃ ἔτσι ἡ γνώμη τῶν πολλῶν τὴν πορεία τῆς διπλωματίας μας. Οὔτε ξένες ἐπεμβάσεις οὔτε οἰκονομικοὶ ἐκβιασμοὶ οὔτε μυστικὴ διπλωματία. Τίποτε. Ὁ κυρίαρχος Λαὸς ἀποφασίζει συμμάχους, πολέμους, ἀναγνωρίσεις κρατῶν, οἰκονομικὲς συνεργασίες. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ παρέμβῃ· κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ βιάσῃ τὴν θέλησή του, ἀφοῦ τὰ συχνὰ δημοψηφίσματα, στὰ ὁποῖα καλεῖται, εἶναι ὁ ἀψευδὴς μάρτυρας τῶν τάσεών του.

«Ὁ ἀγῶνας τῶρα δικαιώνεται!» θὰ ἐσκέπτοντο ὁ Κλέων κι ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ θὰ γελοῦσαν ἀπόλυτα ἱκανοποιημένοι μέσα στὸν τάφο τους, καθὼς θὰ παρακολοῦσαν τὶς γιορτὲς γιὰ τὰ 2.500 χρόνια Δημοκρατίας, ποὺ ὠργάνωσαν ἐφέτος οἱ σύγχρονοι ζηλωτὲς τους. Καὶ θὰ τὶς θεωροῦσαν σὰν τὸν ὀφειλόμενο φόρο... τιμῆς πρὸς αὐτοὺς ποὺ ἀνοιξαν τὸ δρόμο στὸν «θρίαμβο» τῆς Δημοκρατίας.

Γιῶργος Πετρόπουλος

Ἔξω οἱ βραχονησίδες

Πῆγα, ἓνα φθινοπωριάτικο βραδυνὸ μὲ τὸν πρῶην συμμαθητὴ μου Πέτρο στὸ παλιὸ σχολεῖο μας, γιὰ μιὰ θεατρικὴ παράσταση ποὺ εἶχε ἐκεῖ. Ἐπειδὴ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ εὐκρατο ποὺ ἦταν στὴν Ἀρχαιότητα ἔχει γίνει ἡμιτροπικὸ (πολὺ ζεστὸ τὸ καλοκαίρι — πολὺ κρύο τὸ χειμῶνα), ἡ ἀνοιξὴ καὶ τὸ φθινόπωρο ἔχουν καταργηθεῖ, καὶ ἔτσι ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἦταν ἀκόμα καλοκαιρινό. Θαυμάσαμε τὴν πλησιφαῆ σελήνη νὰ ἐπιχρίει ὁλόσημους τοὺς πέτρινους τοίχους τοῦ παλιοῦ μας σχολείου, πνιγμένους στὴν ἐρωτικὴ ἀγκαλιὰ τῶν δέντρων καὶ τῶν θάμνων ποὺ θυμόμαστε λεπτομερῶς ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας χρόνια, κι ἐναβρυνόμαστε γιὰ τὴν ἐντελὴ παιδεία ποὺ μᾶς εἶχε δώσει τότε τὸ σχολεῖο αὐτό, πληρέστερη ἴσως κι ἀπὸ σημερινὸ ἐλληνικὸ πανεπιστήμιο...

«Παλιὲς ἀναμνήσεις...!» ἀνεφώνησα μαγεμένος ἐγώ.

Καὶ ὁ Πέτρος ὅμως, ἂν καὶ τεχνοκράτης-οἰκονομολόγος, ἔμοιαζε σὰν ὑπνωτισμένος.

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε πολὺ κόσμο στὸ θέατρο, ἡ παράσταση ἄργησε μισὴ ὥρα ν' ἀρχίσει (τὰ συνηθισμένα ρωμέϊκά μας). Ἔτσι μείναμε ἀκόμα λίγη ὥρα ἔξω μὲ τὸν Πέτρο στοὺς ἀχνεροὺς καὶ φεγγεροὺς κήπους τοῦ σχολείου μας, ἢ ἀναπολώντας τὸ παρελθὸν ποὺ ἔχει χαθεῖ ἢ συζητώντας γύρω ἀπὸ τὴ σύγχρην ἐπικαιρότητα. Ἦταν τότε, ποὺ ἡ κυβέρνησις εἶχε ἀνακοινώσει ἐπίσημα τὴν πρόθεσὴ της νὰ πουλήσει πολλὰς βραχονησίδες σὲ ξένους καὶ ἰδιῶτες, μὲ πρόσχημα νὰ ἀμβλύνει τὴν δυσπραγία τοῦ Δημοσίου Ταμείου, προκαλώντας μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μιὰ σύσσωμη ἐπανάσταση τοῦ τύπου.

«Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη σου γιὰ τὶς βραχονησίδες;» ρώτησα μὲ περιέργεια τὸν Πέτρο, ποὺ ἦταν πάντα πιὸ ἐνημερωμένος ἀπὸ μένα.

«Πρόκειται γιὰ κολοσσιαία γκάφα ὁλκῆς», μοῦ ἀπάντησε μὲ τὸ γνωστό ἐμφαντικὸ στύλ του. «Ἔτσι ποὺ πᾶμε, κάνουμε μιὰ γκάφα τῇ βδομάδα».

«Γιατί;...» ξαναρώτησα ἐγώ.

«Ἄν ἤθελαν νὰ ἀποκομίσουν λεφτά, ἔπρεπε νὰ πουλήσουν μερικὲς μόνο βραχονησίδες σὲ ἐπώνυμους κροῖσους χωρὶς τυμπανοκρουσίες καὶ μαζικὰ μέτρα. Αὐτὸ θὰ ἀνέβαζε καὶ τὸ πρεστίτζ τῶν βραχονησίδων, ὅπως εἶχε γίνει στὸ παρελθὸν μὲ τὴν Σπειτσοπούλα καὶ τὸν Σκορπιό. Ἦδη καὶ ὁ Ἀνιέλι εἶχε ἐκδηλώσει ἐπιθυμία νὰ ἀγοράσει μία. Ἔτσι ὅμως ποὺ τὸ μεθόδευσαν προκάλεσαν τὴν ἀγανάκτηση τοῦ κόσμου. Τὶς προάλλες μιὰ ἡμερήσια ἐφημερίδα εἶχε μιὰ γελοιογραφία ποὺ ἔδειχνε ἓναν ἀνατολίτη τύπο μὲ τουρμπάνι νὰ ρωτᾷ: “Πόσο πᾶνε οἱ δωδεκανησίδες ὥρῃ;”».

«Μήπως πρόκειται ὅμως ἐκ τοῦ πονηροῦ καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὰ λεφτά; Οἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν, ὅτι ἀμέσως διάφορα ἐβραϊκῆς καταγωγῆς ἄτομα ἔδειξαν μεγάλο ἐνδιαφέρον νὰ ἀγοράσουν βραχονησίδες».

«Μπορεῖ κι αὐτό. Καὶ νὰ δοῦμε κάποτε τὶς βραχονησίδες ἐξοπλισμένες σὰν ἀστακούς. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν εἶμαι σατανιστής, θέλω νὰ πιστεύω μόνο ὅτι κάποιοι πεφωτισμένοι ἐγκέφαλος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν εἶχε τὴ φαεινὴ ιδέα, νὰ πουλήσει τὶς βραχονησίδες μὲ τὴ σέσουλα».

«Εὐφροβλακεῖες κι ἐξυπνοκουταμάρες! Εἶναι τρελλός;».

«“Οὐδείς βλάξ ἐτρελλάθη”, ὅπως λέει καὶ τὸ ρητό. Πάντως, εἶναι καλύτερα νὰ ἐκποιήσουν τὶς βραχονησίδες παρὰ ἢ ἄλλη λύση ποὺ σκέφθηκαν».

«Ποιά;»

«Νὰ οἰκοπεδοποιήσουν καὶ νὰ ἀνοικοδομήσουν μὲ πολυκατοικίες τὸ Τατόι καὶ τὸ Ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ. Εἶναι γνωστό, ὅτι ἡ Ἀθήνα πάσχει ἀπὸ πνεύμονες πρασίνου. Ποῦ θὰ πηγαίνουν τὰ πέντε ἑκατομμύρια τῶν Ἀθηναίων στὸ τέλος τοῦ αἵωνα, ποῦ πλησιάζει;»

«Ἴσως θάπρεπε, ἀντὶ νὰ κάνουν αὐτά, νὰ κυνηγήσουν πραγματικὰ τὴν φοροδιαφυγὴ», συμπέρανα ἐγώ. «Ἀπὸ μικρὸς βαρέθηκα νὰ ἀκούω, ὅτι θὰ παταχθεῖ ἡ “φοροδιαφυγὴ”, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ σημερινὰ οἰκονομικὰ δεδομένα ἂν παταχθεῖ ὀλοσχερῶς ἡ “φοροδιαφυγὴ”, θὰ κλείσουν οἱ μισὲς ἐπιχειρήσεις».

«Τί πρέπει νὰ γίνεи λοιπόν;»

«Τὸ κράτος πρέπει νὰ σφίξει τὸ ζωνάρι καὶ νὰ κάνει αἵματηρὲς οἰκονομίες, ὅπως ζητάει κι ἀπὸ μᾶς. Στὴν πρόσφατη Ἑκθεση τῆς Θεσσαλονίκης εἶπε κάτι ὁ τέως πρωθυπουργὸς τῆς σοσιαλιστικῆς κυβέρνησης».

«Τί εἶπε τέλος πάντων;»

«Εἶπε ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση στὴν Ἑλλάδα τὸ '81 ἦταν καλύτερη ἀπὸ τὸ '91, γιατί τότε τὸ κράτος μπορούσε νὰ δανειστεῖ, ἐνῶ τώρα ὄχι. Σκέφτομαι ὅμως ἐγώ: τὸ '81 μπορούσαμε νὰ δανειστοῦμε ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, γιατί ἡ διαχείριση τῆς προηγούμενης συντηρητικῆς κυβερνήσεως ἦταν καλύτερη, ἐνῶ τὸ '91 δὲν μπορούμε, γιατί ἡ προηγούμενη πολιτικὴ τῆς μετέπειτα σοσιαλιστικῆς κυβερνήσεως ἦταν χειρότερη».

«Γιὰ νὰ σοῦ πῶ καὶ κάτι ποὺ παρατηρῶ», εἶπα ἐγώ. «Πολλοὶ πολιτευτὲς τῆς συντηρητικῆς παράταξης ποὺ μοῦ κάνουν τὸν φίλο πρὶν πάρουν σήμερα θέσεις-κλειδιά στὸν κρατικὸ μηχανισμό, γίναν τώρα ἀκριβοθώρητοι σὰν τὸν ὑδραυλικό μου. Δὲν εἶναι σπίτι τους οὔτε τὸ βράδυ, ὅταν τοὺς πάρεις στὸ τηλέφωνο. Κατ' ἀρχὴν χάρηκα, ποὺ τοὺς ἔχει πιάσει ὄργιο ἐργασίας γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ τόπου, ἀλλὰ μετὰ στεναχωρήθηκα, ὅταν εἶδα τὴν χώρα νὰ προχωράει σημειωτὸν καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὴ νύχτα νὰ παθαίνουν δηλητηρίαση σὲ παραθαλάσσια κέντρα συντροφιά μὲ τὶς γκόμενες τοῦ αἵωνα».

Ἡ ὥρα ὅμως εἶχε περάσει καὶ ἡ παράσταση ἦταν αὐτὴ ποὺ ἄρχιζε. Μπήκαμε στὸ φωταγωγημένο θέατρο τοῦ σχολείου μας μαζί μ' ἕναν γνωστὸ πολιτικὸ τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος.

«Νὰ καὶ ὁ κ. Τάδε», μοῦ εἶπε ὁ Πέτρος. «Μπορεῖς νὰ τοῦ πάρεις αὐτονοῦ συνέντευξη γιὰ τὶς βραχονησίδες ἀντὶ ἀπὸ μένα. Δήλωσε δημόσια ὅτι εἶναι ἐναντίον τῆς πώλησης τῶν βραχονησίδων».

«Εἶναι ὑπουργός;» ρώτησα μὲ ἄγνοια ἐγώ.

«Ὁχι, βουλευτής. Καὶ δὲν τὸν βλέπω νὰ γίνεται ποτὲ ὑπουργὸς ὕστερα ἀπὸ τὶς δηλώσεις του», μοῦ εἶπε σαρκάζοντας ὁ Πέτρος.

Ὁθων Μ. Δέφνερ

Δημοκρατία και δημοκραπλία

"Όταν ή αναίδεια σμίγει με τὸ ψέμα, τὸ θράσος ἀγκαλιάζει τὴ δειλία καὶ ἡ ντροπὴ γαντζώνεται ἀπὸ τὴν ἀνέχεια, τότε κάποια ἐσωστρεφὴ πλάσματα στὴν Ἑλλάδα γιορτάζουν τὰ 2.500 χρόνια δημοκρατίας.

Τολμῆστε νὰ τὸ φωνάξετε, τολμῆστε νὰ ἀντισταθῆτε. Ὑψῶστε τὴν φωνή σας διαμαρτυρία σὲ αὐτοὺς ποὺ αἰῶνες τώρα καπηλεύονται τὴν δική μας ἐλευθερία. Στοὺς ἐξουσιαστὲς ἀνθρωπίνων συνειδήσεων. Στοὺς ἀντιρρησίες ἐλευθερίας, ἀλοίμονο ὄχι γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἀλλὰ γιὰ τὸν δῆμο.

Δημοκραπλία καὶ ὄχι δημοκρατία. Τότε ναί, μποροῦν νὰ τὴ γιορτάσουν. Καὶ ἂς γλεντήσουν πάνω ἀπὸ τὸν τάφο τῆς ἀληθινῆς δημοκρατίας. "Ἀς ξεστομίζουν μεγαλόστομα λόγια γι' αὐτά, ποὺ ποτὲ στὴ ζωὴ τους δὲν τήρησαν. "Ἀς ὑμνοῦν πρόσωπα καὶ καταστάσεις, ποὺ ποτὲ δὲν γνώρισαν" τὸ κάνουν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς γνωρίζοντας ὅτι μετὰ ἀπὸ 2500 χιλιάδες χρόνια δὲν μποροῦν νὰ τοὺς ἀνταποδώσουν τοὺς χαρακτηρίσμούς. Καὶ θὰ ἦταν ἀλήθεια πολὺ σκληροὶ αὐτοὶ οἱ χαρακτηριζομένοι...

Καὶ κάπου στὴν ἄκρῃ τῆς Πνύκας ἐμεῖς, ποὺ κυτᾶμε μὲ μάτια κλειστά γι' αὐτοὺς ἀλλὰ ἀνοικτὰ σὲ ἄλλες διαστάσεις γιὰ μᾶς, περασμένες" βαθεῖα σὲ ἀνεξερευνήτες πτυχὲς τοῦ ἐγκεφάλου μας, φανταστήκαμε καὶ εἶδαμε νὰ κάθεται περίλυπη ἐκεῖ καὶ ἡ δημοκρατία. Δὲν τὴν φώτιζαν οἱ προβολεῖς καὶ εἶχε τὰ μάτια χαμηλωμένα, δὲν ἄντεχε τὸ θέαμα τοῦ οἰκτροῦ διασυρμοῦ. Ἀναρωτιόταν, πότε θὰ τελειώσει ἡ μεγάλῃ φάρσα, ἡ αἰσχρὴ καὶ κακόγουστη ἀντιγραφὴ. Εὐτυχῶς ποὺ συμβαίνει κάθε 2500 χιλιάδες χρόνια...

Οἱ εἰκόνες ἄρχισαν νὰ διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλη: Κάποτε ἐδῶ μιλοῦσαν ἐλεύθεροὶ ἄνδρες σὲ ἐλεύθερους πολίτες, σήμερα μιλᾶνε ὑπερφίαλα ὄντα σὲ ἀγέλες ἀνευθύνων πλασμάτων. Ψυχολογία τοῦ ὄχλου ἀπέναντι σὲ συγχεϊδτοποιημένους πολίτες. Ὁ νόμος τῆς ἀγέλης ἀναγνωρίζει μόνο ἓνα ἄρχηγό. Οἱ ὑπόλοιποι καταδικασμένοι νὰ ἔρπουν. Καὶ κάπου μέσα στὴν ἀγέλη ξεχωρίζεις καὶ τὰ τσοπανόσκυλα. Θάνατι καμμιὰ τριακοσιάρια, νομίζω. Προορισμένα γιὰ νὰ φυλᾶνε τὸ σύστημα, γιὰ νὰ λειτουργήσῃ σωστὰ ἡ στάνη. Στάνη κατάντησε νὰ εἶναι ἡ δημοκρατία. Στάνη, ὅπου ἀρμέγουν ἀνθρώπινες συνειδήσεις καὶ δολοφονοῦν τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια.

Ὁ ναός της ὅμως κτίστηκε στὸ ψηλότερο σημεῖο τῆς πόλεως. Προνόησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ κτίσουν μνημεῖο πολιτισμοῦ ἀπρόσιτο στοὺς διάφορους οἰκοπεδοφάγους τῆς γῆς καὶ τοῦ πνεύματος. Γιατὶ ἡ πνευματικὴ μας ζωὴ σήμερα ἔχει καταντήσῃ ἓνα οἰκόπεδο. Ἀλλάζει ἰδιοκτητές, ποὺ κτίζουν ὁ καθένας ἐπάνω τῆς ὄνειρα ποὺ γκρεμίζονται τὸ ἄλλο πρωί, γιὰ νᾶρθῃ ὁ ἐπόμενος νὰ κτίσῃ λαθραῖα τὴν ἄλλῃ μέρα δίνοντας συνέχεια σὲ μιὰ ἀέναη ἐναλλαγὴ σάπιων, κατεστραμμένων ὑλικῶν-ιδεῶν.

Ψάχνουμε μιὰ σταθερά, μιὰ ἰδέα, ποὺ θὰ μπορέσει νὰ κάνει τὸ ὄνειρο πραγματικότητα, νὰ βάλῃ γερά θεμέλια στὴν σαθρὴ ἕως τώρα πνευματικὴ μας ὑπόσταση. Ἀρχαία ἀθηναϊκὴ δημοκρατία καὶ ἡ σημερινὴ τερατογένεσις. Μήπως ὁ Καιάδας θὰ λειτουργοῦσε ὡς καθαρτήριο στὸ σημερινὸ ἀδιέξοδο;

"Εσβῆσαν τὰ 2.500 χιλιάδες κεράκια τῆς τούρτας καὶ πῆγαν μὲ ἥσυχες τίς συνειδήσεις τους νὰ κοιμηθοῦν, βυθίζοντάς μας καὶ πάλι στὸ αἰῶνιο σκοτάδι. Πρέπει κι ἐμεῖς νὰ κάνουμε τὸ ἴδιο;

Νέμεσις

Τὸ ἀστροσκάφος ταξίδευε στὸ Γαλαξιακὸ χῶρο μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός. Βρισκόταν σχεδὸν τέσσερα παρσέκ μακριὰ ἀπὸ τὸ πλανητικὸ τοῦ σύστημα καὶ πλησίαζε σὲ ἀστέρα μικροῦ, σχετικὰ, μεγέθους στὴν ἄκρη τοῦ Γαλαξία.

Οἱ φασματοσκοπικὲς ιδιότητες τοῦ ἀστέρα ἔδιναν ἐλπίδα υπάρξεως κατάλληλου πλανήτη γιὰ ἐγκατάσταση.

Τὸ μήνυμα εἶχε ληφθεῖ λίγο μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ σκάφους. Τὸ μετέδωσε ὁ κοσμοπομπὸς τοῦ μεγάλου πλανήτη, καὶ οἱ ὁδηγίες ἦσαν σαφεῖς. Μετὰ τὴ λήψη του κάθε προσπάθεια ἐπιστροφῆς ἢ καὶ ἐπαφῆς ἀκόμα μὲ τὸ πλανητικὸ σύστημα ἦταν ἄσκοπη. Ἡ ἀποστολὴ ἔπρεπε νὰ φροντίσει νὰ βρεῖ κατάλληλες συνθήκες, ὅπου μποροῦσε, καὶ νὰ ἐγκατασταθεῖ σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα καὶ τὶς ὁδηγίες.

Ὁ κοσμοπομπὸς καὶ οἱ ἀναμεταδότες του, στοὺς διάφορους πλανῆτες, ἐξακολουθοῦσαν νὰ μεταδίδουν τὸ μήνυμα σὲ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα. Ἐπαναλάμβαναν σὲ κάθε μεταδόση τρεῖς φορές τὴ λέξη «τέλος».

Ἡ διαδικασία αὐτοσυντονισμοῦ τοῦ κοσμοπομποῦ στὴ συχνότητα κινδύνου ἀπαιτοῦσε σειρὰ ἐπαλλήλων διεργασιῶν διαφόρων κυκλωμάτων καὶ δὲν ἄφηνε καμμιὰ ἐλπίδα γιὰ λανθασμένη ἐκπομπή.

Ἡ λήψη τοῦ μηνύματος σήμαινε, πῶς καὶ ὁ τελευταῖος λογικὸς καὶ ἱκανὸς κάτοικος τοῦ πλανητικοῦ τοῦ συστήματος ἔπαυε νὰ ὑπάρχει.

Ἡ αὐτοσυντήρηση τῶν ἐπιβαινόντων στὸ σκάφος, ὁ κίνδυνος ποὺ συνεχῶς διέτρεχαν, ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντός τους καὶ ἡ ἐκπαίδευσή τους δὲν ἄφησαν νὰ δημιουργηθεῖ σοβαρὴ συναισθηματικὴ φόρτιση μὲ τὴ λήψη τοῦ μηνύματος. Ἀλλωστε καὶ αὐτὴ ἡ φύση τοῦ δεμένη πάντοτε μὲ κάποιο δόγμα εἴτε ἐπέβαλλε τὴν ἐκτέλεση ἐντολῶν χωρὶς ἀντιδράσεις εἴτε ἔδινε στὰ πάντα μιὰ ὑπερφυσικὴ ἐξήγηση, δεχόμενη τόσο τὰ καλὰ ὅσο καὶ τὰ κακὰ συμβάντα μοιρολατρικά.

Εἶχαν ἀποτύχει ὅλες οἱ προσπάθειες ἀποκαταστάσεως τῶν καταστροφικῶν ἀπο-

Α. ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

Ἡ εἰσβολή

τελεσμάτων ποὺ δημιούργησε ὁ Μεγάλος Πόλεμος τῶν δογμάτων στὴ γενετική. Ἡ στείρωση, οἱ τερατογενέσεις καὶ οἱ γεννήσεις κρετίνων, διανοητικῶς ἀναπήρων ὄντων, ἀποτελοῦσαν συνήθη φαινόμενα. Τὰ ἐλάχιστα, φυσιολογικὰ γεννημένα παιδιά παρουσίαζαν διανοητικὲς ἀναπηρίες μετὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἡλικίας τους. Αἰτία τῆς ἀνωμαλίας ἦταν ἡ ἐπίδραση καταλοίπων ἀκτινοβολιῶν στοὺς ἐγκεφάλους τῶν βρεφῶν κατὰ τὴν ἀνάπτυξη.

Ἡ ζωὴ ἔσβηνε στοὺς πλανῆτες. Τότε ἀποφασίστηκε ἡ ἀποστολὴ καὶ διετέθησαν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα μέσα.

Τὸ ἀστροσκάφος ἦταν ὅ,τι τὸ τελειότερο μποροῦσε νὰ προσφέρει ἡ ἐξελιγμένη τεχνολογία. Ἐφοδιασμένο μὲ κάθε ὄργανο καὶ συσκευὴ ποὺ θὰ βοηθοῦσε στὴν πληροφόρηση, στὴν ἐρευνα, στὴν ἐπιβίωση καὶ στὴν ἐγκατάσταση σὲ κατάλληλο πλανήτη.

Στοὺς ὑπολογιστές, σὲ μικροκασέττες καὶ σὲ μικροφίλμ ἔχουν καταγραφεῖ ὅλες οἱ γνώσεις, ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ πλανητικοῦ συστήματος καὶ κάθε πληροφορία ποὺ ἀφορᾷ τὸν ἐξωπλανητικὸ χῶρο.

Ἡ ἀποστολὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὁμάδα σαράντα μελῶν, εἴκοσι ἀπὸ κάθε φύλο. Ὅλα τὰ μέλη ἔχουν ἐκπαιδευτεῖ γιὰ τὸ σκοπὸ τῆς. Ἐχουν γεννηθεῖ καὶ μεγαλώσει, μέχρις ἐνηλικιώσεως, σὲ σταθμὸ ἐγκαταστημένο ἔξω ἀπὸ τὸ πλανητικὸ σύστημα, γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν διανοητικὲς ἀνωμαλίες. Καλύπτουν ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ εἶναι σὲ ἄριστη κατάσταση ὑγείας καὶ σωματικῆς διαπλάσεως. Ἰδιαίτερη προσοχὴ ἔχει δοθεῖ στὴν εξέταση τῶν γενετικῶν τοῦς ἱκανότητων, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἡ ἀναπαραγωγὴ καὶ ἡ συνέχεια τῆς ζωῆς στὸν πλανήτη, ποὺ οἱ συνθήκες του θὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἐγκατάσταση. Ἀποτελοῦν τὴν Ὁμάδα Σωτηρίας Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων, στῆς ὁποίας τὴ δημιουργία, τὴ δομὴ καὶ τὴν ἐκπαίδευση ἔχουν συνεργαστεῖ ὅλα τὰ δόγματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος.

Πλησίασαν αρκετά στην περιοχή του άστέρ. "Αρχισαν να διακρίνουν τους εξωτερικούς πλανήτες του συστήματος. Πέρασαν κοντά από μικρό άπομακρυσμένο πλανήτη. "Όλες οι ένδειξεις είναι θετικές. Καταπληκτική ή ομοιότητα με το δικό τους πλανητικό σύστημα, που είχαν αφήσει πριν δεκατέσσερα περίπου έτη φωτός. "Η μεγάλη ταχύτητα με την οποία ταξίδευαν, ή εξ αυτής αλλοίωση της έννοιας του χρόνου και ή έναλλαξ διακυβέρνηση του σκάφους από όλιγομελή βάρδια, με αντίστοιχη παραμονή των υπολοίπων μελών σε ψύξη, έχουν επιτρέψει τη διατήρησή τους, χωρίς μεγάλη μεταβολή στην ηλικία τους.

Καθώς ταξιδεύουν τώρα μέσα στο πλανητικό σύστημα και μειώνουν προοδευτικά την ταχύτητα, αρχίζει να μετρά πάλι ο χρόνος.

Παρατηρούν με περισσότερες λεπτομέρειες τους πλανήτες του συστήματος. "Ο τρίτος σε απόσταση απ' τον άστέρα παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Μειώνουν περισσότερο την ταχύτητα και κατευθύνονται προς αυτόν. Πλησιάζοντάς τον διαπιστώνουν, με τη βοήθεια των οργάνων του σκάφους, την ύπαρξη βιομάζας και ύδατος. Στο έδαφος και στο υπέδαφος υπάρχουν άφθονες πρώτες ύλες.

"Ήταν πιά καιρός. "Η περιπλάνησή τους στο διάστημα και οι συνθήκες που μέχρι τότε είχαν συναντήσει τους είχαν απελπίσει. Είχαν αρχίσει να πιστεύουν πως το ταξίδι τους δεν θα τελείωνε ποτέ και πως το άστροσκάφος θα καταντούσε το ομαδικό τους φέρετρο, ταξιδεύοντας χαμένο στο χωροχρόνο.

Για λόγους ασφαλείας αποφεύγουν την απ' ευθείας προσεδάφιση στον πλανήτη. Οι συνθήκες σ' αυτόν δεν αποκλείουν την ύπαρξη ανεπτυγμένων όντων και επιβάλλουν πριν από κάθε επαφή τη συλλογή πληροφοριών. Πρέπει να γνωρίζουν, τί θα αντιμετωπίσουν προσεδαφιζόμενοι.

"Η ύπαρξη δορυφόρου, που δεν διαθέτει ίχνος βιομάζας, επιτρέπει την προσωρινή προσεδάφιση σ' αυτόν και την αποστολή

στον πλανήτη της μικρής βοηθητικής άστρολέμβου. Είναι ο πιο ασφαλής τρόπος έπισκέψεώς του, χωρίς να κινδυνεύειλόκληρη ή αποστολή.

"Η κίνηση του δορυφόρου γύρω απ' τον πλανήτη παρουσιάζει την ιδιομορφία να μένει άθεατη από τον δεύτερο ή επιφάνεια του ενός σχεδόνλόκληρου ήμισφαιρίου του πρώτου. "Η προσεδάφιση σ' αυτό το «σκοτεινό» ήμισφαίριο του δορυφόρου αποκλείει την περίπτωση να γίνει αντίληψη ή παρουσία του άστροσκάφους απ' τον πλανήτη, αν ύπάρχουν σ' αυτόν εξελιγμένα σε πολιτισμό και τεχνολογία όντα.

Το άστροσκάφος προσεδαφίζεται στην άφιλόξενη «σκοτεινή» πλευρά του δορυφόρου. Χωρίς καθυστέρηση ξεκινά ή πρώτη έρευνητική αποστολή για τον πλανήτη. "Η άστρολέμβος, σκάφος τετραθέσιο, ειδικά κατασκευασμένο για άναγνωριστικές αποστολές ένδοπλανητικών αποστάσεων, με πλήρωμα αποτελούμενο από δύο ζευγάρια, προσεδαφίζεται στον πλανήτη και στέλνει το πρώτο ένθαρρυντικό μήνυμα. "Ατμόσφαιρα κατάλληλη. Χλωρίδα και πανίδα πλουσιωτάτη. Κλίμα, που ή ποικιλία και οι συνθήκες του είναι όμοιες με του βασικού πλανήτη, του παλαιού μας συστήματος.

"Η μεγάλη όμως έκπληξη είναι ή μορφή και ή φυσική διάπλωση του είδους των κυριάρχων όντων του πλανήτη. Πλήρης ή ομοιότητα με τη μορφή και τη φυσική διάπλωση των έπισκεπτών.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα ή πρώτη παραμονή στον πλανήτη είναι μικρής χρονικής διάρκειας και επιβάλλει άποφυγή κάθε έπαφής με τους κατοίκους του. "Η άστρολέμβος έπιστρέφει στο δορυφόρο με δείγματα έδάφους, άτμοσφαιρικού άέρα και νερού.

"Η διαπίστωση πως δεν ύπάρχει στον πλανήτη κατάλληλη τεχνολογία επιτρέπει τη μεθόρηση του άστροσκάφους από το σκοτεινό στο φωτεινό ήμισφαίριο του δορυφόρου. "Έτσι εξασφαλίζεται τόσο ή συνεχής παρατήρηση της έπιφανείας του πλανήτη όσο και ή παρακολούθηση της ά-

στρολέμβου στις επόμενες αποστολές.

Κατά τη μεθόρμηση τὸ ἀστροσκάφος πλησιάζει τὸν πλανήτη καὶ διαγράφει γύρω ἀπ' αὐτὸν διάφορες τροχιᾶς φωτογραφίζοντας τὴν ἐπιφάνειά του. Οἱ ἐρευνητικὲς ἀποστολὲς θὰ γίνονται τώρα σὲ καθορισμένα σημεῖα, πού θὰ ἐπιτρέπουν τὴ λεπτομερέστερη ἀναγνώριση καὶ τὴν ἐκλογή τῆς πιὸ κατάλληλης θέσεως γιὰ τὴν ἀρχικὴ ἐγκατάσταση.

•

Δεύτερη ἐκπληξὴ περίμενε τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς μὲ τὴν ἐκτύπωση καὶ μεγέθυνση τῶν φωτογραφιῶν: Σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ πλανήτη ὑπάρχουν ἴχνη παλαιοῦ μεγάλου πολιτισμοῦ, πού δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τὴν σημερινή κατάσταση τῶν κατοίκων του.

Σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση τὸ πρόγραμμα ἐπιβάλλει, γιὰ λόγους ἀσφαλείας, νὰ ἐξεταστοῦν, πρὶν ἀπὸ τὴν ὀριστικὴ ἐγκατάσταση, τόσο ἡ στάθμη, ἡ δομὴ καὶ ἡ αἰτία καταστροφῆς τοῦ πολιτισμοῦ, ὅσο καὶ ὁ βαθμὸς νοημοσύνης τῶν ὑπαρχόντων κατοίκων καὶ τὰ κατάλοιπα στὶς μνημὲς τους σημάδια.

Ἡ ἐρευνα πού ζητάει τὸ πρόγραμμα εἶναι χρονοβόρος. Ἡ ἀστρολέμβος πηγαίνει σὲ προκαθορισμένα σημεῖα τοῦ πλανήτη, συλλέγει στοιχεῖα καὶ ἐπιστρέφει. Τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς λαμβάνουν ὅλα μέρος, ἐναλλασσόμενα, στὶς ἐπισκέψεις αὐτές. Ἡ ὁμοιομορφία τους μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ πλανήτη ἐπιτρέπει τὶς ἐπαφές, τὴν ἐκμάθηση τῶν κατὰ τόπους διαλέκτων καὶ τὴ συλλογὴ μύθων.

Ὅλες οἱ πληροφορίες περνοῦν στοὺς ὑπολογιστές. Ἐκεῖνοι τὶς ἀναλύουν καὶ ἄλλοτε δίνουν ἀπαντήσεις, ἄλλοτε ζητοῦν περισσότερα στοιχεῖα καὶ ἄλλοτε παρουσιάζουν ἀδυναμία ἐπεξεργασίας τῶν πληροφοριῶν. Τὸ τελευταῖο συμβαίνει, ὅταν οἱ ὑπολογιστὲς καλοῦνται νὰ ἀπαντήσουν γιὰ τὴ δομὴ τοῦ προϋπάρχοντος στὸν πλανήτη πολιτισμοῦ: κανένα ἀπὸ τὰ δόγματα μὲ τὰ ὅποια ἔχουν προγραμματιστεῖ δὲν εὐνοεῖ τὴν ἀνάλυσή.

Γιὰ τὸν πρὸ τῆς καταστροφῆς πολιτι-

σμοῦ οἱ ἀναλύσεις δὲν ἀφήνουν καμμιὰ ἀμφιβολία. Ὑπῆρξε ἀνώτατος ὁ βαθμὸς του καὶ ἀνάλογη ἡ τεχνολογία του.

Ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθε, πρὶν ἀπὸ ἀρκετὲς χιλιετίες, ἀπὸ ἐνδοπλανητικὴ ἀνωμαλία, πού εἶχε ἀποτελέσμα τὴν καταβύθιση μεγάλων περιοχῶν τοῦ πλανήτη, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ἡ ἔδρα τοῦ πολιτισμοῦ. Τότε περιορίστηκε ἡ ζωὴ σὲ λίγες ὁρεινὲς περιοχές.

Ἡ ἀνάλυσή τῶν μύθων δείχνει, πῶς μέσα σ' αὐτοὺς κρύβονται προωθημένες γνώσεις, πού ἔχουν σκεπαστεῖ μὲ ἀλληγορία καὶ πού ὁ χρόνος (ἢ καὶ σκοπιμότητες) ἔχουν μεταλλάξει.

Ἡ ἀνάλυσή τῶν διαφορῶν ιδιωμάτων πού μιλοῦνται στὸν πλανήτη δείχνει, ὅτι ἔχουν προέλθει ἀπὸ ρίζες παλαιᾶς οἰκουμένης γλώσσας. Ἡ γλώσσα αὕτη, πού ἐξακολουθεῖ νὰ μιλιέται σὲ μικρὴ μόνο περιοχὴ, ἀποτελεῖ κώδικα πού ἐδράζεται σὲ φυσικοὺς ἤχους, συνδέει τὸ λόγο μὲ τὴ φύση καὶ περιέχει συμπαντικὲς γνώσεις. Ἡ ἐπίδραση τῆς γλώσσας αὐτῆς στὸν ἐγκέφαλο προκαλεῖ ἀνάπτυξη τοῦ νεοχιτωνίου, πλουτίζει μὲ μνημὲς τὰ γονίδια καὶ διατηρεῖ ὑψηλὸ τὸ δείκτη νοημοσύνης μὲ ἀποτελέσμα τὴ συνεχῆ τάση γιὰ ἐρευνα καὶ τὴν ἄρνηση ἀποδοχῆς δογματικῶν ἀντιλήψεων.

•

Οἱ ἐρευνὲς καὶ ἡ μελέτη τῶν πληροφοριῶν ἔχουν ἀπαιτήσει μιὰ ὀλόκληρη δεκαετία.

Τὸ ἀστροσκάφος παραμένει στὸ δορυφόρο μὲ μιὰ τετραμελὴ ομάδα, πού ἐπεξεργάζεται τὶς πληροφορίες. Τὰ μέλη τῆς ἀντικαθίστανται κάθε ἑξὶ μῆνες. Τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἀποστολῆς ἔχουν δημιουργήσει οἰκισμό σὲ ἀσφαλὲς σημεῖο τοῦ πλανήτη. Μὲ βάση τὸν οἰκισμό αὐτὸν ἐπισκέπτονται διάφορες περιοχές. Ἡ ὁμοιότητά τους μὲ τοὺς αὐτόχθονες ἐπιτρέπει νὰ μὴ γίνεαι ἀντιληπτό ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἄλλο κόσμο.

Οἱ προσπάθειες ἀναπαραγωγῆς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀποστολῆς ὑπῆρξαν ἄκαρπες. Ἡ μακροχρόνια παραμονὴ σὲ ψύξη, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, ἔχει προ-

καλέσει αδυναμία στὰ γεννητικά χρωμοσώματα, πού κάνει αδύνατη τὴ γονιμοποίηση μεταξὺ ζευγαριῶν πού ἔχουν περάσει ἀπὸ στάδιο ψύξεως.

Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο στὴν τεκνοποίηση μελῶν τῆς ἀποστολῆς μὲ σύντροφο κάτοικο τοῦ πλανήτη. Ἐδῶ τὰ πειράματα ἔδωσαν καλύτερα ἀποτελέσματα.

Μεγαλώνουν ἤδη οἱ πρῶτοι μιγάδες. Στὶς γύρω περιοχὲς ἀπὸ πατέρα μέλος τῆς ἀποστολῆς καὶ στὸν οἰκισμό ἀπὸ πατέρα κάτοικο τοῦ πλανήτη.

Ἡ ἀστρολέμβος προσεδαφίζεται στὸ δορυφόρο δίπλα στὸ ἀστροσκάφος. Τὸ πλήρωμά της, τὰ δυὸ ζευγάρια πού θὰ ἀντικαταστήσουν τὸ πλήρωμα τοῦ ἀστροσκάφους, ἐτοιμάζεται νὰ βγεῖ ἀπ' αὐτήν. Ἕνας

ἀερόλιθος, κομμάτι ἀστεροειδοῦς, ἔχει πλησιάσει τὸ δορυφόρο, ἢ ἀπόσταση μικραίνει, ἢ ταχύτητα συναντήσεως πολλαπλασιάζεται. Ἡ ἔλλειψη ἀτμόσφαιρας ἀφήνει τὸ βράχο νὰ πέσει ἀτόφιος στὸ ἔδαφος. Στὴ θέση τῶν δύο σκαφῶν ἀπλώνεται ἕνας τεράστιος κρατήρας.

Τὰ χρόνια περνοῦν. Οἱ μιγάδες πληθαίνουν. Τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς, πρὶν ἐκλείψουν, φροντίζουν νὰ δημιουργήσουν ἕνα ὀλιγομελὲς «συμβούλιο ἐκλεκτῶν» ἀπὸ μιγάδες, πού ἔχουν εἰδικὰ ἐκπαιδεύσει. Αὐτοὶ θὰ φροντίσουν γιὰ τὴν κυριαρχία τοῦ πλανήτη.

Τὸ συμβούλιο ξεκινᾷ μὲ τὴ διάδοση τοῦ πρώτου δόγματος. Εἶναι ἡ ψευδαίσθηση τοῦ λαοῦ τῶν ἐκλεκτῶν.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΥΣΣΟΥΛΗΣ

Τὸ μακρυνὸ "Οραμα"^{1, 2, 3}

Πιερίδες κι Ὀλύμπιες Μοῦσες,
βγάλτε ἀπ' τὸ μυαλό μου
τὰ φαντασμένα μου ὄνειρα.
Μακρύνετε τοὺς λογισμούς μου
ἀπ' τίς μεγάλες ἐλπίδες.
Μαστιγῶστε τὴν ψυχὴ μου,
γιὰ τὸν ἀπύθμενο ἔρωτα
πρὸς τὴν Αἰώνια Πατρίδα.
Μὰ ἀφήστε τὴν περιέργειά μου,
νὰ τριγυρίζει ἀκούραστη
στὸ ἀδιόρτατο μέλλον,
πού δημιουργεῖται ἀπὸ τὴ θέληση
τοῦ αἰωνίου πνεύματος
κι ἀπ' τῶν ἀνθρώπων
τίς ἐλπίδες, τίς σκέψεις, τίς πράξεις.

Στὸ σκοτάδι τὸ κρίνο,
στῶν ἀνθρώπων τὰ βάσανα,
στῆς τυραννίας τὴ βία,
στῆς φτώχειας τὴν στέρηση
ἐν' ἀπόμακρο φῶς διαφαίνεται.
Πλησιάζει κοντὰ μας.
Ἕνα μήνυμα φέρνει.
Ζωντανεύει τὰ ὄνειρα.
Εἶν' ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ,
πού μὲ φῶς ἐκδηλώνεται.
Προσπαθεῖ νὰ φωτίσει ξανά,
τὰ σκοτάδια τῆς Οἰκουμένης,
μὲ τὸ Φῶς,
τὸ Ὀλύμπιο Φῶς.

1. Μονάχα τότε θὰ σωθεῖ ὁ Πολιτισμός, ἂν ὅλοι οἱ Ἕλληνες κι ὅλοι οἱ Ἀνθρώποι ἐφαρμόζουν τὸ "Οραμα τοῦτο.

2. "Ορα καὶ «Οραμα» κ. Νικ. Πολίτη («Δαυλός», τεῦχος 113).

3. Τιμήθηκε μὲ τιμητικὸ δίπλωμα ποίησης στοὺς Πανελληνίους Ποιητικοὺς Ἀγῶνες Δελφῶν τὴν 26.3.91.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΖΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ Γυναίκα τῆς Ἀνδροκρατίας*

Ὁ Ζήσης Οἰκονόμου ἔχει διαχωρίσει τὴ θέση του πρὸ πολλοῦ ἀπ' «τὸ δουλικώτατο κοπάδι τῶν ἑκλεκτῶν διανοουμένων» καὶ τῶν πλαστογράφων τῆς ἱστορίας καὶ τῆς καθημερινότητος, πού τόσο ἐπίμονα κι ἀριστοτελικά προβάλλεται ἀπ' τὴν ἐξουσία (σελ. 25). Ὁ συγγραφεὺς, χωρὶς νὰ κινδυνολογῇ, περιγράφει μὲ τόλμη κι ἀποφασιστικότητα τὴ θλιβερὴ κατάστασι τῆς ἐποχῆς μας, πού, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν ἄλλωστε, πηγαίνει ἀπ' τὸ κακὸ στοὺ χειρότερο. Κι αὐτό, γιατί οἱ βάρβαροι, οἱ ἐξουσιαστές, κατάφεραν νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς φύλακες καὶ νὰ διέλθουν τὰ τεῖχη τῆς Πολιτείας, στὴν ὁποία μετέδωσαν τὸ ἐξουσιαστικὸ μικρόβιο, ἀπ' τὸ ὁποῖο μονίμως κατατρύχονται...

Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ζήσης Οἰκονόμου «Ἡ Γυναίκα τῆς Ἀνδροκρατίας καὶ οἱ κοινωνίες τῶν ὑπερκαταναλώσεων» ἀποτελεῖ τὴν ἀδιαμφισβήτητη μαρτυρία γιὰ τὴν ἐξαχρείωσι καὶ ἐξαγρίωσι τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους, τὸ ὁποῖο, τώρα τελευταία τουλάχιστον, ἐμφανίζει ἐπικίνδυνες ψυχολογικὰς καὶ βιολογικὰς διαταραχάς. «Ἡ καρδιά μας ἔχει σκληρυνθεῖ καὶ ὁ νοῦς μας εἶναι θολός. Μόνον ἡ δίχως νοημοσύνη καὶ αἰσθαντικότητα σκέψη μας... καλπάζει καὶ θριαμβεῖ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς... σὰν νὰ μὴν ζοῦμε σὲ διαστρική καὶ ὑπεραστρική πραγματικότητα τῆς ἐνιαίας Γῆς» (σελ. 13).

Ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν σημερινὸ ἐξουσιαστικὸ ἄνθρωπο —σύμφωνα μὲ τὸν συγγραφέα— εἶναι ἡ ἀπουσία τῆς ἥρεμης αὐτάρκειας τοῦ μέτρου. Νοσηρὸς αὐτισμός, ἄπρεπος ἐγωτισμός καὶ παραλογισμός ἐν γένει συνθέτουν τὴ φυσιογνωμία του: «Ζοῦμε τὸν καθημερινὸ ἐφιάλτη τῆς ἐνιαίας αὐταπάτης, ἀπ' ὅπου ὅλες οἱ ἀπάτες καὶ οἱ δυστυχίες μας, τίς ὁποῖες ὀνομάζουμε προόδους, ἐπιτυχίες, λογικοὺς εὐζωισμοὺς κ.ο.κ. Ἐνδιαφερόμαστε γιὰ περισσότερη ἐξουσία καὶ φήμη, διὰ τῶν ὁποίων οἱ κουλουριτικοὶ μηχανισμοὶ αὐξάνουν τὰ κέρδη καὶ τὴν ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλεύσεων γιὰ τὴν κυριαρχία τῆς κακίας — δεξιᾶς, κεντρῶας καὶ ἀριστερᾶς...» (σελ. 18).

Τὰ σκισμένα βιβλία

Οἱ κῆποι ἦταν ὀλάνθιστοι κι' ὀλόδροσα τὰ κρίνα καὶ ἡ Ἀθήνα, ὅχι πολλὰ βαρυμένη λόγῳ τῶν ἐλαφρῶν βορείων ἀνέμων, ἔστω καὶ μὲ ὀλίγην, φάνταζε στὰ μάτια μου τῆς Γῆς τὸ δαχτυλίδι. Καὶ τοῦτο, γιατί ἐκεῖνο τὸ πρωινὸ τὰ σχολεῖα τελεῖα καὶ παῦλα καὶ ξοῦ καὶ ξορκισμένα μὲ τὸν ἀπήγαν. Ἕνα ἐφιαλτικὸ κεφάλαιο τῆς ζωῆς μου ἐκλείνε ὀριστικὰ καὶ τὸ μέλλον ξανοιγόταν μπροστά μου πολλὰ ὑποσχόμενο καὶ ὁ βίος ἀνθόσπαρτος ἐπίσης. Φέξε μου καὶ γλύστρησα, δηλαδή.

Κατηφόριζα τὴν πλαγιά τοῦ Ὑμηττοῦ (ὄχι, δὲν βόσκω πρόβατα στοὺ βουνό, τὸ σπίτι μου εἶναι ἐκεῖ ψηλά), μεταρσιωμένη ἀπὸ ἕνα ἐγωιστικὸ αἰσθημα ἐλευθερίας καὶ συνέχαιρα τὸν ἑαυτόν μου, πού τὰ κατάφερε νὰ ἐπιβῶσει γι' ἄλλη μιὰ φορά. Γιατὶ καὶ ἡ τσέπη μου ἐπὶ τέλους θὰ πάτωνε καὶ ἡ μούρλα τοῦ μικροῦ θὰ κόπαζε. Μικρὸς ἐστὶ μαντράχαλος δύο μέτρων, ἀπόφοιτος Λυκείου ἀπὸ σήμερα, πού ἔμαθε γράμματα σὲ σχολεῖα τῆς «Δωρεᾶν Παιδείας» μας, σὲ φροντιστήρια γιὰ Πανελλήνιες, σὲ φροντιστήρια γιὰ ξένες γλῶσσες, μὲ καθηγητὴ

Ὁ Ζ. Οἰκονόμου ἀσκέει αὐστηρὴ κριτικὴ ἐναντίον τῶν κλασματικῶν ἡγετῶν τοῦ ἀστο-καπιταλο-μαρξισμοῦ, ποὺ διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἔμμεσης ἢ καὶ ἄμεσης βίας ἀναρριχῶνται στὴν ἐξουσία. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ «ἐξαπολύουν πολέμους, τρομοκρατοῦν λαούς, διαφθείρουν διὰ τῶν μαζικῶν μέσων ὑποβολῆς, διατάσσουν ψυχιάτρους νὰ δολοφονοῦν διαφωνοῦντας, διαπράττουν πᾶν κακούργημα ὡς εὐεργεσίες τάχα καὶ ξαφνικά, γιὰ νὰ μὴν καταρρεύσουν, μεταβάλλουν τακτικὴ, μεταπεῖθουν τοὺς λαοὺς κι ἐξακολουθοῦν τὰ ἴδια καὶ χειρότερα μὲ τὰ ἴδια στελέχη καὶ τὶς ἴδιες μηχανεὲς ἐξουσιασμοῦ, ἀπομακρύνοντας ἢ τιμωρώντας ἐλάχιστους ὡς ἀποδιοπομπαίους τράγους» (σελ. 40).

Βαθὺς γνώστης καὶ στοχαστὴς ὁ συγγραφεὺς δὲν παραβλέπει ὅτι ἐξουσιαστὲς καὶ ἐξουσιαζόμενοι, ἀφέντες καὶ δοῦλοι, ἐξαπατητὲς κι ἐξαπατῶμενοι κ.ο.κ. δὲν εἶναι διαφορετικὲς ποιότητες, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὶς δυὸ ὅψεις τοῦ ἴδιου νομίσματος· γι' αὐτὸ καί: «Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τὰ στελέχη τῶν κοινωνιῶν σημειοδοτοῦν τὴ φάση στὴν ὁποία βρίσκονται οἱ πληθυσμοὶ ποὺ τοὺς στηρίζουν καὶ ὑπακοῦνε σ' αὐτοὺς θετικά, ἀρνητικά ἢ ἀμείτροπα. Ἀλλωστε οἱ ἀρχομανεῖς ἐκλογικευμένοι παρανοεῖδεῖς τίποτε δὲν κατορθώνουν νὰ κάνουν δίχως τοὺς μέχρι βλακειάς, παντελοῦς ἀναισθησίας καὶ παραλογισμοῦ πρόθυμους ἐκτελεστὲς ἐντολῶν, συνταγῶν καὶ διαταγῶν σ' ὁποιοδήποτε τομέα προσαρτήσεώς τους. Οἱ δολοκληρωτικὰ ἐκτελεστὲς, ὅσο κι ἂν φαίνονται λογικοί, ἐξυπνοὶ καὶ ὑγιεῖς, εἶναι ψυχικὰ καὶ νοικὰ παντελῶς ναρκωμένοι σὰν ὑπνοβάτες ἢ δίχως ἡθικὴ εὐαισθησία, ἐντελῶς ἀδίστακτοι» (σελ. 37 καὶ 42).

Στὸ ἐρώτημα ποῖο εἶναι τὸ γενεσιουργὸ αἶτιο τῆς ἐξουσίας, ὁ συγγραφεὺς ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς: «Ὁ ψυχολογικὸς φόβος μας — φόβος ποὺ δὲν εἶναι ὑγιὲς βιολογικὴ ἀντίδραση — εἶναι ὁ μέγιστος σύμμαχος ἐξουσιῶν, ἀνακρίσεων, δικτατοριῶν... φόβος, ὁ σύμμαχος καὶ θρησκευτικῶν ἐξουσιαστῶν καὶ ἐξομολογητῶν· φόβος ὑποκριτῶν φαντασιόπληκτων... ἀπ' ὅπου οἰκονομικοὶ καὶ ἄλλοι ἐπεκτατισμοὶ» (σελ. 162).

Τὸ δόγμα λοιπὸν «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» εἶναι αὐτὸ ποὺ ὠθεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἀναζήτηση δύναμης καὶ ἐξουσίας· ἔτσι: «Αὐταπατῶμενοι ἀπατεῶνες τῆς ἀνδροκρατίας, πολὺ "ἄνδρες" ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἀνδροειδοῦς ψυχολογίας, ποὺ ἔχουν ἀνάγκη γιὰ ἐπιβεβαίωση τοῦ ἐγώ τους καὶ ἀνωτερότητα, ἀνδρογύναια καὶ γυναικοάνδρες ὀλικῆς συγχύσεως εἶναι οἱ ἐραστές τῶν ἐξουσιῶν» (σελ. 154).

Ποῖα εἶναι ἡ διέξοδος ἀπ' τὴν κρίση κατὰ τὸ συγγραφέα; «Παρὰ τὶς ἀμφιβολίες γιὰ τὴ

→

μουσικῆς καὶ μαθηματικῶν στὸ σπίτι, μὲ "YAMAHA" ποὺ τρώει τὸν ἀγλέουρα καὶ μὲ κάνει νὰ σταυροκοπιέμαι εἰκοσιτέσσερις ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο, μὲ κοπέλα καὶ ἐξόδους, μὲ μυαλὸ ξουράφι ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ συμμαζέψει, νεῦρα καὶ νταϊλίκι. Ἄντρας γὰρ καὶ βράσε ὄρνυζαν.

Ἡ μεγαλύτερη ὁμως αἰτία τῆς εὐφορίας μου ἦταν ποτὲ μὰ ποτὲ πιά, δὲ θὰ ξανάβλεπα στὰ μάτια μου τοὺς καθηγητὲς του κι ἐκεῖνο τὸ μπακαλοδεφτέρι τους, πού, κατὰ ἓνα μαγικὸ τρόπο, ἔκλεινε μέσα στὰ φυλλοκάρδια του ὅλες τὶς δυνατότητες καὶ τὶς μὴ δυνατότητες τοῦ σχολείου. Κάθε φορὰ πού, μὲ τὴν καρδιά βαρειά καὶ τὸ κεφάλι χαμένο σὲ μαῦρο σύννεφο, εἶχα τὴν τιμὴ νὰ τοὺς συναντήσω, ἐκεῖνοι, πάντα βιαστικοὶ καὶ ἀπροσπέλαστοι καὶ μὲ στροφὴ σώματος σαρανταπέντε μοῖρες πρὸς τὰ ἀριστερὰ (περίεργη σύμπτωση), ἔβγαζαν τὸ δεφτεράκι τους καὶ μὲ ἐπισημοῦντα ξεπέταγαν στὰ γρήγορα κάνα-δυὸ νούμερα στὸν ἄερα, στὰ ὁποῖα ψυστικὰ μεταφραζόταν ὁ γιός μου ἀπὸ τὴν κορυφὴ μέχρι τὰ νύχια. Οἱ πιὸ λυπησιάρηδες μοῦ ἔρριχναν κι ἀπὸ κανένα «καλὸ παιδί ὁ Γιώργος» καὶ ἀποχωροῦσαν πάραυτα ἀφήνοντάς με σύζυλη. Καὶ ἐπειδὴ οὔτε μιὰ φο-

→

χρησιμότητα του κράτους, εμπιστευόμαστε — ομάδες και πρόσωπα — τη διάσωση της γλώσσας, της θρησκείας, του έθνους, του πολιτισμού, της ατομικής και εθνικής άμυνας στο κράτος, στους κτηνώδεις δαιμονισμένους γραφειοκράτες και στα χαριτωμένα ανδρείκελα των κοινοβουλίων» (σελ. 58). Καιρός είναι, λοιπόν, κατά το Ζ. Οικονόμου ν' αρχίσουμε να σκεπτόμαστε και να ενεργούμε σαν να μην υπάρχει κράτος, αγνοώντας τους εξουσιαστές και τα όργανά τους: Μην λησμονούμε άλλωστε και τον Έπικτητο, που λέγει ότι: «Ίδιώτου (= άπαιδευτού, ήλιθίου) στάσις και χαρακτήρ· οὐδέποτε ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἑξω. Φιλοσόφου στάσις και χαρακτήρ· πᾶσαν ὠφέλειαν και βλάβην ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ» (ἀπ. 48).

Σαράντος Πάν

(Μετ. ΓΕΡ. Ι. ΚΟΚΚΑΛΗΣ), α) Γκαίτε, «Φάουστ»·
και β) Ίλσε Ράιφ - Σχέρε, «Τὰ ταπεινά πράγματα»

Τὰ δύο τελευταία βιβλία του γνωστού λογοτέχνη Γεράσιμου Ι. Κόκκαλη, που δεν υπάρχει πιά, είναι οι δύο αυτές καλλιεπείς μεταφράσεις από τη γερμανική, εκδοσμένες με την άοκνη φροντίδα της εκλεκτής μουσικού αδελφής του Ίουλίας. Το πρώτο αποτελεί το εξέχον έργο του μεγαλύτερου λυρικού ποιητή και ανθρώπου της Γερμανίας (της εποχής του) Γκαίτε. Ο Γκαίτε στο έργο του αυτό, αν και αναφέρεται στον σκοτεινό Μεσαίωνα, οδηγεί στην πραγμάτωση του καθαρού πνεύματος της Αρχαίας Έλληνικής Τέχνης. Ας μη μᾶς ξεγελά ή κυνική φιγούρα του Μεφιστοφελή. Αντικατοπτρίζει την τρέλλα του έγωισμού, που τόσο μισούσε ο Γκαίτε και βασίζεται σε γνωστό μύθο. Το Πρώτο Μέρος του «Φάουστ», που μεταφράζει εδώ ο Κόκκαλης, τοποθετεί τον Γκαίτε ανάμεσα στους μεγαλύτερους ποιητές του κόσμου. Το Δεύτερο Μέρος, με το οποίο δεν πρόλαβε ο δόκιμος μεταφραστής να ασχοληθεί, έλαβε την τελειωτική του μορφή περί τὰς δυσμάς του βίου του Γκαίτε και είναι σχεδόν ανεξάρτητο. Η σαγηνευτική μορφή του Φάουστ «ταλαιπώρησε» το μυαλό του Γκαίτε εξήντα χρόνια, μέχρι να την ολοκληρώσει καλλιτεχνικά. Πιστεύουμε, ότι η μετάφραση αυτή του Γεράσιμου Ι. Κόκκαλη είναι σε πολλά σημεία ανώτερη από την κλασσική του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου και σαν απόδειξη παραθέτουμε την παρεπόμενη σύγκριση ενός ίδιου χωρίου και στις δύο μεταφράσεις: Η πρώτη

→
ρά δεν ἄρπαξα ἐκεῖνο τὸ δεφτεράκι νὰ τὸ κάνω χίλια κομμάτια, ἔχω καὶ θὰ ἔχω
τύψεις γιὰ ὅλη μου τὴ ζωή.

«Ἐμεῖς τὰ ξέρουμε τὰ παιδιὰ ἀπ' ἔξω κι' ἀνακατωτά, ἀλλὰ τὸ κάνουμε αὐτό,
γιὰ νὰ ξεφορτωνόμαστε τοὺς γονεῖς», μοῦ εἶπε τίς προάλλες συγγενὴς ἐκπαιδευ-
τικός. Κι ἐγὼ εἶπα «Θεὸς σχωρὲς' τοὺς» καὶ τοὺς στόλισα μὲ κάτι ὠραῖα κο-
σμητικὰ ἐπίθετα, ἀκατάλληλα ὅμως δι' ἀνηλίκους.

Κι' ἀπολάμβανα τὸν πρωινὸ μου περίπατο, ὥσότου νάτο πάλι μπροστά μου
τὸ σχολεῖο (πίσω μου σ' ἔχω!), μὲ τοὺς δρόμους ἐναγύρω κατάσπαρτους ἀπὸ
σκισμένα βιβλία. Καὶ στὸ διπλανὸ δασάκι μπόμπιρες καὶ γαβριᾶδες, κοριτσάκια
καὶ κοπελοῦδες νὰ ἐπιδίδονται στὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς μὲ μῖσος, μανία καὶ
φανατισμό. Ἄγριο πρᾶμα...

Ταράχτηκα κι' ἀπόρησα, ἀλλὰ δὲν ἔκανα καμμιά κίνηση προσεγγίσεως, ἐ-
πειδὴ, ὅταν περνᾷς δίπλα 'πὸ σκύλους κι' ἀγριεμένα παιδιὰ, τὸ καλύτερο ποῦ ἔ-
χεις νὰ κάνεις εἶναι νὰ φορέσεις τὸ σοβαρὸ σου καὶ παριστάνοντας τὸν ἀδιάφο-
ρο νὰ τὴν σκαπουλάρεις στὰ μουλωχτά.

→

του Χατζόπουλου: «"Ελα, έβγα τώρα απ' την παλιά σου θήκη, / άγνό κρυστάλλινο ποτήρι! Σ' έχω αφήκει / λησμονημένο αὐτοῦ χρόνια πολλά! / Πῶς στῶν προγόνων τίς γιορτές λαμποκοποῦσες / κι ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ὡς γύριζες σκορποῦσες / στοὺς σοβαροὺς τοὺς καλεσμένους τῇ χαρά! / Τὰ τεχνικὰ στορίσματά σου τὰ λαμπρά, / τό χρέος: σ' αὐτὰ καθένας νὰ ταιριάζει / ρίμες καὶ μονορούφι νὰ σὲ ἀδειάζει, / τόσες νυχτιές θυμοῦν τῆς νιότης μιὰ φορά». Καὶ ἡ δευτέρα (ἐξίσου παραδοσιακὴ) τοῦ Κόκκαλη: «Κρυστάλλινο ποτήρι, άγνό! / πού σὲ εἶχα λησμονήσει ἀπὸ καιρό. / Κατέβα! "Εβγα απ' τὴ θήκη τὴν παλιά! / Σὲ γλέντια ἔλαμπες σὺ προγονικά, / σπουδαῖοι καλεσμένοι εἶχαν χαρά, / ὁ ἕνας απ' τὸν ἄλλον νὰ σὲ πάρει / εἰκόνες μὲ λαμπρότη ψεύτικα καὶ χάρι / χρέος τοῦ κάθε πότη ρίμα νὰ ταιριάζει / κι ὕστερα μονορούφι νὰ σ' ἀδειάζει, / κάποια τῆς νιότης μου θυμίζουμε νυχτιά».

Ἄπ' τὴν ἄλλη μεριά, ἡ μετάφραση μιᾶς σύγχρονης Αὐστριακῆς ποιήτριας, ὅπως ἡ "Ιλζε Ράιφ Σχέρε, ἔχει κι αὐτὴ τὴν ἀξία της. Τὰ παραδοσιακὰ αὐτὰ ποιήματά της στὰ γερμανικὰ ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν Κόκκαλη στὰ ἑλληνικὰ ἐπίσης παραδοσιακὰ, χωρὶς νὰ περνᾶνε ἀπὸ τὸ κρεββάτι τοῦ Προκρούστη, ὅπως κάνουν ἄλλοι "Ελληνες μεταφραστές, ὅταν ἀποπειρῶνται τὸ ἴδιο ἐγχείρημα. Γιὰ τοῦτο «Τὰ ταπεινὰ πράγματα» τῆς Σχέρε εἶναι καὶ στὴν ἑλληνικὴ τους ἀπόδοση εὐκολοδιάβαστα καὶ ἀρεστά. Ἡ ἔκδοση, σὲ «γουτεμβέργεια» στοιχειοθεσία κάσας, εἶναι πολὺ προσεγμένη, εἰδικὴ γιὰ συλλέκτες. Ἄς εἶναι ἐλαφρὺ τὸ χῶμα πού σκεπάζει τὸν, ἀδικημένο απ' τὴ ζωὴ, εὐσυνειδητο λογοτέχνη Γεράσιμο Ι. Κόκκαλη, «φίλτατο φίλων»!

Ὅθων Μ. Δέφνερ

ΣΤΑΥΡΟΣ Κ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Μετὰ τὴ Φυσικὴ* (ποίηση)

Ὁ ποιητής, λογοτέχνης καὶ κριτικὸς κ. Σταῦρος Κ. Σταυρίδης — πού πρωτοεμφανίσθηκε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα τὸ 1976 μὲ τὴν ἤδη δόκιμη ποιητικὴ συλλογὴ του «Ποταμός καὶ Πόλη» — εἶναι μιὰ σημαντικὴ πνευματικὴ παρουσία στὴν σφαῖρα τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα διακονεῖ μὲ εὐσυνειδησία καὶ ἤθος. Κρίσιμο χαρακτῆρα τῆς ποιήσεώς του συνιστᾷ ἡ ἐγγύτητά της πρὸς τὴν ἐξαντικειμενικέυση τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ λογοκρατία, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ οἶστρος της διοχετεύεται σὲ μιὰ ιδιότυπη παραστατικότητα μορφῶν καὶ βιώσεων, ὡς ἔμμεσης ἀντίστασης πρὸς τὴν πορεία αὐτὴ τοῦ πνεύματος καὶ

Κι' ἄθελά μου ταξίδεψα πίσω, «στὰ πρῶτα μου χρόνια τ' ἀξέχαστα» μὲ τὴν ἡλίθια μακαριότητα, ὅταν τὰ βιβλία ἦσαν εἰκονίσματα, δάσκαλοι καὶ γονικὰ αὐθεντίες καὶ τὸ κλείσιμο τοῦ σχολείου μὲ γέμιζε μελαγχολία. Στὴν τελευταία τάξη, συγκεκριμένα, ἀρχὴ καλοκαιριοῦ καλὴ ὥρα, ἡμέρα πού γράφαμε μαθηματικά. Τὴ στιγμὴ πού ἄφησα κάτω τὸ μολύβι, ὁ καθηγητὴς μου πῆρε στὰ χέρια του τὸ γραπτὸ μου κι' ἄρχισε τὸ ψάξιμο. Κι' ὥσπου νὰ τελειώσει τὸ ψάξιμο, ἐγὼ νὰ λέω ἀπὸ μέσα μου τὸ «Πιστεύω», μπᾶς καὶ δὲν τὰ βρεῖ σωστὰ καὶ χάσει τὴν ἰδέα πού εἶχε γιὰ μένα καὶ ὁ ἥλιος τὰ μάτια του. Κι' ὅταν ἡ αὐθεντία ἀπεφάνθη «εὐγε, ἄριστα», ἐγὼ πιά καβάλλησα τὸ καλάμι κι' ἀνέβηκα στὸν Ὀλυμπο. Κι' ὅταν μὲ τὸ καλὸ προσγειώθηκε, ταρακουνήθηκε τόσο πολὺ, ὥστε ἐπὶ τέλους κατάλαβα πῶς μὲ εἶχαν γελάσει.

Ἄλλὰ τότε γιατί τὰράχηκα στὴ θέα τῶν σκισμένων βιβλίων; Δὲν ἦταν ἡ μοιραία κατάληξη μιᾶς πορείας ἀμαρτωλῆς, πού σηματοδοτοῦσε τὸ τέλος της στὸ δασάκι μὲ τούτους τοὺς ἀμείλικτους βάνδαλους, πού δὲν ξεγελιοῦνται πιά μὲ τίποτα; Πισωγύρισμα, βαρβαρότητα ἢ ἐπανάσταση, τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς πού ἔχει

στην διάταξη τῶν καταλοίπων τοῦ αὐθεντικοῦ ἀνθρωπισμοῦ. *«Μὲ φίλησαν τ' ἄχρωμα τῆς ἐντροπίας χεῖλη / κι ἄρχισα νὰ μοιάζω μὲ τὸ λείψανό μου»* («Θερμοδυναμική», σ. 18). Πρόκειται γιὰ μιὰ οἰστρηλασία ἐσωτερη, ποὺ ὠθεῖ τὴν μορφογενετικὴ παραστατικότητα στὶς συνέπειες τῆς λογικῆς κυριαρχίας τοῦ κόσμου, ποὺ μεταξὺ ἄλλων στερεῖ καὶ τὴν ἴδια τὴ λεκτικὴ ἔκφραση ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῆς εὐγένειας καὶ τῆς συστολῆς, τῆς ἐπιτήδευσης καὶ τῆς ὑψηλοφροσύνης. Ἀκόμη ὅμως κι ἂν ἡ λέξη στὴν ποίηση τοῦ Σταυροῦ Σταυρίδη ἐμφανίζεται ἀτριφτῆ, ὥσποσο δονεῖται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀκριβολογία της, γιὰ ν' ἀναγγεῖλει τὸν κίνδυνο καὶ τὴν ἐκπλήξη. Κατὰ τοῦτο ἡ ποίηση τοῦ Σταυρίδη ἐμφανίζει μιὰ ἀμεσότητα στὸν πυρῆνα τῶν ἱστορικῶν μεταβολῶν, τὴν βεβαιότητα τῆς γνώσης στὸ προσκήνιο τῶν δυνατῶν διαφοροποιήσεων. Ἐραστής τοῦ ἐπιστημονικοῦ στοχασμοῦ, μεταφέρει τὴν ἔκσταση τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὸν ἔρημο τόπο καὶ τὸ κατακερματισμένο κοσμοεἶδωλο, ὅπου ἡ ἀξιοθετικὴ πρόταση ἀντιπαρατίθεται πρὸς τὰ καθολικὰ καὶ παγκόσμια νοήματα τῆς ἰθαγένειας, ὡς ἐστίας ἐπικλήσεως γιὰ τὴν φανέρωση αὐτοῦ ποὺ εἶναι αὐθεντικὸ ἢ αὐτοῦ ποὺ ὑπερέχει. Πλαστοουργεῖ στίχους, γιὰ νὰ ὁδηγήσει τὴν ὑπαρξὴ ἐνώπιον τοῦ ἀβυσσαλέο· μιὰ ἰσχυρὰ ποιητὴ στιχοπλασία, ποὺ γνωρίζει ὅτι δὲν ὑπάρχει λύτρωση ἔσχατη: *«Ψάχνω στὸ χάρτη τοῦ στήθους μου· / σαρανταεξὶ σημαιοστόλιστες χῶρες / διεκδικοῦν τὴν καταγωγὴ μου/ ...τέμνω τίς συντεταγμένες ἀναζητώντας τὸν γεννητόρά μου / ἀνώνυμος καὶ ἐλάχιστος στὴν ἀπανταχοῦ ἀποικία / τῶν βακτηριδίων /»* («Χρωμοσώματα», σ. 15).

Ἡ γνήσια ποιητικὴ ματιὰ τοῦ Σταυρίδη νὰ πράττει ποίηση αὐτὸ ποὺ εἶναι πέρα ἀπὸ κάθε ποίηση, μὲ τὴν ἐναγώνια μορφοπλασία τοῦ οἴστρου ποὺ τὸν συνιστᾷ, εἶναι καθεαυτὸ ἓνα ἐπίτευγμα, ποὺ ἀξιώνει μιὰ δική του αἰσθητικὴ. Ἡ αἰσθητικὴ στὴν ποίηση τοῦ Σταυρίδη εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὴ ρομαντικὴ ὑψηλοφροσύνη ἢ τὸ λυρικό κατηγόρημα τῆς ἔκφρασης, ὁ λόγος του παραμένει εἰκονικός, ἀκόμη κι ὅταν ἡ εἰκόνα πάει νὰ ταυτιστεῖ μὲ τὴν ἀφαίρεση στὴν δραματικὴ ἀκριβολογία τῆς παραστατικῆς ἀπεικόνισης καὶ ἀνεικονικότητας. Ἡ ἴδια ἡ νοηματικὴ ἀκριβολογία τῆς κατακτημένης γνώσης τίθεται ὡς βίωση ὑποστασιακῆ. *«Θέλει μὲ λέξη μιὰ νὰ διηγηθεῖ / μελλοντικὲς καὶ περασμένες ἱστορίες / μὲ μιὰ ἀστραπὴ θε νὰ μοῦ δείξει / στὸν ἅπαντα αἰῶνα ὅσα μπορῶ νὰ δῶ»* («Κάτι ποὺ ἄφησα», σ. 22).

Ἡ ποίηση τοῦ Σταυρίδη εἶναι στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς αὐθεντικῆς ἐνατένισης τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Μανώλης Μαρκάκης

→

φτάσει ὁ κόμπος στὸ ντένι; Ἡ δική μου ἄγνοια ἦταν προτιμώτερη ἀπὸ τὴν ἀδυσώπητη γνώση ἐτούτων τῶν παιδιῶν; Μήπως οἱ μεταλλικοὶ αὐτοὶ Ροβεσπιέροι, ποὺ ξέρουν νὰ διεκδικοῦν καὶ νὰ πεθαίνουν (ἀλίμονο), «βυζάξανε τὰ μυστικά τῆς ὀργισμένης μάννας τους» κι ἔχουνε πιά «στὴ σέλλα τους γραμμένους» ὅλους τοὺς νεῦτες κι' ὅλους τοὺς δολοφόνους τῆς ζωῆς;

Κι' ἐγὼ πόσο εἶμαι ἀθῶα; Γιατί μὲ τὸ θάρρος τῆς ἀθωότητας δὲν πλησίασα τὰ παιδιά, ἀλλὰ «ἰδοῦσα ἀντιπαρήλθον»;

Περιθώρια χρόνου δὲν ὑπάρχουν. Εἶναι καιρὸς πιά νὰ κυττάσουμε κάποιες ἀλήθειες κατὰματα. Ἄς σταθοῦμε μπροστὰ στὰ σκισμένα βιβλία «χωρὶς φόβον καὶ πάθος», γιὰ νὰ ἀποκρυπτογραφήσουμε τὸ μήνυμα ποὺ μᾶς στέλνουν τ' ἀγριεμένα παιδιά μας.

«Τὸ μόνο ποὺ κατάφερε τὸ σχολεῖο, ἦταν νὰ μᾶς κάνει νὰ σιχαθοῦμε τὸ βιβλίο», μοῦ εἶπε πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια ὁ ἄλλος γιός μου, ὅταν ἔδινε Πανελλήνιες. Ὡχ, ξέχασα: Οἱ Πανελλήνιες πρὸ τῶν πυλῶν! Καλυφθεῖτε.

Οὐρανία Πρίγκουρη